Sri Chaitra Maharajah Granthavali No. 14.

പ്രതാപരുദ്രീയം

അഥവാ

സ്ത്രീസാഹസം.

കെ. ചിദംബരവാധ്യാർ ബി. എ.

Sri Chaitra Maharajah Granthavali No. 14.

പ്രതാപരുദ്രീയം.

AN ADAPTATION FROM

SHAKESPEARE'S MACBETH

BY

K. CHIDAMBARA VADHYAR, B. A.

PUBLISHED BY

S. GNANASKANDA IYER.

1933. [Price Rs. 1.

Printed at the Anantha Rama Varma Press,
South Street, Fort, Trivandrum.

പ്രസ്താവന.

ഷേക്സ്പീയർ മഹാകവിയുടെ നാടകങ്ങളെ മലയാളഭാഷയിൽ വിപരിണമിച്ച് ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷാനഭിജ്ഞരായ ശ്രോതാക്കൾ അവയെ ആസ്വദിച്ചു ആനന്ദിക്കാൻ ഇടയാകണം എന്നുള്ള ആഗ്രഹം ചിരകാലമായി എന്നെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഈ നാടകങ്ങളിൽ ചിലവയുടെ കഥാസംഗ്രഹങ്ങൾ Charles and Mary Lamb എന്നീ സഹോദരർ ചേർന്ന് ഇംഗ്ലീഷിൽ ഗദ്യത്തിൽ എഴുതീട്ടുണ്ട്. അവയിൽനിന്നു 'As you Like it', The Winter's Tale' എന്നീ രണ്ടു കഥകൾ 'കാമാക്ഷീചരിതം', 'വർഷകാലകഥാ' എന്നീ പേരുകളിൽ ഗദ്യരൂപമായും Measure for measure എന്ന കഥാ 'ഒരു പുതിയ സാവിത്രി' എന്ന പേരിൽ ഗദ്യരൂപമായിട്ടും ഞാൻ മലയാളത്തിൽ എഴുതി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. ഇവയിൽ ആദ്യത്തെ രണ്ടു പുസ്തകങ്ങളെ അഭിമാനിച്ച് നാടുനീങ്ങിയ വിശാഖം തിരുനാൾ മഹാരാജാ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കാളേജിൽ രണ്ടു വാർഷികോത്സവാവസരങ്ങളിൽ കല്പിച്ചു ചെയ്ത പ്രസംഗങ്ങളിൽ ശ്ലാഘിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈ മൂന്നു പുസ്തകങ്ങളും നാടുനീങ്ങിയ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ കേരളദേവരുടെ സവിശേഷാഭിനന്ദനത്തിനും പാത്രമായിട്ടുണ്ട്.

എന്നാൽ ഷേക്സ്പീയർ എഴുതീട്ടുള്ള നാടകരൂപത്തിൽ ആ നാടകങ്ങൾ മലയാളഭാഷയിൽ അധികമായി

തൎജ്ജമ ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഉദ്ദേശം ൩൦ കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുൻപ് Comedy of Errors എന്ന നാടകം ഒരു മഹാനുഭാവൻ മലയാളത്തിൽ ഗദ്യനാടകമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു ഷേക്സ്പീയരുടെ ഗുണവിശിഷ്ടത അറിയാൻ ഇടയില്ലാത്തതായ എന്റെ ബാല്യത്തിൽ ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽപിന്നീട് Taming of the Shrew എന്ന നാടകം പരേതനായ സാഹിത്യപോഷകൻ വർഗീസ് മാപ്പിളയും 'The Merchant of Venice', 'King Lear' എന്നിവ പരേതനായ ജസ്റ്റിസ് എ. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള അവർകളും 'Hamlet' ഉത്തരകേരളത്തിലെ ഒരു പണ്ഡിതനും മൂലഗ്രന്ഥത്തെ അനുകരിച്ചു ഗദ്യപദ്യമയമായ മലയാളത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

Julius Cæsar, Macbeth, Othello, എന്നീ നാടകങ്ങളിൽ ചില പ്രധാനഭാഗങ്ങൾ മാത്രം ചെയ്തു 'മൂന്നു നാടകരംഗങ്ങൾ,' എന്ന പേരിൽ ഞാൻ ഏതാനും കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. ഇതു ഒന്നിലധികം തവണ ഇംഗ്ലീഷ് പാഠശാലകളിൽ പാഠ്യപുസ്തകമാക്കപ്പെട്ടും ഇരുന്നു.

ഷേക്സ്പീയരുടെ ആശയങ്ങളെ അതേരീതിയിൽ വായനക്കാർ പൂൎണ്ണമായി ഗ്രഹിക്കത്തക്ക വണ്ണം ശരിയായ മലയാളഭാഷാന്തരീകരണം സുസാധ്യമല്ല; അതു നിൎവ്വഹിക്കാം എന്നുള്ള ആത്മപ്രത്യയവും എനിക്കില്ല. എന്നു വരികിലും എല്ലാ നാടകങ്ങളേയും മലയാളത്തിൽ ഗദ്യരൂപത്തിൽ ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തുവാൻ എന്റെ വിശ്രമകാലത്തെ ഞാൻ വിനിയോഗിക്കയായിരുന്നു. മിക്ക നാടകങ്ങളും ഇപ്പോൾ പൂൎത്തിയാക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇവ

യിൽ മാക്ബെത് (Macbeth) നാടകം ഖണ്ഡശഃ നസ്രാണിദീപികാ പത്രത്തിൽ ൧൦൮൩-മാണ്ടു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. ഇതിൻെറ വിമശ്ശനം മിസ്റ്റർ സി. അന്തപ്പായി ബി. എ. ആ പത്രത്തിൽ തന്നെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ആ വിമശ്ശനത്തിൻെറ പ്രഥമഖണ്ഡത്തിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിരുന്ന ഒരു ആക്ഷേപം തജ്ജമയിൽ സംസ്കൃതപദപ്രയോഗം അധികമായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതാണു്. ഇതു കറെറ സമ്മതിച്ചേതീരു. പക്ഷെ ഇപ്രകാരം കാണുന്നതു് കവിയുടെ ആശയം ഇതിൽ പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുംപോലെ സംസ്കൃതപദത്താൽ മാത്രമെ പൂത്തിയായി വെളിവാക്കാൻ സാധിച്ചുള്ളു എന്നു എനിക്കു തോന്നിയതിനാൽ ആണു്. തജ്ജമയുടെ ശരിയായ്മയെക്കുറിച്ചു് യാതൊരുവിധ ദോഷമോ ആക്ഷേപമോ ആ "ദോഷജ്ഞൻ" പറഞ്ഞിരുന്നില്ല.

Cymbeline നാടകത്തെ 'സിംഹവിക്രമൻ' എന്ന പേരിൽ ഗദ്യനാടകമായി ഞാൻ രണ്ടു കൊല്ലത്തിനു മുമ്പു് പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. മറെറാരു നാടകം കൂടി ആ പത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താൻ ഉദ്യമിച്ച അവസരത്തിൽ അതിലെ പ്രസാധകർ പറഞ്ഞതായ ഒരു സംഗതി ഈ ഗ്രന്ഥപ്രചരണത്തിൽ അധികം ഉപയോഗമായി തീന്നിരിക്കുന്നു. വായനക്കാക്കു നാടകങ്ങളെ വായിക്കുന്നതിനെക്കാളും അധികമായ അഭിരുചി നോവൽ (ആഖ്യായിക) വായിക്കുന്നതിൽ ആണെന്നു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു; മറെറാരു ഗ്രന്ഥപ്രചാരകൻ എന്നോടു പറഞ്ഞതും ഇതേ അഭിപ്രായംതന്നെയായിരുന്നു. ഇവർ ഇരുവരുടെയും അഭിപ്രായത്തെ ആദരിച്ചു് മാക്ബെത് നാടകത്തെത്തന്നെ ആഖ്യായികാരൂപത്തിൽ ആക്കണം എന്നു ഞാൻ നിശ്ച

യിച്ചു. മൂലഗ്രന്ഥത്തിൽ തീരെ അപ്രധാനങ്ങളായ ഏതാനും ചില വാക്യങ്ങളെ ഒഴിച്ചു ആ നാടകത്തിൽ ഉള്ള സകല ഭാഗങ്ങളേയും അതേരൂപത്തിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഞാൻ ചേൎത്തിരിക്കുന്നു.

കഥാ അനുസ്യൂതമായിപ്പറയുന്നതിനു അത്യാവശ്യം വേണ്ടിവരുന്ന ഭാഗങ്ങളെ മാത്രമേ ഞാൻ കൂടുതലായി ചേൎത്തിട്ടുള്ളു. മൂല നാടകം വായിക്കുമ്പോൾ ഗ്രഹിക്കാവുന്നതും ഗ്രഹിക്കേണ്ടതുമായ ഗുണങ്ങളിൽ യാതൊന്നും ഇതിൽ വിട്ടുകളഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്നാൽ കഥാപാത്രങ്ങളുടെയും സ്ഥലവിശേഷങ്ങളുടെയും പേരുകളെ മാത്രം മാററി എഴുതുകയും തദനുരൂപമായി ചില വിവരങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേൎക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ഈ വിധം രചിതമായ ഈ

പ്രതാപരുദ്രീയം

പുസ്തകത്തിന്റെ പകൎപ്പവകാശം മുഴുവനും ഞാൻ മ-രാ-രാ എസ്. ജ്ഞാനസുന്ദരയ്യർ അവർകൾക്കായി വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

K. Chidambara Vadhyar.

പ്രതാപരുദ്രീയം.

അഥവാ

സ്ത്രീസാഹസം.

അദ്ധ്യായം ൧.

പ്രഥമ വിജയം.

പണ്ടു ചോളമണ്ഡലത്തിനും കേരനാട്ടിനും മദ്ധ്യേ ആരണ്യപഞ്ചകം എന്നു പേരായി പൎവ്വതപ്രായമായ ഒരു ദേശം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിലെ ഓരോ വിഭാഗവും ഓരോ രാജാവിനാൽ ഭരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. സൎവ്വസസ്യാഢ്യങ്ങളായ ആ ദേശവിഭാഗങ്ങളിൽ 'വേദാരണ്യം' എന്നും 'ഏലാരണ്യം' എന്നും പേരുള്ളവ സകലവിധ നാഗരികതയ്ക്കും പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടിരുന്നു. ക്ഷത്രിയസഹജമായ അസന്തുഷ്ടതം പ്രദൎശിപ്പിച്ചിരുന്ന ഈ അഞ്ചു ദേശങ്ങളിലെയും രാജാക്കന്മാർ പരസ്പരവിദ്വേഷികളും ശത്രുക്കളും ആയിരുന്നു. അക്കാലത്തു് വേദാരണ്യത്തിൽ ശാന്തിമൂൎത്തി എന്നു അപരനാമമായ ധൎമ്മദേവൻ രാജ്യം വാണിരുന്നു: അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്ത ബന്ധുക്കളും സുഹൃത്തുക്കളും ആണു് അക്കാലത്തെ നടപ്പനുസരിച്ചു് സേനാപതികളും സചിവന്മാരും ആയിരുന്നതു്. അവരിൽ പ്രതാപരുദ്രൻ സേനാനായകനും ഉഗ്രസേനൻ ഉപസേനാനായകനും ആയിരുന്നു. പ്രതാപരുദ്രൻ ശൌൎയ്യവീൎയ്യപരാക്രമാദികൾ

നിമിത്തവും രാജഭക്തി നിമിത്തവും രാജപ്രസാദത്തിന്ന പ്രഥമപാത്രമായി ഭവിച്ചിരുന്നു; മററു സചിവന്മാരും സകലപ്രജകളും പ്രതാപരുദ്രനെ മഹാരാജാവിനോളം ബഹുമാനിച്ചുവന്നിരുന്നു. അയൽ ദേശമായ് "ബോധനാരണ്യ"ത്തിലെ രാജാവു് വേദാരണ്യത്തെ ആക്രമിച്ചു കൈക്കലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ബോധനാരണ്യത്തിലെ ഉഗ്രവീരനായ രാജാവിനേയും സേനാപതിയേയും പ്രതാപരുദ്രൻ അനായാസേന തോല്പിച്ചു സ്വരാജ്യത്തെ രക്ഷിച്ചു. ഈ വിജയം പ്രതാപരുദ്രനെ രാജപ്രീതിക്കു പാത്രമാക്കിയ അനേകം വിക്രമങ്ങളിൽ ഒന്നേ ആയിരുന്നൊള്ളു.

ഈ യുദ്ധം നടന്നുവന്നിരുന്ന അവസരത്തിൽ അതിലെ ജയാപജയങ്ങളെ മുഹൂർത്തം തോറും അറിയുന്നതിന്നുള്ള ഉൽകണ്ഠയോടുകൂടി മഹാരാജാവു അനതിദൂരത്തായി ഒരു പടകുടീരത്തിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ടു് സ്വസേനകളേയും സേനാധിപന്മാരേയും വിജയോത്സുകരാക്കി പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സീമന്തപുത്രനും യുവരാജാവും ആയ കേരളദേവനും ഇളയ പുത്രൻ സ്കന്ദദേവനും രണശൂരൻ എന്ന സചിവനും ബോധനാരണ്യത്തിലെ രാജാവുമായി നടന്ന ഈ യുദ്ധത്തിൽ അവരവരുടെ ഭാഗം ശരിയായി വഹിച്ചു് തൽകാലവിശ്രമത്തിന്നായി മഹാരാജസന്നിധിയിൽ എത്തിയിരുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു സേനാനി ദേഹം മുഴുവനും രക്തം ഒലിച്ചുകൊണ്ടു് സ്വശിബിരത്തോട്ടുവരുന്നതു് രാജാവു കണ്ടു് സമീപത്തിരുന്ന പുത്രരോടും രണശൂരനോടും ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു:—

രാജാ:—രക്തം പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ മനുഷ്യൻ ആരു്? യുദ്ധത്തെക്കുറിച്ചു എത്രയും നവ്യമായ വർത്തമാനം അറിയിക്കാൻ അവനു കഴിയും എന്നു അവന്റെ ഈ അവസ്ഥകൊണ്ടു കാണുന്നു.

കേരളദേവൻ:—എന്നെ ശത്രുക്കൾ പിടിക്കാൻ ഇടയാകാതെ യുദ്ധം ചെയ്ത രണവീരനായ നല്ല സേനാനിയാണിവൻ. ധീരനായ സ്നേഹിതാ സ്വാഗതം. അങ്ങ് യുദ്ധകളം വിട്ടുപോന്ന കാലത്ത് യുദ്ധം ഏതു നിലയിൽ ഇരുന്നു എന്നു അറിയാവുന്നത് തിരുമനസ്സറിയിക്കു.

സേനാനി:—നീന്തി ക്ഷീണിച്ചവരായ രണ്ടുപേർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് സ്വസാമർത്ഥ്യത്തെ നിഷ്പ്രയോജനമാക്കും പോലെ അത് സന്ദിഗ്ദ്ധദശയിൽ ഇരുന്നു. നിഷ്കരുണനായ ആ ബോധനാരണ്യരാജാവിന്, അസംഖ്യദുഷ്പ്രവൃത്തികളാലും ദുർഗ്ഗുണങ്ങളാലും പ്രകൃത്യാ പൂരിതനായ ആ രാജദ്രോഹിക്ക്, പൂർവ്വദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് ഗുർവ്വായുധരായ സൈനികരും പശ്ചിമദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് ലഘ്വായുധരായ സൈനികരും സംഭൃതമായിട്ടുണ്ട്; എന്നാൽ അവർ എല്ലാവരും ദുർബലർ, നിരുപയോഗികൾ; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ രണധീരനായ പ്രതാപരുദ്രൻ—ആ വിശേഷണം അദ്ദേഹം അർഹിക്കുന്നുണ്ട്—രാജദ്രോഹിയുടെ തൽകാലവിജയത്തെ ഗണിക്കാതെ ശത്രുശിരശ്ഛേദനത്താൽ ലഭിച്ചരക്തം പുരണ്ട് പൂതിഗന്ധമായ അവൻെറ ജാജ്വല്യഖഡ്ഗത്തെ ധീരലക്ഷ്മി പോലെവീശിക്കൊണ്ട് ആ അടിമയെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതുവരെ, ഭടന്മാരുടെ ഇടയിൽക്കൂടിപ്പാഞ്ഞു കയറിപ്പോയി. അവൻ ബോധനാരണ്യനെ, ജരാസന്ധനെ എന്നപോലെ, നാഭിമുതൽ ശിരസ്സുപക്കവരെ പിളർന്ന് അവൻെറ നഗരപ്രാകാരങ്ങളിൽ ഉറപ്പിച്ചു വച്ചതുവരെ മരണത്തെ പാണിഗ്രാഹം ആചരിക്കയാകട്ടെ ശത്രുവിനെ ആമന്ത്രിക്കയാകട്ടെ ചെയ്തില്ല.

മഹാരാജാ:—ഹാ! ശാസ്ത്രജ്ഞനായയോദ്ധാ, പൂജ്യനായ ആൎയ്യൻ.

സേനാനി:—ലോകസവിതാവായ സൂൎയ്യദേവൻ അസ്തമിക്കുന്ന ദിക്കിൽനിന്നാണു് കപ്പലുകളെ ഉടച്ചു തകൎക്കുന്ന പ്രഭഞ്ജന മാരുതങ്ങളും നാശകരങ്ങളായ ഇടിയും തുടങ്ങി പ്രവൎത്തിക്കുന്നതു്. തദ്വൽ ഏതുദിക്കിൽനിന്നു് പ്രതാപരുദ്രന്റെ വിജയം നിമിത്തം സ്വാസ്ഥ്യം പൊങ്ങിവരുന്നതായി തോന്നിയോ അതേ ദിക്കിൽനിന്നു് അസ്വാസ്ഥ്യം പൊങ്ങിവരുന്നതായി കാണുന്നു. ഇക്കൺപോക്കണേ, മഹാരാജാവേ, നോക്കണേ; ധീരതയാകുന്ന ആയുധം ധരിച്ചു് നീതിദേവി, ഇരു ചാടിപ്പോകുന്ന സൈനികരെ പ്രാണരക്ഷണത്തിനായിഓടിപ്പോകാൻ ഇടയാക്കിയ ഉടനെ തന്നെ, തക്കം നോക്കിയിരുന്ന ബോധനാരണ്യൻ ശത്രുകരം പുരളുന്ന ഭട്ഗണങ്ങളോടും നവസൈനികരോടും കൂടി ഒരു പുതിയ താഡിയോഗം ആരംഭിച്ചു.

മഹാരാജാ:—നമ്മുടെ സേനാനായകരായ പ്രതാപരുദ്രനും ഉഗ്രസേനനും ഇതു കണ്ടു് ഭയപ്പെട്ടില്ലയോ?

സേനാനി:—അതേയതേ, കിളികൾ പരുന്തുകളെയും മുയൽ സിംഹത്തെയും കണ്ടാൽ എന്നപോലെ! എന്നാൽ സത്യം അറിയിക്കേണ്ടതാണല്ലോ. അവർ ചിഹ്നണങ്ങളും പുറപ്പെടുവിക്കാൻ വേണ്ട മരുന്നു് ഇടിച്ചു ടച്ചുവച്ചിട്ടുള്ള പീരങ്കികൾക്കു് തുല്യർ ആയിരുന്നു, അതുകൊണ്ടു് അവർ ശത്രുവിന്മേൽ ചിഹ്നണം പ്രഹരിച്ചു; അവർ പ്രവഹിക്കുന്ന ശത്രുരക്തങ്ങളിൽ സ്നാനം ചെയ്യണം എന്നോ മറെറാരു പ്രശസ്തയുദ്ധോക്കളുംതൂക്കണം എന്നോ സങ്കല്പിച്ചു. അദ്ഭുതം!

എനിക്കു സംസാരിക്കാൻ ശക്തിയില്ലേ. എനിക്കു ക്ഷീണം നിന്നു് മോഹാലസ്യം ജനിക്കുന്നു. എന്റെ ദീൎഘക്ഷതങ്ങൾ സഹായത്തിനായി വിളിക്കുന്നു.

മഹാരാജാവു—തന്റെ വചനങ്ങൾ തന്റെ മുറിവുകളോളം തനിക്കു ഉചിതങ്ങളും അനുരൂപങ്ങളും ആയിരിക്കുന്നു. രണ്ടും ബഹുമതിവിഹീനങ്ങൾ.

സേനാനിക്കു തൽക്കാലോചിതമായി അത്യാവശ്യമായ ചികിത്സ നടത്തുവാൻ കല്പിച്ചു. ആ സേനാനി സഹായികളോടൊന്നിച്ചു പോയ ആ അവസരത്തിൽ രാജവല്ലഭൻ എന്ന സചിവൻ യുദ്ധവിജയവാൎത്ത അറിയിക്കാനായി തന്റെ നേൎക്കു വരുന്നതുകണ്ടു് മഹാരാജാവു് അതാരാണെന്നു ചോദിച്ചു.

കേരളദേവൻ:—പൂജ്യനായ പ്രഭു.

രണശൂരൻ:—അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങളിൽ എന്തോ ബദ്ധപ്പാടു കാണുന്നു. അസാധാരണകാൎയ്യങ്ങൾ പറയാൻ പോകുന്നവൻപോൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഇപ്രകാരം കാണേണ്ടതു തന്നെ.

രാജവല്ലഭൻ:—ജയതു ജയതു മഹാരാജഃ.

മഹാരാജാവു്:—നിങ്ങൾ എവിടെനിന്നു വരുന്നു, പൂജ്യപ്രഭോ!

വല്ലഭൻ:—തമ്പുരാനേ! ദേവൎകുളത്തിൽ നിന്നു്; അവിടെ ബോധനരാജന്റെ പതാകകൾ സ്വൈരമായി വായുമണ്ഡലത്തിൽ ഉല്ലസിച്ചു നൎത്തനം ചെയ്തു നമ്മുടെ ആളുകൾക്കു ശീതളമാഴിയായി ഉപകരിച്ചുകൊണ്ടും ഇരിക്കുന്നു. ബോധനരാജാവു്, അസംഖ്യസൈന്യസമേതനായും അത്യന്തം രാജദ്രോഹിയായ ആ കാടൻപ്രഭുവിനാൽ സഹായിക്കപ്പെട്ടും, ഭയ

കരയുദ്ധംനേരിട്ട് ആരംഭിച്ചു. ഒടുവിൽ ശത്രുശസ്ത്രങ്ങൾക്കു ദുഷ്പ്രവേശമായ കവചം ധരിച്ച ആ ശൌര്യമൂർത്തിനാഥൻ ഹസ്താഹസ്തിയായും ഖഡ്ഗാഖഡ്ഗിയായും ബൊധനനുമായി ബാഹുബലം പരീക്ഷിച്ച് ആ രാജാവിന്റെ അമാത്യാഗ്രമായ ഒരുത്തനെ നിയന്ത്രിച്ചു. കിംബഹുനാ, വിജയം നമുക്കു ലഭിച്ചു.

മഹാരാജാ:—മഹാനന്ദം, മഹാഭാഗ്യം.

വല്ലഭൻ:—തന്നിമിത്തം ബൊധനരാജൻ സമാധാനപ്പെട്ട് സന്ധിക്കായി സവിനയം യാചിക്കുന്നു. നമ്മുടെ സൈന്യങ്ങളുടെ ഉപയോഗത്തിനായി അവൻ പതിനായിരം സ്വർണ്ണവരാഹൻ രാജടങ്കശാലയിൽ തരുന്നതുവരെ സൈനികരുടെ പ്രേതങ്ങൾ സംസ്കരിക്കുവാൻ നാം അനുവദിച്ചുകൂടാ.

മഹാരാജാ,—ആ കാടൻപ്രഭു നമ്മുടെ ഹൃദയപ്രിയമായ അഭിലാഷങ്ങളെ മേലാൽ വഞ്ചിക്കയും ഇല്ല. ആ പ്രഭു മരിച്ചുപോയതായി പ്രഖ്യാപിക്കൂ. അവന്റെ സ്ഥാനം നാം പ്രതാപരുദ്രന്നു നല്കിയിരിക്കുന്നു. താനും ശൃംഗനാഥനുംകൂടി വേഗേനചെന്നു പ്രതാപരുദ്രനെ കണ്ട് നമ്മുടെ അഭിനന്ദനത്തെ അറിയിക്കൂ.

വല്ലഭനും ശൃംഗനാഥനും ഉടൻതന്നെ വിടവാങ്ങി പ്രതാപരുദ്രന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം ൨.

വരദാനം.

യുദ്ധം നേടിയ പ്രതാപരുദ്രൻ ആകട്ടെ ദ്വിതീയഃസേനാനിയായ ഉഗ്രസേനനോടൊന്നിച്ച് യുദ്ധകളത്തിൽനിന്ന സ്വഗൃഹത്തിലേക്ക ജയപതാകയോടുകൂടി പോകുംവഴി ദേവികളത്തിലെ പേച്ചിച്ചോല കടന്ന പോരുകണ്ടിയിരുന്നു. അതു കാളിയും കൂളിയും പേച്ചിയും യക്ഷിയും പതിവായി നൎത്തനം ചെയ്തുവന്നിരുന്ന ശൃംഗാരോദ്യാനം ആയിരുന്നു. ഈ സേനാനികളെ ഈ മദ്ധ്യേവനം മൂന്നു അമാനുഷമൂൎത്തികൾ കണ്ട് തടുത്തു നിൎത്തി. മഹാസൈന്യങ്ങളെ എളുപ്പത്തിൽ തോല്പിച്ചുവരുന്നവരായ തന്നേയും ഉഗ്രസേനനേയും തടുത്തു നിൎത്താൻ ഇവർ തുനിഞ്ഞതിനെക്കുറിച്ചു പ്രതാപരുദ്രനു വിസ്മയം തോന്നി. എല്ലും തൊലിയും മാത്രം ശേഷിച്ചിരുന്ന ആ ദേഹികൾ സ്ത്രീകൾ ആയിരുന്നു എന്നുവരികിലും അവൎക്ക മീശയും താടിയും വളൎന്നിരുന്നു. അവർ കേവലം ഭൂലോകവാസികൾ അല്ല എന്നു പ്രതാപരുദ്രൻ അവരെ കണ്ടമാത്രയിൽ നിശ്ചയിച്ചു. ദുർദേവതകളും ഘോരരാക്ഷസികളും കാമരൂപികൾ ആയി മനുഷ്യരെ കൊന്നു ഭക്ഷിക്ക പതിവാണ്. എന്നിരുന്നാലും പ്രതാപരുദ്രൻ സഹജസിദ്ധമായ നിൎഭീകതയോടുകൂടി ഇവരുമായി സധൈൎയ്യം സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഇതുകേട്ട കുപിതരായതുപോലെ ആ യോഗിനികളിൽ ഓരോരുത്തിയും—അവർ രാക്ഷസികൾ അല്ല, യോഗിനികൾ ആയിരുന്നു.—"മിണ്ടരുതു" എന്നു ആജ്ഞാപിക്കുമാറ് അവരുടെ വിരലുകൾ കൊണ്ട് സ്വോഷ്ഠങ്ങളെ പൊത്തി ആംഗ്യം കാണിച്ചു. ആ യോഗിനീഗണത്തി

ലെ "ശ്രേഷ്ഠത്തി" പ്രതാപചന്ദ്രനെ നോക്കി, "ജയ, വിജയീഭവ പ്രതാപചന്ദ്ര; ജലാലപ്രഭോ ജയ!" എന്നു ആശീർവദിച്ചു. മുൻപു കണ്ടുപോലും പരിചയം ഇല്ലാത്ത ഈ അത്ഭുതമൂർത്തി, തന്നെ ആരെന്നറിഞ്ഞു വിളിച്ചതിൽ പ്രതാപചന്ദ്രൻ വിസ്മിതനായി.

രണ്ടാമത്തെ യോഗിനി അദ്ദേഹത്തിനെ "ജയപ്രതാപചന്ദ്ര! വിജയീഭവ! കാടൻപ്രഭോ" എന്നു അഭിസംബോധനംചെയ്തു: "പണ്ടേതന്നെ, വംശക്രമാഗതനായി ഞാൻ ജലാലപ്രഭുവാണ്, കാടൻപ്രഭുവായതെങ്ങനെ" എന്നു അദ്ദേഹം ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ, മൂന്നാമത്തെ യോഗിനി, "ജയ! പ്രതാപചന്ദ്ര! ഭവിഷ്യന്നൃപതേ! വിജയീഭവ" എന്നു ആശീർവാദം ചെയ്തു. "വേലാരണ്യാധിപൻ ആയ മഹാരാജാവു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു; അദ്ദേഹത്തിനു രാജ്യാവകാശികളായ രണ്ടുപുത്രരും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. അവരിൽ മൂത്തവൻ ഇപ്പോഴത്തെ യുവരാജാവായി അഭിഷിക്തനും ആയിരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു രാജാവായി ഭവിക്കാൻ യാതൊരു സംഭാവ്യതയും ഞാൻ കാണുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഒടുവിലത്തെ ആശീർവാദം അദ്ദേഹത്തിനെ വല്ലാതെ പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു.

ഇതെല്ലാം കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന ഉഗ്രസേനൻ, "ധന്യരായ സ്നേഹിതാ, ഈ വിധം മംഗളപദപ്രയുക്തമായ കാര്യങ്ങൾ കേട്ട് അങ്ങു വിറയ്ക്കുകയും ഭീതരായി തോന്നുകയും ചെയ്യുന്നതു് എന്തുകൊണ്ട്?" എന്നു പ്രതാപചന്ദ്രനോടു ചോദിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ യോഗിനികളെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തു:—"നിങ്ങൾ കേവലം ഭാവനാരൂപങ്ങളോ അതോ വെളിയിൽ കാണുംപോലെ വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ള ജീവികളോ? സ

ത്യം പറവിൻ. എന്റെ പൂജ്യനായ സഹചരനെ വി ങ്ങൾ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥാനമാനം ചൊല്ലി ഉപചരിച്ചു; ഭൂവിയിൽ കൂടുതൽ സ്ഥാനിയായും രാജ്യപാലനായും ഭവിക്കും എന്നും നിങ്ങൾ മുൻപിൽകൂട്ടി പറയുന്നു. അതുകേട്ടു അദ്ദേഹം ആനന്ദപരകോടിഗതനായി, ഹർഷനിർഭരനായി, തീർന്നിരിക്കുന്നു. എന്നോടു നിങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നും ഇല്ല. കാലബീജങ്ങളെ നന്നായി നോക്കിയറിഞ്ഞു് അവയിൽ ഏവ വിതച്ചാൽ മുളയ്ക്കും, ഏവ മുളയ്ക്കയില്ല, എന്നു പറയാൻ നിങ്ങൾക്കു സാധ്യം ആണെന്നു വരികിൽ നിങ്ങളുടെ അനുഗ്രഹത്തിനായി പ്രാർത്ഥിക്കയോ നിങ്ങളുടെ വിരോധത്തെ ഭയപ്പെടുകയോ ചെയ്യാതിരിക്കുന്ന എന്നോടു സംസാരിക്കു."

ഇതുകേട്ടു് അവർ ഉഗ്രസേനനെ ഇപ്രകാരം ആശീർവാദം ചെയ്തു:—

പ്രഥമാ- വിജയീഭവ.

ദ്വിതീയാ- വിജയീഭവ.

തൃതീയാ- വിജയീഭവ.

പ്രഥമാ- പ്രതാപചന്ദ്രനെ അപേക്ഷിച്ചു് അല്പതരനും എന്നിരുന്നാലും മഹത്തരനും ആയി ഭവിക്കുക.

ദ്വിതീയാ- അവനോളം ആനന്ദവാൻ അല്ലാതിരുന്നാലും ആനന്ദവത്തരനായി ഭവിക്കുക.

തൃതീയാ:—അങ്ങു രാജാവാകയില്ലാ എ[illegible]ലും രാജാക്കളായ സന്തതികൾ അങ്ങേ[illegible] നിങ്ങളിരുവർക്കും മംഗളം, സ്വ[illegible]

പ്രഥമാ:—പ്രതാപചന്ദ്രരേ! ഉഗ്ര[illegible]! [illegible]

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അപൂർണ്ണഭാഷി[illegible]കളേ, നില്പിൻ. കൂടുതൽ ഉള്ളതുകൂടി എന്നോടു [illegible]യുവിൻ! പിതൃമര

ണാനന്തരം ഞാൻ ജലാലപ്രഭുവായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു; അതു സത്യം തന്നെ. കാടൻ പ്രഭുവായതു് എങ്ങനെ! കാടൻപ്രഭു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടു്; ഉത്തരോത്തരം ശ്രേയസ്വിയായും ഇരിക്കുന്നു. രാജാവായി തീരുക എന്നുള്ളതു കാടനു പ്രഭുവായി തീരുന്നതുപോലെ തന്നെ അവിശ്വസനീയം. ഈ വിചിത്രവാർത്ത നിങ്ങൾക്കു് എവിടെനിന്നു കിട്ടി. ഈ ചോലയിൽ ഞങ്ങളെ മാർഗ്ഗനിരോധനം ചെയ്തു് ഏതാദൃശ ഭവിഷ്യദ്വാക്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു് ഞങ്ങളെ ഉപചരിക്കാൻ കാരണം എന്തു്? പറയുവിൻ. ഞാൻ നിങ്ങളോടു ആജ്ഞാപിക്കുന്നു.''

ഇതിനു മറുപടിയൊന്നും പറയാതെ യോഗിനികൾ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു.

ഉഗ്രസേനൻ:—കുമിളകൾ ജലത്തിനു ഉള്ളതുപോലെ ധരയ്ക്കും ഉണ്ടു്; ഇവർ അവയിൽ നിന്നു ജനിച്ചവർ. ഇവർ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു് എവിടെപ്പോയി?

പ്രതാപഭദ്രൻ:—അന്തരീക്ഷത്തിൽ; ശരീരിണി എന്നു തോന്നിയതു് വായുമണ്ഡലത്തിനുള്ളിൽ ശ്വാസം എന്നപോലെ ലയിച്ചുപോയി. ഹാ! അവർ സ്വല്പകാലംകൂടി താമസിച്ചിരുന്നാൽ എന്തെല്ലാമോ അറിയാമായിരുന്നു.

ഉഗ്രസേനൻ:—നാം സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അവർ ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നുവോ? അതല്ല, നാം നമ്മുടെ ബുദ്ധിശക്തിയെ നിഷ്പ്രയോജനമാക്കിത്തീർത്തു് ബുദ്ധിഭ്രമം ജനിപ്പിക്കുന്ന ഘോരവിഷമൂലം നാം സേവിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

പ്രതാപഭദ്രൻ:—നിങ്ങളുടെ സന്താനങ്ങൾ രാജാക്കളാകും.

ഉഗ്രസേനൻ:—നിങ്ങൾ രാജാവായി ഭവിക്കും.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—കാടൻ പ്രഭുവും ആകം, അങ്ങനെയല്ലേ പറഞ്ഞതു്?

ഉഗ്രസേനൻ:—അതേ സ്വരവും വാക്കും തന്നെ.

ഈ വിധം വിസ്മയാശ്ചര്യഭരിതരായി തങ്ങൾക്ക ലഭിച്ച വരങ്ങളെ കറിച്ചു് ഇവർ നിർലോഡനംചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ രാജാജ്ഞയും ശിരസാവഹിച്ചു് വല്ലഭപ്രഭുവും ശൃംഗനാഥൻ പ്രഭുവും അവിടെ വന്നെത്തി. അവർ പ്രതാപചന്ദ്രനെ കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു. തൽകാലോചിതങ്ങൾ ആയ അഭിവാദങ്ങളും സൽകാരങ്ങളും ചെയ്തതിൽ പിന്നീടു് വല്ലഭപ്രഭു പ്രതാപചന്ദ്രനോടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

"പ്രതാപചന്ദ്രപ്രഭോ! അങ്ങടെ വിജയവാർത്ത കല്പിച്ചറിഞ്ഞു് മഹാരാജാവു് തിരുമേനി ആനന്ദഭരിതരായിരിക്കുന്നു. ആ രാജദ്രോഹിയുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ ദേഹത്തെയും പ്രാണനേയും ഗണിക്കാതെ യുദ്ധംചെയ്തു കഥ തിരുമേനി അറിഞ്ഞപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ പരാക്രമത്തെക്കുറിച്ചു അവിടുത്തേക്കുള്ള വിസ്മയവും അതിനെ വെളിവാക്കി പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതായ സ്തുതിവാക്കുകളും തമ്മിൽ അവിടത്തെ മനസ്സിൽ അഹമഹമികയാ പ്രവേശനത്തിനായി കലഹിച്ചിരുന്നു. തന്നിമിത്തം വാക്കുകൾ വെളിക്കുപുറപ്പെടാതെ തിരുമേനി സ്തബ്ധരായി ഭവിച്ചു. അന്നേ ദിവസം നടന്ന മറ്റു യുദ്ധകാര്യങ്ങളെ തിരുമേനി ഗ്രഹിച്ചതിൽ നിങ്ങൾ, ധീരനും സ്ഥിരനും ആയ ബോധനരാജന്റെ സൈന്യങ്ങളുടെ ഉള്ളിൽ, പ്രവേശിച്ചു എന്നും നിർഭീകനായി അനേകം വധങ്ങൾ നടത്തി എ

നം കല്പിച്ചറിഞ്ഞു. ഈ വർത്തമാനം ശിലാവൃഷ്ടിപോലെ കട്ടിയായി ഓരോ വാർത്താഹരനും കൊണ്ടുവന്നു. അവിടത്തെ രാജ്യം ശത്രുക്കൾക്ക അധീനപ്പെട്ടുപോകാതെ അതിനെ രക്ഷിച്ചതിൽ നിങ്ങൾ പ്രവർത്തിച്ച സാഹസകൃത്യങ്ങൾക്കായി നിങ്ങളെ അധികരിച്ചുള്ള പ്രശംസാവാക്യങ്ങളെ ഓരോരുത്തരും രാജസന്നിധിയിൽ വർഷിച്ചു.

ശൃംഗനാഥൻ—നിങ്ങൾ ചെയ്ത മഹോപകാരത്തിനായി നമ്മുടെ സ്വാമിയായ തിരുമേനിയുടെ കൃതജ്ഞതയും അഭിനന്ദനവും നിങ്ങളെ അറിയിക്കാൻ ഞങ്ങളെ നിയോഗിച്ചയച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ തിരുമേനിയെ കാണ്മാൻ ചെല്ലണം എന്നും കല്പനയായിരിക്കുന്നു.

വല്ലഭൻ—ഇപ്പോഴത്തിലും ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു ബഹുമതി കല്പിച്ചു നല്കും എന്നുള്ള ഉറപ്പിലേക്കായും അതിനുള്ള പൂർവ്വദക്ഷിണയായും തിരുമേനി നിങ്ങളെ കാടനിലെ പ്രഭുവാക്കിയിരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥാനപ്പേരിനാൽ തിരുമേനിയുടെ പ്രതിനിധിയായി ഞാൻ ആഹ്വാനം ചെയ്ത് നിങ്ങൾക്ക മംഗളം ആശംസിക്കണം എന്നും കല്പനയായിരിക്കുന്നു. പൂജ്യതമരായ കാടൻ പ്രഭോ, നിങ്ങൾക്ക ഭാവുകം ഭവിക്കട്ടെ! ഈ സ്ഥാനം നിങ്ങളുടേതു തന്നെ.

ഉഗ്രസേനൻ:—(സ്വഗതം) എന്ത്! പിശാചിനു സത്യം പറയാൻ കഴിയുമോ!

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—കാടൻ പ്രഭു ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു. പരഗതമായ വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിപ്പിച്ച് എന്നെ അലങ്കരിപ്പിക്കുന്നതെന്തിന് ?

ശൃംഗനാഥൻ:—കാടൻ പ്രഭുവായിരുന്നയാൾ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്; പക്ഷെ ഗുരുവായ ശിക്ഷാവിധി അനുസരിച്ച് അവന് നഷ്ടമാകേണ്ടതായ പ്രാണനെ അവൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതേയുള്ളു. അവന് ഭോധന്ത്രിലെ സൈന്യങ്ങളുമായി കൂട്ടുകെട്ടുണ്ടായിരുന്നുവോ അല്ലെങ്കിൽ അവൻ ആ രാജ്യദ്രോഹിക്കു സഹായവും അവസരവും ഗൂഢമായി നല്കി ബലപ്പെടുത്തിയിരുന്നുവോ, അതല്ല, രാജ്യനാശത്തിനായി ഈ വിവിധസഹായവും നല്കി അവൻ പ്രയത്നിച്ചിരുന്നുവോ എന്ന് എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ. മഹത്തായ രാജദ്രോഹകർമ്മങ്ങൾ അവൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി അവൻ ഏറ്റുപറകയും അതു തെളിയുകയും ചെയ്തു. അവ അവനെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കി.

ആ യോഗിനികൾ പറഞ്ഞ ഭവിഷ്യദ്വാദങ്ങളിലെ പ്രഥമഭാഗം ഇത്രവേഗത്തിൽ സത്യമായിഭവിച്ചതിൽ അത്ഭുതാവിഷ്ടനായി തീർന്ന പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഈ രാജദൂതന്മാരോട് അനുരൂപമായ മറുപടി പറയാൻപോലും അശക്തനായി സ്തംഭിച്ചുനിന്നുപോയി. മൂന്നാമത്തെ യോഗിനി നല്കിയ വരവും ഇതേവിധം സത്യമായി ഭവിച്ചേക്കും എന്നും താൻ ഒരുകാലത്ത് വേദാരണ്യത്തിലെ മഹാരാജാവായി വാഴും എന്നും ഉള്ള ആശ അവന്റെ മനസ്സിൽ അങ്കുരിച്ചുവിളങ്ങിത്തുടങ്ങി. രാജദൂതർ അത്രത്തോളം ക്ലേശിച്ചുവന്ന് രാജാജ്ഞയെ അറിയിച്ചതിനായി അവരോടുള്ള കൃതജ്ഞതയെ സബഹുമാനം വേഗേന അറിയിച്ചുകൊണ്ട് പ്രതാപചന്ദ്രൻ സഖാവായ ഉഗ്രസേനനോട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"ഏകാന്തത്തിൽ എനിക്കു കാടൻ പ്രഭുസ്ഥാനം അനുഗ്രഹിച്ചവർ നിങ്ങളുടെ കുഞ്ഞുങ്ങൾക്കു

രാജസ്ഥാനം നല്കിയിരിക്കയാൽ അവർ രാജാക്കളായി ഭവിക്കും എന്നു നിങ്ങൾ ആശംസിക്കുന്നില്ലയോ?

ഉഗ്രസേനൻ:—ആ വാഗ്വിശേഷത്തെ പൂർണ്ണമായിവിശ്വസിക്കുന്നതായാൽ അതുനിങ്ങളെ കാടൻ പ്രഭുവാക്കിയതിനും പുറമേ രാജകിരീടം വഹിക്കാനായി ഉദ്ദീപിപ്പിക്കും. ഇതു ആശ്ചര്യമായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ വേതാളങ്ങൾ നമ്മെ ആപത്തിലേക്കു നയിപ്പിക്കാനായി നേരായ ചില ചില്ലറകാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു് നമ്മെവിശ്വസിപ്പിക്കയും പിന്നീട്ട് അത്യഗാധമായദുരന്തഗർത്തത്തിൽ ഉന്തിത്തള്ളുകയും ചെയ്യുക പതിവാണു്. അളിയരേ, നിങ്ങളോടു ഒരുവാക്കുപറയുവാൻ സമ്മതിക്കണേ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഭാവിപദവി നിമിത്തം ജനിച്ച ആഹ്ലാദത്തിൽ മതിമറന്നു് ചിന്താവിഷ്ടനായി ഇടയ്ക്കിടെ രാജദൂതരെ നോക്കി ഒന്നു രണ്ടു വാക്കുകൾ പറയാതിരുന്നും ഇല്ല. എന്നിരുന്നാലും അവൻ സമീപവർത്തികളുടെ കഥ മറന്നുപോയോ എന്നുകൂടി തോന്നിപ്പോയി. അവൻ ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു:—

“രാജകാര്യത്തെ അധികരിച്ചുള്ള മഹാനാടകത്തിന്റെ ആനന്ദകരമായ പ്രസ്താവനയായി സത്യമായ രണ്ടു സംഗതികൾ പറയപ്പെട്ടു. ഈ അമാനുഷമായ ഉത്തേജനം ദോഷകരമായിരിക്കാൻ ഇടയില്ല, ഗുണകരമായിരിക്കാനും ഇടയില്ല. ദോഷകരം ആണെന്നുവരികിൽ ഒരു സത്യമായ കാര്യത്തിൽ ആരംഭിച്ചു് അതു് വിജയത്തിനുള്ള ഉറപ്പു് എനിക്കു് നല്കിയതെന്തിനു്! ഞാൻ കാടൻ പ്രഭുവായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഗുണകരം ആണെന്നുവരികിൽ ആ

പ്രലോഭനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയാനകചിന്ത എൻെറ രോമങ്ങളെ വിറപ്പിക്കയും എൻെറ സ്ഥിരഹൃദയത്തെ പ്രകൃതിവിരുദ്ധമായി വാരിയെല്ലുകളുടെ നേൎക്ക് ചെന്നടിക്കാൻ ഇടയാക്കയും ചെയ്യുന്നതായിരിക്കുമ്പോൾ ആ പ്രലോഭനത്തിന് ഞാൻ കീഴടങ്ങുന്നതെന്തിന്? വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ള ആപത്തുകളും ആശങ്കകളും ആകട്ടെ ഭാവനാജാതകളും മനഃക്ലൃപ്തങ്ങളും ആയ കാൎയ്യങ്ങളോളം ഭീതിദങ്ങൾ അല്ല. കേവലം ഭാവനയാൽ ജന്യമായ എൻെറ ചിന്താപൌരുഷത്തിൻെറ അഭിന്നാവസ്ഥയെ ചലിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് എൻെറ മനസ്സിനെ ആക്രമിച്ചിരിക്കുന്ന ഭയങ്കരഭാവനകൾ പ്രവൃത്തിശക്തിയേയും ചിന്തയേയും അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു; തന്നിമിത്തം വാസ്തവങ്ങൾക്കു സത്യവത്വം ഇല്ലാതായി തീൎന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ രാജാവാകുന്നതു് സംഭാവ്യം ആണെങ്കിൽ എൻെറ പ്രയത്നം ഇല്ലാതെ തന്നെ കിരീടധാരണം എനിക്കു ലഭിക്കും. ഭാവ്യമായ എന്തുതന്നെ സംഭവിക്കുന്നതായാലും കാലം ഉഗ്രമിന്നുപോലെ ഓടിപ്പോകുന്നു."

ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ തൽക്കാലാവസ്ഥയറിഞ്ഞു് ഉഗ്രസേനൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "പൂജ്യരെ ഞങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ അവസരം കാത്തു നിൽക്കുന്നു. ഒരുത്തനു നവബഹുമതികൾ ലഭിക്കുമ്പോൾ അവ പതിവായുള്ളതല്ലാത്ത ഉടുപ്പുകൾ എന്നപോലെ ആദ്യം അവനു് യോജിക്കാത്തവയായിരിക്കും; എന്നാൽ ഉപയോഗിച്ചു പഴകുന്തോറും കാലക്രമേണ നന്നായി യോജിച്ചവയായും ഭവിക്കും."

പ്രതാപരുദ്രൻ:—ക്ഷമിക്കണേ. എൻെറ മന്ദബുദ്ധി വിസ്മൃതകാൎയ്യങ്ങൾ കൊണ്ടു് ഭ്രാന്തമായിക്കിടക്കുന്നു. ദയാലുക്കളായ മാന്യരെ, നിങ്ങളുടെ ശ്രമങ്ങൾ, ഞാൻ ദിവസേന വായിക്കാൻ തുറന്നുവെക്കുന്ന പത്രത്തിന്

ഒത്തതായ എന്റെ ഡാൎയ്യയിൽ എഴുതി മുദ്രവെക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നമുക്ക് രാജസന്നിധിയിൽ ചെല്ലാം. സംഭവിച്ച കാൎയ്യങ്ങളെ ആലോചിക്കുക. അവയുടെ ഗുണദോഷങ്ങളെ വേണ്ടും വണ്ണം തുലനം ചെയ്തതിൽ പിന്നീട്ട് നമ്മുടെ മനോഗതങ്ങളെ നിർബാധമായി തുറന്നു സംസാരിക്കാം.

ഉഗ്രസേനൻ:— വളരെ സന്തോഷം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— അതുവരെ ഇത്രയും മതി. സ്നേഹിതരേ വരിക.

എല്ലാവരും മഹാരാജസന്ദർശനത്തിനായി ചെന്നു.

———

17

അദ്ധ്യായം ൩.

ഡർബാർ

സ്വപാദങ്ങളെ ശരണംപ്രാപിച്ച വിഭീഷണനെ ശ്രീരാമൻ ലങ്കാധിപനാക്കി അനുഗ്രഹിച്ചതു് സാക്ഷാൽ ലങ്കാധിപത്യം രാവണൻ അന്യൂനമായി നിർവ്വഹിച്ചുവന്നിരുന്ന കാലത്തായിരുന്നുവല്ലോ. അതുപോലെതന്നെ കാടൻ മൂപ്പ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ മഹാരാജാവു് പ്രതാപരുദ്രനെ കാടൻ മൂപ്പാക്കി. രാജദ്രോഹിയായ കാടന്റെ ശിരച്ഛേദനം ചെയ്വാൻ രാജാവു ആജ്ഞാപിച്ചിരുന്നു; കല്പനപോലെ നടത്തിയോ എന്നറിയാൻ ഉള്ള ഉൽക്കണ്ഠയാൽ മഹാരാജാവു സമീപവർത്തിയായ യുവരാജാവിനോടു "മരണശിക്ഷനടത്താൻ അധികൃതരായ ആരാച്ചാർ ഇതേവരെ മടങ്ങിവന്നില്ലേ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

യുവരാജൻ:—സ്വാമിൻ, അവർ ഇനിയും മടങ്ങിവന്നിട്ടില്ല. എന്നാൽ അവൻ മരിക്കുന്നതു കണ്ടതായ ഒരുവനുമായി ഞാൻ സംസാരിച്ചു. കാടൻ സ്വരാജദ്രോഹകർമ്മങ്ങളെ സമ്മതിച്ചു ഏറ്റുപറഞ്ഞുവെന്നും തിരുമനസ്സിനോടു മാപ്പിനായി പ്രാർത്ഥിച്ചുവെന്നും അഗാധമായ പശ്ചാത്താപം കാണിച്ചതായും അവൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു. അവന്റെ ജീവിതദശയിൽ യാതൊന്നും ആ ജീവനെ വിട്ടകാലത്തെപ്പോലെ അവനു ഭൂഷണം ആയിരുന്നില്ല. അവൻ സ്വന്തമായി ധരിച്ചിരുന്ന പ്രിയതമമായ ദ്രവ്യത്തെ തീരെ വിലപിടിക്കാത്ത നിസ്സാരസാധനത്തിനോടൊപ്പം

മരണകാലത്തു ദൂരെ കളയുന്നതിന്ന ചിരകാലം അഭ്യസിച്ചിരുന്നവൻപോലെ അവൻ മരിച്ചു.

മഹാരാജാ:—അവൻെറ മനഃസ്ഥിതി എന്താണെന്ന അവൻെറ വദനത്തിൽ നിന്ന അറിയാൻ യാതൊരുകാൎയ്യം ശക്യമായിരുന്നില്ല. അവൻെറ പേരിൽ പൂൎണ്ണവിശ്വാസം ഞാൻ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്നു; അവൻ അത്രത്തോളം മഹാൻ ആയിരുന്നു.

യോഗിനികളുടെ നിൎദ്ദേശങ്ങൾ പ്രതാപരുദ്രൻെറ മനസ്സിൽ അഗാധമായി പതിഞ്ഞു് വേഗന്ന മുളച്ചു ശാഖോപശാഖയായി വളരാൻ തുടങ്ങി. അതുകൊണ്ടു് ആത്മമിത്രമായ ഉഗ്രസേനൻെറ ഗുണദോഷവചനങ്ങൾക്കു അവൻെറ മനസ്സിൽ കടക്കുവാൻ ഇടയില്ലാതായി. ആ ക്ഷണംമുതൽ പ്രതാപരുദ്രൻെറ ഏകചിന്ത വേദാരണ്യത്തിലെ സിംഹാസനം കൈക്കലാക്കി ചേരനാട്ടിൽ ഏകഛത്രാധിപത്യം വഹിക്കുന്നതിന്ന വേണ്ട ചുരുക്കവഴി കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചായിരുന്നു. ഇതിലേക്കായി "രാജാവിനെ വധിക്കണം" എന്ന അവൻ നിശ്ചയിച്ചുറച്ചു് വിവരം എല്ലാം സ്വഭാൎയ്യയെ ഒരു് ലേഖനംമൂലം അറിയിച്ചു. ആ ലേഖനത്തിൽ മററനേകം കാൎയ്യങ്ങളോടുകൂടി ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരുന്നു:—"വിജയം നേടിയ ദിവസം അവർ എന്നെ കണ്ടു. മൎത്ത്യൎക്കുള്ളതിൽ കൂടുതൽ ജ്ഞാനം അവൎക്കു ഉണ്ടെന്ന അത്യന്തം വിശ്വസനീയമായ അറിവു് എനിക്കു കിട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അവരോടു വീണ്ടും വീണ്ടും പ്രശ്നം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ആഗ്രഹത്താൽ തപ്തനായപ്പോൾ അവർ വായുരൂപികളായി മാറി അദൃശ്യകൾ ആയി തീൎന്നു. അതുകണ്ടു് ഞാൻ വിസ്മയസ്തബ്ധനായി നിന്നുപോയി. അപ്പോഴാണു് മഹാരാജാവിൻെറ ദൂതൻ

വന്ന് കാടനിലെ പ്രഭോ'' എന്നു അവൻ എന്നെ സംബോധനം ചെയ്തതു്. ഈ പദങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചിട്ടാണ് ആ യോഗിനികൾ എന്നെ അഭിവാദനം ചെയ്തതും "അങ്ങ് വിജയിയായി ഭവിക്കുക, അങ്ങ് മഹാരാജാവായി ഭവിക്കും'' എന്ന ആശീർവ്വചനങ്ങളാൽ അവർ ഭവിഷ്യത്തിനെ സൂചിപ്പിച്ചതും. എന്റെ വൈഭവത്തിന്റെയും ഐശ്വര്യത്തിന്റെയും സഹഭാഗിനിയായ പ്രിയതമേ, ഭവതിക്കു എന്തുവിധമായ ഐശ്വര്യം ലഭിക്കാൻ പോകുന്നു എന്ന് ഭവതി അറിയാത്തതു നിമിത്തം ഭവതിയുടെ പങ്കിനുള്ള ആഹ്ലാദം അനുഭവിക്കാതിരിക്കരുത് എന്നു കരുതി ഈ വിവരം ഉടനെ ഞാൻ അറിയിക്കുന്നതാണ്. ഇതു മനസ്സിൽ വച്ചുകൊൾക. ശുഭമസ്തു.''

നാമത്താൽ മാത്രം കുലോത്തമയായിരുന്ന ആ ദുസ്ത്രീ സ്വാതന്ത്ര്യയും ദുർമ്മോഹക്കാരിയും ആയിരുന്നു. ഈ കത്ത് വായിച്ചു തീരുമ്പോ ഭർത്താവിനു രാജപദവിയും തനിക്കു രാജ്ഞീപദവിയും കഴിയുന്നതു വേഗത്തിൽ ലഭിക്കുവാൻ ചതുരുപായങ്ങളും പ്രയോഗിക്കണം എന്നു അവൾ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അതിലേക്കായി രാജഹത്യ ചെയ്യുന്നതു് ന്യായം തന്നെ എന്നു അവൾക്കു തോന്നി. അസന്തുഷ്ടതാപവും ഉപര്യുപരി ഉൽകർഷ വാഞ്ഛയും ക്ഷത്രിയധർമ്മം ആണെന്നു അവൾ ഗണിച്ചു. അതുകൊണ്ടു ചതിപ്രയോഗത്താൽ രാജഹത്യ നടത്തിയേ തീരൂ എന്നു അവൾ തീർച്ചപ്പെടുത്തി ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു: "നാഥാ, അങ്ങ് ജന്മനാൽ ലാംഗലദ്ദ്ത്തിലെ പ്രഭുവാണ്. ഇപ്പോൾ കാടനിലെ പ്രഭുവും ആയി. അങ്ങേക്കു ലഭിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള പദവിയും അങ്ങേക്കു കിട്ടുന്നതാണ്. എന്നിരുന്നാലും അങ്ങേടെ പ്രകൃതിയെ കുറിച്ചു എനിക്കു ശങ്കയുണ്ട്. എന്തെന്നാൽ

അതു എത്രയും അടുത്തവഴി പോകാതിരിക്കുന്നതിനു ഇടയാക്കാതിരിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ അത്യധികം മനുഷ്യകാരുണ്യപ്പാൽകൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അങ്ങേക്കു ഉന്നതസ്ഥാനത്തു ഇരിക്കാൻ മനസ്സുണ്ടു്. എന്നാൽ അതു പ്രാപിക്കാൻ വേണ്ട സാഹസികമായ മനോനിശ്ചയം അങ്ങേക്കു ഇല്ല. അങ്ങു ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഉന്നതസ്ഥാനം മാന്യവും നിഷ്കളങ്കവും ആയ മാർഗ്ഗേണ ലഭിക്കും എന്നു അങ്ങു വിചാരിക്കുന്നു. കപടംകാണിക്കാൻ അങ്ങേയ്ക്കു മനസ്സില്ലാ. എന്നാൽ കപടംകൊണ്ടു മാത്രം ലഭ്യമാകുന്ന പദവിയിൽ അങ്ങേക്കു മോഹം ഉണ്ടുതാനും, 'തനിക്കു ഇതുവേണം എങ്കിൽ താൻ ഇപ്രകാരം ചെയ്യണം' എന്നു വിളിച്ചുപറയുന്ന പദവിയെ, മഹാനായ ജലാലപ്രഭോ! പ്രാണപ്രിയാ! അങ്ങു് ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്, അതു ചെയ്യാൻ അങ്ങു ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. അതു നടത്തരുതെന്നു വിചാരിക്കുന്നതിൽ അധികം അതു നടത്താൻ ഭയപ്പെടുകയാണു് അങ്ങു് ചെയ്യുന്നതു്. അതിനാൽ ഇവിടെ എളുപ്പം വന്നുചേരണം; വന്നുചേർന്നാൽ എന്റെ സത്വത്തെ അങ്ങയുടെ ശ്രവണദ്വാരങ്ങളിൽ ഞാൻ ഒഴിച്ചുതരാം. വേഗേന വന്നെത്തുകതന്നെ. ഏതു കിരീടം അങ്ങു ധരിക്കണം എന്നു വിധിയും അമാനുഷവാക്കും വ്യക്തമായി ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നുവോ ആ സുവർണ്ണകിരീടം ധരിക്കുന്നതിനു പ്രതിബന്ധമായി നിൽക്കുന്നതിനെ എല്ലാം എന്റെനാവിന്റെ ശക്തികൊണ്ടു ഞാൻ അടിച്ചോടിക്കുന്നുണ്ടു്.”

പ്രതാപചന്ദ്രൻ ആകട്ടെ മഹാരാജാവയച്ചു ദൂതന്മാരെ യഥാവിധി സൽക്കരിച്ചു് ബഹുമാനിച്ചിട്ടു് തനിക്കു നല്കിയ ബഹുമതിക്കായുള്ള കൃതജ്ഞതയെ നേരിട്ടുകണ്ടറിയിക്കാനായി ഉഗ്രസേനനോടും രാജദൂതന്മാ

രോടുംകൂടി മഹാരാജസന്നിധിയിൽ ചെന്നു അഭിവാദനം ചെയ്തു. പ്രതാപചന്ദ്രദർശനത്താൽ ആനന്ദമഗ്നനായ മഹാരാജാവു് പ്രതാപചന്ദ്രനോടു ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു:—"അത്യന്തം പൂജ്യരായ ബന്ധോ, എന്റെ കൃതഘ്നതാപാതകം ഇപ്പോഴും എന്റെ മേൽ ഗുരുതരമായി കിടക്കുന്നു. പ്രതിഫലത്തിന്റെ അതിതുച്ഛമായ ചിറക നിങ്ങളോടൊന്നിച്ചു് പറക്കാൻ ശക്യമാകാതെ മന്ദമായി തീരത്തക്കവണ്ണം അങ്ങു മുമ്പിൽ കൂട്ടി അത്ര ദൂരത്തു കടന്നുപോയി. നമ്മുടെ കൃതജ്ഞതയും നിഷ്കൃതിയും രണ്ടും നിങ്ങളുടെ യോഗ്യതയ്ക്കു അനുരൂപമായി ഭവിക്കത്തക്കവണ്ണം ആ യോഗ്യത കുറഞ്ഞതായിരുന്നാൽ കൊള്ളായിരുന്നു. നമുക്കു തരാൻ ശക്തിയുള്ള സകലത്തെയുംകാൾ അധികം ലഭിക്കുവാൻ നിങ്ങൾ പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്, എന്നുമാത്രമേ നമുക്കു പറയാനുള്ളൂ."

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഞാൻ തിരുമേനിക്കു ചെയ്തുണ്ടായ സേവനവും എനിക്കു തിരുമേനിയുടെ നേൎക്കുള്ള ഭക്തിയും ഹേതുവായി ഈ വിധം പ്രവൎത്തിക്കേണ്ടതു എന്റെ ധൎമ്മം ആകുന്നു. എന്റെ കൃത്യനിൎവഹണം തന്നെയാണ് എനിക്കുള്ള പ്രതിഫലം. തിരുമേനിയുടെ ധൎമ്മം ഞങ്ങളുടെ ഭക്തികൃത്യങ്ങളെ അംഗീകരിച്ചു് അഭിനന്ദിക്കണം എന്നുള്ളതാണ്. ഞങ്ങളുടെ ധൎമ്മങ്ങൾ ആകട്ടെ തിരുനാട്ടിലെ സിംഹാസനത്തിന്റെ നേൎക്കും രാജസ്ഥാനത്തിന്റെ നേൎക്കും ഭൃത്യരുടെ നേൎക്കും നിൎവഹിക്കപ്പെടേണ്ടവയത്രെ. ഞങ്ങളുടെ സകലധൎമ്മങ്ങളേയും യഥാശക്തി നിൎവഹിക്കുന്നതുതന്നെയാകുന്നു തിരുമേനിയുടെ നേൎക്കു ഞങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്തിബഹുമാനങ്ങളെ സമൎപ്പിക്കുന്ന മാൎഗ്ഗം.

മഹാരാജാ:—ഈ രാജഗൃഹത്തിൽ നിങ്ങൾക്കു സ്വാഗതം. നാം നിങ്ങൾക്കു നല്കേണ്ടതായ ബഹുമതികൾക്കു വിത്തു വിതച്ചിട്ടേയുള്ളു. അതു പൂൎണ്ണവളൎച്ചയിൽ എത്തി പുഷ്പഫലാഢ്യങ്ങളാക്കിക്കാൻ സൎവ്വഥാ നാം യത്നിക്കും. ആൎയ്യനായ ഉഗ്രസേനാ, അങ്ങെടെ അൎഹതയും ഇതിൽ കുറവായിട്ടുള്ളതല്ല. നാം ഇപ്പോൾ നല്കീട്ടുള്ളതിൽ നിന്നു കുറവായ ബഹുമതിയല്ല, നിങ്ങൾക്കും നല്കേണ്ടതു്. നാം നിങ്ങളെ സ്വാന്തമനാ ഹൃദയത്തിൽ ബന്ധിച്ചിരിക്കും.

ഉഗ്രസേനൻ:—അതു അവിടെ കിടന്നു് വളരുന്നതായാൽ അതിലെ കൊയ്ത്തു തിരുമേനിക്കു മേന്മതായിരിക്കും.

മഹാരാജാ:—നമ്മുടെ ആനന്ദപൌഷ്കല്യം കരകവിഞ്ഞൊഴുകി ബാഷ്പരൂപേണ സ്വയം വെളിയിൽ വരാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. പുത്രരേ! ബന്ധുക്കളേ! അമാത്യരേ! നമുക്കു അടുത്തതായ സ്ഥാനങ്ങൾ വഹിക്കുന്ന മഹാത്മാക്കളേ! നാം നമ്മുടെ സീമന്തപുത്രനായ കേരളദേവനെ നമ്മുടെ അനന്തരാവകാശിയായ യുവരാജാവാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവന്നു് നാം ശ്രീശൈലരാജാവു എന്ന സ്ഥാനനാമധേയവും നല്കിയിരിക്കുന്നു. ഈ ബഹുമതി അവന്നു മാത്രമല്ലാ അനന്യപരമായിരിക്കുന്നതു്. വിശിഷ്ടസ്ഥാനമാനാൎഹരായി ഭവിച്ചിട്ടുള്ളവൎക്കെല്ലാം യഥോചിതം സ്ഥാനങ്ങളും ഉന്നതപദങ്ങളും ലഭിക്കുന്നതാണു്; അവർ ആ ചന്ദ്രമസ്സിനു ചുററുമുള്ള നക്ഷത്രങ്ങളായി പ്രശോഭിക്കും. പ്രതാപരുദ്രാ, അല്ലാ, കാടൻപ്രഭോ! നാം ഇന്നു വാരണാപുരിക്കുപോകുന്നു. ഇന്നു രാത്രി നിങ്ങ

ളുടെ ഭവനത്തിൽ നയിപ്പിക്കാൻ സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സൽക്കാര കർമ്മങ്ങളാൽ അല്ല, ഉപകാരക്രിയകളാൽ, എന്നെ അധികമധികം കടപ്പെട്ടവനാക്കിത്തീർക്കണേ.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—തിരുമേനിക്കു വേണ്ടി ഉപയോഗിക്കപ്പെടാത്ത വിശ്രമം എനിക്കു ക്ഷയകരമത്രേ. ഞാൻ തന്നെ അഗ്രദൂതനായിരുന്ന് തിരുമേനി ഇന്നു രാത്രി എഴുന്നള്ളുന്നുണ്ടെന്നുള്ള ആനന്ദവാർത്തയെ എൻെറ ഭാര്യയെ ധരിപ്പിക്കാം. അതിലേക്കായി ഞാൻ വിടകൊള്ളട്ടെ.

അഭീഷ്ടപൂർത്തിക്കു അവിചാരിതമായി ലഭിച്ച ഈ അവസരത്തെ ഫലപ്രദം ആക്കണം എന്നു പ്രതാപരുദ്രൻ നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ട് സ്വഗൃഹത്തിലേക്കു പോകുംവഴി ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു:—യുവരാജാവിനെ പിൻവാഴ്ചക്കാരനായി പ്രതിഷ്ഠിക്കാനായുള്ള പ്രഥമപ്രവേശം ആണല്ലോ മഹാരാജാവു ആജ്ഞാപിച്ചതു്. ആ സ്ഥാനം എൻെറ ഉപചയമാർഗ്ഗത്തിനു പ്രതിബന്ധമായി കിടക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെ അതിലംഘിച്ച് ഞാൻ ചാടിയില്ലെന്നുവരികിൽ അതിനു അടിമപ്പെട്ടു തന്നെ കിടക്കേണ്ടിവരും. നക്ഷത്രങ്ങളെ, നിങ്ങളുടെ ജ്യോതിസ്സ് ഒളിച്ചുവെക്കുക; എൻെറ നിന്ദ്യങ്ങളും ഘോരങ്ങളും അഗാധങ്ങളും ആയ അഭിലാഷങ്ങളിൽ നിങ്ങളുടെ വെളിച്ചം തട്ടാതിരിക്കണേ; നേത്രം പാണിക്രിയയെ കാണാത്തതുപോലെ അടങ്ങിയിരിക്കട്ടെ. എന്നിരുന്നാലും ക്രിയ പൂർത്തിയാക്കിയതിൽ പിന്നീട് തദ്ദർശനംപോലും നേത്രത്തിനു ഭീകരമായിരിക്കു , ആ ദാരുണകർമ്മം ചെയ്തു തീരു.

പ്രതാപരുദ്രൻ തന്നെ ഉപചരിക്കാനായി അത്യസാഹസത്തോടുകൂടി മുൻ കൂട്ടി പോയതിൽ അയാളുടെ ഭക്തിശ്രദ്ധാവിശേഷങ്ങളെ അഭിനന്ദിച്ച് മഹാരാജാവ് പാർശ്വവർത്തികളായ സചിവന്മാരോടു ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു:—

"സത്യം, യോഗ്യനായ അദ്ദേഹം ശൌര്യനിധി; അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രശസ്തി നമുക്കു ഉദരപൂർത്തിവരുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതു നമുക്കു മിഷ്ടാന്നഭോജനം. നമുക്കു അദ്ദേഹത്തിനെ അനുഗമിക്കാം. നമ്മെ ഉപചരിക്കാനായി അദ്ദേഹം മുൻപിൽ കൂട്ടി പോയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രദ്ധാവിശേഷം നോക്കുക. അദ്ദേഹം നിരുപമനായ ബന്ധു."

അദ്ധ്യായം ൪.

വധബീജം.

മഹാരാജാവിന്റെ വിരുന്നിന്നു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ ദ്രുതമായി നടത്തുന്നതിനായി ഒരു ശ്വേതവാഹനനെ വേഗേന അയച്ചതിൽ പിന്നീടാണ് പ്രതാപചന്ദ്രൻ സ്വഗൃഹത്തേക്കു തിരിച്ചതു്. ദുർഗ്ഗേശി ഈ ദൂതങ്കൽ നിന്നു രാജാഗമനവാർത്ത ഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ സ്വ കാര്യലബ്ധിക്കുള്ള അവസരം സ്വയമേവ വന്നെത്തിയതിനെക്കുറിച്ചു അവൾക്കും ഭർത്താവിനെപ്പോലെ തന്നെ സന്തോഷം ജനിച്ചു.

"എന്റെ കോട്ടയ്ക്കകത്തുള്ള അരമനയിൽ മഹാരാജാവിന്റെ മരണകരമായ പ്രവേശത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന കാകന്റെ കരച്ചിൽ പോലും ശ്രാവണാതുരമായല്ലേ ഇരിക്കയുള്ളു. മർത്ത്യവിചാരങ്ങളെ ശുശ്രൂഷിച്ചു പോരുന്ന ദേവതമാരേ! ഇക്കാര്യത്തിൽ എന്നെ ഉഗ്രപുരുഷനായി മാറ്റുവിൻ! എന്റെ തല മുതൽ കാൽവരെ അത്യന്തം ദാരുണങ്ങളായ ക്രൂരകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറയ്ക്കുവിൻ. എന്റെ രക്തത്തെ അലിവില്ലാതാക്കുവിൻ! പ്രകൃത്യാ ഉള്ള പശ്ചാത്താപചിന്തകൾ കയറിവന്നു എന്റെ ക്രൂരവിചാരത്തെ വിഘടിപ്പിക്കയും കർമ്മത്തിന്നും ഫലത്തിന്നും നടുക്കു ശമത്തെ സ്ഥാപിക്കയും ചെയ്യാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അനുതാപത്തിന്നുള്ള ദ്വാരങ്ങളെ എല്ലാം അടയ്ക്കുവിൻ! മനുഷ്യരിൽ സഹജമായി കാണുന്ന മനുഷ്യജീവിതത്തിന്നു ഹാനി വരുത്തുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ സർവ്വത്ര അദൃശ്യരൂപികളായി കാത്തു നിന്നു രക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ഘാതകസഹായരായ ദേവതകളേ! നിങ്ങൾ എന്റെ അടുക്കൽ

വന്ന എന്റെ മുലപ്പാലിനെ വിഷമാക്കുവിൻ. എനിക്കുള്ള മര്യാദക്ഷിണ്യാദിയായ മൃദുലസ്വഭാവത്തെ മാററി തൽസ്ഥാനത്തു് എന്നിൽ ക്രൂരസ്വഭാവത്തെ ഉറപ്പിച്ചു തരുവിൻ! ഗാഢാന്ധകാരമായ രാത്രിയേ! നീ എന്റെ തീക്ഷ്ണധാരമായ കത്തിക്കുപോലും അതു ഉളവാക്കുന്ന മുറിവിനെ കാണ്മാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിലും സ്വർലോകം തന്നെയും ഇരുളാകുന്ന പുതപ്പിൽ കൂടിനോക്കി 'അരുതരുതു്' എന്നു വിളിച്ചു പറയാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണവും നരകപ്പുകകൊണ്ടു മൂടിപ്പുതച്ചിരുന്നുകൊള്ളുക.''

ദുർഗേശി ഈ വിധം ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു് രാജസൽക്കാരത്തിനുള്ള സാമഗ്രികൾ സംഭരിപ്പിക്കുന്നതിൽ വ്യഗ്രയായിരുന്നു. അപ്പോൾ ദുർഗേശനായ നാഥനും വന്നെത്തി. ഭർത്തൃസമാഗമം കൊണ്ടുള്ള ആഹ്ലാദം അവളുടെ ഉത്സാഹത്തെയും ദ്വിഗുണീകരിച്ചു: അവൾ ഭർത്താവിനെ ഉപചരിച്ചിരുത്തി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“മഹാനായ ലാംഗലപ്രഭോ, പൂജ്യനായ കാടർപ്രഭോ, ഈ രണ്ടു സ്ഥാനങ്ങളേയും അപേക്ഷിച്ചു ഉയർന്നതായപദവി അനുഭവിക്കാൻ പോകുന്ന നാഥാ, അവിടത്തെ കത്തു് ഭാവിജ്ഞാനം തീരെ ഇല്ലാത്ത വർത്തമാനകാലത്തിനപ്പുറം ഉള്ള അവസ്ഥയിലേക്കു എന്നെ നയിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ ഭാവ്യവസ്ഥ ഇക്ഷണത്തിൽ തന്നെവന്നിരിക്കുന്നതായി ഞാൻ അനുഭവിക്കയും ചെയ്യുന്നു.''

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—പ്രിയതമേ, മഹാരാജാവു ഇന്നു രാത്രി ഇവിടെ എഴുന്നള്ളും.

ദുർഗേശി:— എന്നു് മടങ്ങിഎഴുന്നെള്ളും?

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നാളെ പ്രഭാതത്തിൽ എന്നാണ് കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ഉർവശി:—അപ്രകാരമുള്ള പ്രഭാതത്തെ സൂര്യൻ ജനിപ്പിക്കാതിരിക്കട്ടെ. നാഥാ അവിടത്തെ മുഖം ജനങ്ങൾക്കു സാധാരണകാര്യം വായിച്ചറിയാവുന്ന പുസ്തകം എന്നപോലെ ആയിരിക്കുന്നു. ലോകത്തെ തോല്പിക്കുന്നതിനായി കാലോചിതമായ ഭാവം ധരിച്ചുകൊൾക. അവിടത്തെ കണ്ണിലും അവിടത്തെ കയ്യിലും അവിടത്തെ നാവിലും സത്കാരങ്ങളെ വഹിച്ചുകൊൾക! എന്നാൽ അതിന്നുള്ളിൽ അങ്ങ് ഒരു ഘോര സർപ്പമായിത്തന്നെ ഇരിക്കേണ്ടതുമാണ്. വരുന്നയാളുകളുടെ വകയ്ക്കു വേണ്ടതെല്ലാം ഒരുക്കണം. വേണ്ടതായ കൈകാര്യം എല്ലാം എന്റെ ചുമതലയിൽ വിട്ടുതരണം. ഈ ഏകരാത്രിയിലെ ഉദ്യമം നമ്മുടെ ഭാവിയിലെ എല്ലാരാത്രികളിലും എല്ലാപകലുകളിലും നമുക്കു ഏകാധിപത്യത്തെയും അളവററ അധികാരത്തെയും നല്കുന്നതാണ്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—മേൽ വേണ്ടകാര്യം പിന്നീട് ആലോചിക്കാം.

ഉർവശി:—മുഖം മാത്രം പ്രസന്നമായിരിക്കട്ടെ. മുഖഭാവത്തെ അടിക്കടി മാററുന്നതു ഭീരുതയാണ്. ശേഷം എല്ലാം എനിക്കു വിട്ടേക്കണം.

അദ്ധ്യായം ൩.

രാജോപചാരം.

ധർമ്മദേവമഹാരാജാവു പുത്രന്മാരോടും സചിവന്മാരോടും പതിവുള്ള മററു പരിവാരകരോടും കൂടി പ്രതാപചന്ദ്രന്റെ ഭവനത്തിൽ സായാഹ്നം വന്നെത്തി. നാലു ദിക്കിലും നിത്യശാദ്വലങ്ങളായ വൃക്ഷാഗ്രങ്ങൾ നയനത്തിനു ആഹ്ലാദകരമായിരുന്നു. അവയിലെ പുഷ്പങ്ങളിൽ കൂടി സഞ്ചരിച്ചു് മന്ദമായി വീശുന്ന ശുദ്ധവായു മാധുര്യംകൊണ്ടു ഖിന്നനായ മഹാരാജാവിന്റെ ശ്രാന്തങ്ങളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു പീയൂഷമായിഭവിച്ചു. എഴുന്നള്ളത്തു് സംബന്ധിച്ചു് വിശേഷാൽ അലങ്കാരങ്ങളും പുഷ്പമണ്ഡപങ്ങളും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. മഹാരാജാവു ഗോപുരത്തിൽ എത്തും മുമ്പേ അവിടത്തെ യഥോചിതം സൽക്കരിക്കാനായി ഗൃഹേശി അവിടെ കാത്തിരിക്കയായിരുന്നു. തൽക്കാലയോഗ്യമായ പൂജകൾ നടത്തി ആ പ്രൗഢ മഹാരാജാവിനെ ഗൃഹാഭ്യന്തർഭാഗത്തു സജ്ജമാക്കിയിരുന്ന സ്ഥാനത്തേക്കു നയിപ്പിച്ചു. മഹാരാജാവും ആ ഗൃഹിണിയുംകൂടി ഏതാനും നിമേഷങ്ങൾ ഇപ്രകാരം സംഭാഷണം ചെയ്തു.

രാജാ:—അല്ലേ മനസ്വിനി! സ്നേഹം എന്നതു മഹത്തായ സൽഗുണം തന്നെ. എന്നാൽ ചിലപ്പോൾ അതു മൂലം വലിയ ഉപദ്രവങ്ങളും കഷ്ടപ്പാടുകളും സഹിക്കേണ്ടിവരും. സ്നേഹമൂലം ഉണ്ടാകുന്ന ഉപദ്രവങ്ങളെ നാം അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതായും ഇരിക്കുന്നു. സംഗതികൾ ഈ വിധം ഇരിക്കകൊണ്ടു് നിങ്ങൾ നമുക്കു

വേണ്ടി അനുഭവിക്കുന്ന കഷ്ടപ്പാടുകൾക്കായി നി
ങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിലേക്കു ഈശ്വരനോടു പ്രാ
ൎത്ഥിക്കേണ്ട വിധം ഇന്നതാണെന്നും നമുക്കുവേണ്ടി
അനുഭവിക്കുന്ന ഉപദ്രവത്തിനായി നമ്മോടു കൃത
ജ്ഞതയോടുകൂടിയിരിക്കയല്ലാതെ നമ്മെ കുററപ്പെടു
ത്തരുതെന്നും നാം നിങ്ങളെ ഉപദേശിക്കുന്നു.

ഉർഗോശി:— തിരുമേനി ഇവിടെ എഴുന്നള്ളി ഞങ്ങളുടെ
ഈ ഗൃഹത്തെ പാവനമാക്കി അലങ്കരിക്കുന്നതു നിമി
ത്തം ഇതിൽ കല്പിച്ചുവർഷിച്ചിരിക്കുന്ന അഗാധവും
വിശാലവും ആയ ബഹുമതികളോട് താരതമ്യപ്പെടു
ത്തിനോക്കുമ്പോൾ, ഞങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന ഓരോ ഉപചാ
രവും ചതുർഗ്ഗുണമായിരുന്നാൽ പോലും കേവലം തു
ച്ഛമത്രേ. ഇതിന് മുമ്പിൽ തന്നെ ഞങ്ങൾക്കു തന്നി
ട്ടുള്ളതും സമീപകാലത്തു കൂട്ടത്തിലായി ചൊരിഞ്ഞിട്ടു
ള്ളതും ആയ സ്ഥാനമാനങ്ങളാൽ അനുഗ്രഹീതരായി
രിക്കുന്ന ഞങ്ങൾ അവിടുത്തെ സർവ്വോൽക്കർഷത്തിനു
യും ഉത്തരോത്തരം ഐശ്വര്യാഭിവൃദ്ധിക്കായും സദാ
ഈശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു കാലം കഴിക്കാൻ കടപ്പെട്ട
വരായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു.

മഹാരാജാ:—കാടൻനായകൻ എവിടെ? നാം അദ്ദേഹ
ത്തിനോടടുപ്പിച്ചു സവാരിചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തെ പുറ
കിലാക്കി ഞങ്ങൾക്ക് ഇവിടെ മുമ്പേ എത്തണം എ
ന്നായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ മോഹം. എന്നാൽ അദ്ദേഹം
നല്ല സവാരിക്കാരൻ ആണ്. കുതിരയെ ഓടിക്കാനു
ള്ള ചെരിപ്പുമുള്ളുപോലെ തീക്ഷ്ണമായ അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ സ്നേഹം സഹായമായി നിന്നതിനാൽ ഞ
ങ്ങൾക്കു മുമ്പേ സ്വഗൃഹത്തിൽ എത്താൻ അദ്ദേഹ

ത്തിന്ന് കഴിഞ്ഞു. ഉത്തമയും സുന്ദരിയും ആയ നിങ്ങളുടെ അതിഥിയായി നാം ഇന്നരാത്രി ഇവിടെ താമസിക്കയാണ്.

മുർഗേശി:— ഞങ്ങൾ എന്നന്നേക്കും തിരുമേനിയുടെ ദാസർ തന്നെ. ഈ ദാസനും ഇവരുടെ ദാസരും ഇവരുടെ വകയായ സകലതും തിരുമേനിയുടെ വകയാണ്. ഇവരെ ഞങ്ങൾ വിശ്വാസമായി ഏല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്വത്തെന്നപോലെ തിരുമേനിക്കുവേണ്ടി സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതേയുള്ളു. അതുകൊണ്ട് കല്പിച്ചാവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ എല്ലാം അതുകളുടെ കണക്കുകൾ ബോധ്യപ്പെടുത്തേണ്ടതും അതുകൾ തിരികെ ഏല്പിക്കേണ്ടതും തന്നെ.

മഹാരാജാ:— ഒരു തലിക്കാടൻ നായകൻ ഇരിക്കുന്നേടത്തു നമ്മെക്കൊണ്ടു പോവുക. നമുക്ക് പ്രഭുവിനോട് വലുതായ സ്നേഹം ഉണ്ട്. മേൽ മേൽ വേണ്ട ബഹുമതികൾ നാം അദ്ദേഹത്തിന് കൊടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കും. നമുക്കുപോകാം.

അദ്ധ്യായം ൯.

മന്ത്രവിജയം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഇതിനിടയ്ക്കു സദ്യയ്ക്കുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിൽ വ്യഗ്രനായിരുന്നു. യഥാകാലം മഹാരാജാവും രാജകുമാരന്മാരും സചിവാദികളും ഊണു കഴിക്കാൻ തുടങ്ങി. രാജോപചാരത്തിൽ ദുർഗേശി പ്രതിനിമേഷം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്ന ശ്രദ്ധയും രാജപ്രസാദലബ്ധിക്കായുള്ള ഉൽകണ്ഠയും അനിർവചനീയം തന്നെ. അനിതരസാധാരണമായ കാപട്യം അവൾക്കു സഹജസിദ്ധം ആയിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു "മഹാരാജവധം" ആകുന്ന ഏകോദ്ദേശസിദ്ധിക്കായി വേണ്ട സകലവിധസൌകര്യങ്ങളും അവൾ ഇതേകാലത്തുതന്നെ ചെയ്തുവന്നിരുന്നു. പരസ്പരവിരുദ്ധങ്ങളായ ഈ രണ്ടു മാർഗ്ഗങ്ങളിലും ഉള്ള അവളുടെ ജാഗ്രതയെ ആർക്കും അറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പാമ്പിൻകാലു പാമ്പിനല്ലേ അറിയാവൂ. അതിദാരുണമായ മഹാപാതകം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള കരുതലിനെ അത്യന്തം ഭക്തിപ്രേമപ്രസന്നമായ മുഖത്താൽ അവൾ ഗാഢമായി മറച്ചുവച്ചിരുന്നു. സമാദ്രഭായുക്തവും സോൽകണ്ഠവും ആയ വീക്ഷണവും അതിഥിവർഗ്ഗത്തിൽ ചെന്നു ഓരോരുത്തനും ആവശ്യമുള്ള സംഭാരങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി അവരെ ആരാധിക്കുന്നതിലും പ്രീണിപ്പിക്കുന്നതിലും അവൾ പ്രകടിപ്പിച്ച ജാഗരൂകതയും ഒരിക്കലും കുറയാത്ത മന്ദഹാസവും അവളുടെ ആതിഥ്യത്തെ ശതഗുണമാക്കി. അത്യുൽകടവിഷമുള്ള ഘോ

രസപ്പത്തെ ഉള്ളിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന അതിസുന്ദരവും സൎവ്വാകൎഷണീയവും ആയ വിശിഷ്ടപുഷ്പംപോലെയായിരുന്നു അവളുടെ മുഖം. അവളും പ്രതാപരുദ്രനും മാറി മാറി ഭോജനാഗാരത്തിൽ അങ്ങുമിങ്ങും നടന്നു വിരുന്നൂട്ടിച്ചു. ഈ ദമ്പതികളിൽ സ്ത്രീയോളം കാപട്യം കാണിക്കാൻ പുരുഷനു കഴിഞ്ഞില്ല. അതിൽ ആശ്ചൎയ്യപ്പെടാനും ഇല്ല. പ്രതാപരുദ്രൻെറ മനസ്സാകട്ടെ വൃത്താന്തം നിമേഷം ഇപ്രകാരം അന്തൎവ്വാദകലുഷതയാൽ കളങ്കിതമായി. "അതു ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാൽ ദോഷം ഒന്നും കൂടാതെ അവസാനിക്കും എന്നുവരികിൽ നല്ലതു് അതു് വേഗത്തിൽ ചെയ്യുന്നതാണു്. വധം അതിൻെറ ദോഷഫലങ്ങളെ തടഞ്ഞുനിറുത്തുകയും ആ ദോഷഫലങ്ങൾ എല്ലാം ഇല്ലെന്നുവന്നാൽ എനിക്കു ജയഫലം പിടിച്ചു തരികയും ചെയ്യുന്നതായാൽ ഈ ഒരു വെട്ടുമാത്രം തന്നെ സംഗതിയുടെ ആദിയും അന്തവും ആയിതീരുമെന്നുള്ളതാണു്. ഭൂതം, ഭാവി എന്നീ അത്യന്തരഹിതമായ കാലങ്ങൾ ആകുന്ന മഹാസമുദ്രങ്ങളുടെ ഇടയ്ക്കു വൎത്തമാനകാലം ആകുന്ന മണൽക്കരയിടുക്കിൽ നിന്നുകൊണ്ടു് പരലോകത്തെയും അവിടെ നമുക്കു വച്ചിട്ടുള്ള വാസയും നിസ്സാരങ്ങളായി ഗണിച്ചു ഉപേക്ഷിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ ഇത്തരം കാൎയ്യങ്ങളിൽ എന്തുതന്നെ ആയാലും ഇവിടെയും വിചാരണ ചെയ്തു നമുക്കു ശിക്ഷ നല്കുന്നതാണല്ലോ. ഈ പ്രവൃത്തികളാൽ മരണകൎമ്മപാഠങ്ങളെ നാം മററുള്ളവരെ അഭ്യസിപ്പിക്കയാണു് ചെയ്യുന്നതു്. ആ പാഠനം തിരിച്ചടിച്ചു് ഗുരുവിനെത്തന്നെ പിടികൂടുന്നതുമാണു്. ഈ പക്ഷഭേദമററുള്ള നീതി അന്യൎക്കു കൊടുക്കാനായി നാം വിഷം കലക്കിവച്ചിട്ടുള്ള പാനീയത്തെ നാം തന്നെ കുടി

ക്കാൻ ഇടയാകുന്നു. അദ്ദേഹം ആകട്ടെ ഇവിടെ ഉഭയ
ഥാ വിശ്വാസംപൂണ്ടു വന്നു താമസിക്കുന്നയാളും ആണു്.
ഒന്നാമതു്, ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധുവും അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ പ്രജയും ആകുന്നു. ഈ രണ്ടു കാരണങ്ങളും ഈ
പ്രവൃത്തിക്കു വിരുദ്ധം ആകുന്നു. രണ്ടാമതു, ഞാൻ അദ്ദേ
ഹത്തെ വധിക്കാൻ വരുന്നവരെ എതിർത്തുനിന്നു് അ
ദ്ദേഹത്തെ രക്ഷിക്കാൻ കടപ്പെട്ടവനായിരിക്കുന്നതല്ലാതെ
ഞാൻ തന്നെ വധത്തിനായി ഖഡ്ഗം ധരിച്ചു പോക
ത്താത്തതാണു്; എന്നുതന്നെയുമല്ല ഈ ധൎമ്മദേവൻ
അനാൎത്ഥനാമാവു്; അനേകസൽഗുണസമ്പന്നൻ; തീരെ
ഗൎവ്വിതനല്ല; അഹങ്കാരവിഹീനൻ; അതിശാന്തൻ;
സ്വധൎമ്മനിൎവ്വഹണത്തിൽ നിഷ്കളങ്കൻ. അതുകൊണ്ടു്
തത് പ്രാണഹരണം ആകുന്ന ഈ മഹാപാതകത്തിനു
പ്രതികൂലമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൽഗുണങ്ങൾ ഭേരി
നാദമുള്ള നാവുകളോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടി വാ
ദിക്കും; എന്നുതന്നെയുമല്ല അദ്ദേഹം കരുണാവാരിധി;
ആ കരുണ ഇപ്പോൾ ജനിച്ച ശിശുപോലെ ജ്ഞാനേന്ദ്രി
യങ്ങളിൽ അറിയപ്പെടാതെയും പദാൎത്ഥസംബന്ധം ഇ
ല്ലാതെയും പാഞ്ഞോടിപ്പോകുന്ന ഈശ്വരചൈതന്യം
ആകുന്ന തപാൽക്കുതിരകളിൽ കയറി എല്ലാവൎക്കും
ഈ ക്രൂരകൎമ്മത്തെപ്പററിയുള്ള അറിവുകൊടുത്തു് അവരു
ടെ നേത്രങ്ങളിൽനിന്നു് അശ്രുധാര പൊഴിപ്പിക്കും.
എന്റെ ഉദ്ദേശം ആകുന്ന കുതിരകളുടെ ഇരുവശത്തും
കുത്തിക്കൊട്ടിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ചെരിപ്പുമുള്ളുകൾ എനി
ക്കു് ഇല്ല. എന്നാൽ ഉച്ചപദമോഹംമാത്രം അതിമാത്രം
ഉണ്ടുതാനും. ആ ഉച്ചപദത്തിലെയ്ക്കു് ആ അതിക്രമമായ മോ
ഹംകൊണ്ടു് ചാടിച്ചെല്ലുമ്പോൾ ഞാൻ എവിടെ ചെന്നു

ണ്ടും എന്നു നിശ്ചയമില്ല. ആ ചാട്ടത്തിൽ പക്ഷെ മറുവശത്തു വീണു മരിക്കാനാണ് എളുപ്പം.''

ഈ ചിന്തയോടുകൂടി അവൻ ഭോജനശാലയുടെ നടയ്ക്കു വെളിയിൽ നിന്നിരുന്ന ഭാര്യയുടെ സമീപത്തറിയാതെ എത്തി: "മഹാരാജാവ് അമൃതേത്തു കഴിഞ്ഞു് എഴിക്കാറായിരിക്കെ രാജസമീപം വിട്ടു് വെളിയിൽ വന്നതെന്തിന്" എന്നു് അധിക്ഷേപരൂപത്തിൽ ഉർവ്വശി ഭർത്താവിനോടു ചോദിച്ചു. ശിലാകഠിനം അല്ലാത്ത അവന്റെ മനസ്സ് ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യത്തെ വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ചു് ദ്രവിച്ചലിഞ്ഞുപോയ്പ്പോയേക്കും എന്നു് വലുതായ ആശങ്ക അവൾക്കുണ്ടായിരുന്നു. അവളുടെ ചോദ്യത്തിനു മറുപടിയായി പ്രതാപരുദ്രൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:— "ഈകാര്യത്തിൽ നാം ഇനി ഒന്നും നടത്തരുതു്. അദ്ദേഹം അടുത്ത കാലത്താണു് കൂടുതൽ സ്ഥാനമാനങ്ങൾ എനിക്കു നല്കിയതു്. സകലവിധജനങ്ങളും എന്നെ സ്തുതിച്ചു ശ്ലാഘിക്കുന്നു. ഈ ശ്ലാഘയേയും കീർത്തിയേയും നൂതനകാന്തിയോടുകൂടി നാം ധരിക്കയല്ലാതെ അത്ര വേഗത്തിൽ ഉരിഞ്ഞെറിഞ്ഞു കളയരുതു്.''

ഉർവ്വശി:—അങ്ങു ധരിച്ചിരുന്നതായ ആശ കേവലം കള്ളു കുടിച്ചവന്റെ ആശപോലെയായിരുന്നുവോ? കഷ്ടം! അങ്ങയുടെ ധൈര്യം എല്ലാം ഒരു കുടിയന്റെ ധൈര്യത്തിലും താണതായിപ്പോയോ? ഉറക്കം ഉണർന്ന് ഇതാ എണീററപ്പോൾ മുൻപു് അത്ര നിശ്ശങ്കമായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതിനെ വിചാരിച്ചു പേടിച്ചിരിക്കുന്നുവോ? അങ്ങേക്കു് എന്റെപേരിൽ ഉള്ള സ്നേഹം ഇപ്രകാരം ഉള്ളതത്രെ എന്നു ഞാൻ ഈ നിമെഷംമുതൽ ഗണിക്കാം. അങ്ങേടെ ആഗ്രഹത്തിന്റെ വലു

ഷ്ടംപോലെ ധൈര്യത്തോടുകൂടി പ്രവൃത്തിയിലും വലുപ്പം കാണിക്കാൻ അങ്ങു പേടിച്ചിരിക്കയാണോ? അങ്ങേ ജീവിതത്തിന്ന് അലങ്കാരമായി അങ്ങു ഗണിക്കുന്ന സാധനത്തിന്നായി അങ്ങു മോഹിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ; പിന്നെ മോഹവിചാരം ഉണ്ടായിരിക്കെ ഈ സാഹസം പ്രയാസം എന്നു ചെവിയിൽ മന്ത്രിക്കുന്ന അധമമായ ഭീരുതയെക്കൊണ്ട് എനിക്കുവേണം എന്നു വിളിച്ചു പറയുന്ന മഹത്തായ മോഹത്തെ കീഴടക്കിച്ച് എന്നെന്നേക്കും തന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ സ്വയമേവ ഒരു ഭീരുവായി കഴിച്ചുകൂട്ടുവാനാണോ അങ്ങ് ഭാവിച്ചിരിക്കുന്നതു്? നഖം നനയ്ക്കാതെ തത്ത പിടിക്കണം എന്നാണോ വിചാരം!

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ശരി, പതുക്കെ പറയൂ. മനുഷ്യോചിതം സകലതും ചെയ്വാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണ്. അതിലധികം പ്രവർത്തിക്കയില്ല; നൂനം.

ഉർജ്ജസ്വി:—അങ്ങ് എന്തു ജന്തുവായിരുന്നു ഈ പ്രവൃത്തിയെപ്പററി എന്നോട് ആദ്യമായി ആലോചിക്കാൻ! ഇതു ചെയ്വാനുള്ള ധീരതയുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ അങ്ങ് ഒരു മനുഷ്യൻ ആയിരുന്നു. മുമ്പിലത്തേതിൽ കൂടുതൽ സത്വം ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതു് അങ്ങേ കൂടുതലായി ആണാക്കുന്നതായിരുന്നു. അന്ന് കാലമോ ദേശമോ യോജിക്കാതിരുന്നു. അങ്ങനെയിരുന്നിട്ടും അവരണ്ടിനേയും ശരിപ്പെടുത്തണം എന്ന് അങ്ങു വിചാരിച്ചു. ഇപ്പോൾ കാലവും ദേശവും സ്വയം യോജിച്ചുവന്നിരിക്കുന്നു. ആ യോജിപ്പ് ഇപ്പോൾ അങ്ങേ കൊള്ളരുതാത്തവൻ ആക്കിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ കുട്ടിക്ക് മുലകൊടുത്തു വളർത്തിട്ടുണ്ട്. എന്റെ പാൽ

കുടിച്ചുവളരുന്ന ആ കുട്ടിയെ സ്നേഹിക്കുന്നതു് എത്ര കരുണയോടുകൂടിയാണെന്നു് എനിക്കു് അറിയാം. അങ്ങു് ഇക്കാര്യത്തിൽ ശപഥം ചെയ്തിരുന്നതുപോലെ ഞാൻ ആ എന്റെ കുട്ടിയെക്കൊല്ലും എന്നു് ശപഥം ചെയ്തിരുന്നു എന്നുവരികിൽ കുഞ്ഞു് മുലകുടിച്ചു് എന്റെ മുഖം നോക്കി പുഞ്ചിരി തൂകിക്കൊണ്ടിരിക്കവേ തന്നെ എന്റെ മുലക്കണ്ണിനെ അതിന്റെ പല്ലില്ലാത്ത ഊനിൽനിന്നു് പറിച്ചെടുത്തു് അതിനെ തലമാറി പിടിച്ചു് നിലത്തടിച്ചു തകർത്തുകളയുമായിരുന്നു; നിശ്ചയം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഇതിൽ നമുക്കു് തോല്വിവന്നാലോ?

ഉർവ്വശി:—നാം തോല്ക്കുകയോ? അങ്ങു ധീരതയെ അതു് ഉറയ്ക്കുന്ന സ്ഥലത്തു മുറുക്കി ഉറപ്പിച്ചുവയ്ക്കൂ. എന്നാൽ നമുക്കു് തോല്വി വരികയില്ല. ഇന്നത്തെ യാത്രയിൽ ഉണ്ടായ കായക്ലേശം നിമിത്തം തിരുമേനിക്കു് ഗാഢനിദ്ര ജനിക്കുന്നതാണു്. പിന്നെ രണ്ടു് തവണക്കാർ ഉണ്ടു്. അവർക്കു് ഞാൻ വേണ്ടമദ്യം കൊടുത്തു് അവരുടെ തലച്ചോറിലെ കാവൽ കാക്കുന്ന ഓർമ്മയെ ആവിയാക്കിയും ബുദ്ധിയുടെ ആശയത്തെ ആ ആവിപോകാനുള്ള യന്ത്രം ആക്കിയും ചെയ്തു് അവരെ ശവപ്രായം ആക്കുന്നതാണു്. തവണക്കാർ അങ്ങനെ പന്നികളെപ്പോലെ കിടക്കുമ്പോൾ അരക്ഷിതനായി ഗാഢനിദ്രയിൽ കിടക്കുന്ന മഹാരാജാവിനെ അങ്ങേക്കും എനിക്കും എന്തുതന്നെ ചെയ്വാൻ പാടില്ല.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നീ പെറുന്നതെല്ലാം ആൺകുട്ടികൾ ആയിരിക്കണം. എന്തെന്നാൽ ആൺകുട്ടികൾക്കല്ലേ

നിന്റെ ഈവിധമുള്ള ഒന്നിലും—കൂസൽ—അശേഷമില്ലാത്ത ധൈര്യം പകൎന്നുതന്നിരിക്കേണ്ടതു്. ഈ തവണക്കാരുടെ കൃപാണങ്ങളെത്തന്നെ ഉപയോഗിച്ചു് ഇവരുടെ ഉടുപ്പിലും മററും രക്തം തളിച്ചു ലക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നതായാൽ ഇവർതന്നെ ഈ കൃത്യം ചെയ്തതായി ലോകം വിശ്വസിക്കയില്ലയോ?

ഭദ്രശ്രീ:—അങ്ങനെ അല്ല എന്നു പറയാൻ ആൎക്കു ധൈര്യം ഉണ്ടാകും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തെപ്പററി നമുക്കു് അനുശോചിക്കാം, മുറവിളി കൂട്ടാം, ലഹള കൂട്ടാം. അപ്പോൾ നമ്മെ ആരു് സംശയിക്കും!

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—എന്റെ സംശയങ്ങളും എല്ലാം തീൎന്നു; ഞാൻ തീൎച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു, ഉറച്ചു. ഈ ഭയങ്കരമായ പ്രവൃത്തി ചെയ്യാൻ എന്റെ സൎവ്വാംഗങ്ങളെയും, ഓരോ കരണങ്ങളെയും, ഞാൻ വിനിയോഗിക്കും. അതുകൊണ്ടു തയ്യാറായിരിക്കുന്നു; ഇതാ പുറപ്പെടുന്നു. സന്തോഷവും ദയവും ഉണ്ടെന്നു് മുഖത്തു് കാണിച്ചു് പുറമുള്ള ലോകത്തെ പററിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നുകൊൾക. കപടമായുള്ള ഉള്ളു് അറിയുന്നതിനെ കപടമായുള്ള മുഖം കൊണ്ടു് ഒളിച്ചുവച്ചിരിക്കുക, എന്നാൽ ജയം, ജയം!

അദ്ധ്യായം ൧.

വധകർമ്മം.

മഹാരാജാവാകട്ടെ യാത്രാക്ലേശത്താൽ വളരെ ക്ഷീണിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഊണു കഴിഞ്ഞു് അധികം താമസിക്കാതെതന്നെ പള്ളിക്കുറുപ്പായി. കൂടെ വന്നിരുന്നവരെല്ലാം അവരവരുടെ ശയ്യാസ്ഥാനങ്ങളിൽ കിടന്നുറങ്ങി. ഉഗ്രസേനസചിവൻ ഇവരെല്ലാവരും സ്വസ്ഥരായി ഉറക്കമായതിൽ പിന്നീടു സമീപത്തുള്ള സ്വഭവനത്തേക്കു പോയി. അതിഥികൾക്കു ശയ്യോപഭോഗാദികൾ ഇനിയും വേണ്ടിയിരിക്കുന്നുവോ എന്നും അവർ സുഖമായി ഉറങ്ങുന്നുണ്ടോ എന്നും അറിയുന്നതിനായി പ്രതാപചന്ദ്രൻ അതിഥിമന്ദിരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടുന്നു് സപുത്രനായി മടങ്ങി വരുന്ന ഉഗ്രസേനനെ കണ്ടുമുട്ടി. അവർ തമ്മിൽ ഇപ്രകാരം സംഭാഷണം ചെയ്തു.

ഉഗ്രസേനൻ:—എന്താ ഇനിയും ഉറങ്ങാൻ പോയില്ലേ? തിരുമേനി പള്ളിക്കുറുപ്പാണു്. തിരുമേനി അസാമാന്യം ആനന്ദം അനുഭവിച്ചു. നിങ്ങളുടെ ഭൃത്യന്മാർക്കു വലിയ ഇനാമുകൾ നല്കി. അത്യന്തം കാരുണ്യവതിയായ ആതിഥ്യകാരിണിയാകയാൽ അവിടുത്തെ ഗൃഹിണിക്കു ഈ വളും കല്പിച്ചു സമ്മാനിച്ചിരിക്കുന്നു. തിരുമേനി അപരിമിതസന്തുഷ്ടിയോടുകൂടി നിദ്രാസുഖം അനുഭവിക്കുന്നു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—രാജോപചാരത്തിന വേണ്ടതൊന്നും ഒരുക്കീട്ടില്ലായിരുന്നു; അതുകൊണ്ടു വിചാരിച്ചതുപോലെ ഒന്നും സാധിച്ചിട്ടില്ല. അനേകം കുറവുകൾ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്റെ മനസ്സ് ന്യൂനതകൾക്കു കീഴ്പെട്ടുപോയി. അങ്ങനെ ഭവിക്കാതിരുന്നാൽ ധാരാളമായി വേണ്ടതെല്ലാം ഒരുക്കാമായിരുന്നു.

ഉഗ്രസേനൻ:—സകലതും നന്നായി. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ആ കുരൂപിണികളായ സഹോദരികളെ—യോഗിനികളെ—കുറിച്ച് സ്വപ്നം കണ്ടു. അങ്ങേക്കു അവർ തന്ന അനുഗ്രഹത്തിൽ ചിലതു സത്യമായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ട്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഞാൻ അവയെക്കുറിച്ചു വിചാരിക്കുന്നേയില്ല. എന്നിരുന്നാലും നമുക്കു തക്ക വിശ്രമനേരം കിട്ടുമ്പോൾ അങ്ങേക്കു സമയമുണ്ടെങ്കിൽ അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി നമുക്കു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാം.

ഉഗ്രസേനൻ:—അവിടത്തേക്കു നേരം ഉള്ളതുപോലെ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അങ്ങു ശരിയായ കാലം വരുമ്പോൾ എന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചു നടക്കുന്നതായാൽ അങ്ങേക്കു് ബഹുമതി ലഭിക്കും.

ഉഗ്രസേനൻ:—അതിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ യത്നിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു് യാതൊരുവിധ നഷ്ടവും നേരിടുകയില്ലെന്നുവരുകിൽ അങ്ങയുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചു നടക്കാം; എന്നാൽ എന്റെ അന്തഃകരണത്തെയും രാജഭക്തിയേയും നിർമ്മലമായും അനവദ്യമായും വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയും വേണം.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—അതിനിടയ്ക്കു് നിങ്ങൾക്കു സുഖനിദ്ര ലഭിക്കട്ടെ.

ഉഗ്രസേനൻ:—അനുഗ്രഹം; അങ്ങേക്കും തഥാവിധ സൌഖ്യം ലഭിക്കട്ടെ.

ഇരുവരും അവരവരുടെ വഴിക്കുപോയി. നേരം അർദ്ധരാത്രിയായി. ഭൂലോകത്തിൽ പകുതിഭാഗത്തും പ്രകൃതി മൃതപ്രായമായിരിക്കയായിരുന്നു. ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവരുടെ ചിത്തങ്ങൾ ദുസ്സ്വപ്നങ്ങളാൽ പീഡിതങ്ങൾ ആയിരുന്നു. മൂങ്ങയും ചെന്നായയും മനുഷ്യഘാതകന്മാരും മാത്രമേ ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ ഇരുന്നിരുന്നൊള്ളു. ഏവംവിധകാലത്താണു് മഹാരാജാവിനെ വധിക്കേണ്ടതു് എന്നു് ദുഃശ്ശീല ആലോചിച്ചുറച്ചിരുന്നതു്; അവൾ ഭീരുവല്ല; എന്നാൽ സ്ത്രീസഹജമായ കാരുണ്യം അവൾക്കില്ലാതിരുന്നില്ല. എന്നുവരികിലും ഈ മാരണകർമ്മത്തിനായി അവൾ തുനിഞ്ഞതു് ഐശ്വര്യമോഹം ഒന്നുകൊണ്ടു് മാത്രമാണു്. പ്രതാപരുദ്രൻ ആകട്ടെ യുദ്ധക്കളത്തിൽ മനുഷ്യഗളങ്ങളെ വാഴപ്പിണ്ടികളെ എന്നപോലെ അനായാസേന വെട്ടിക്കളയുന്ന ശീലമുള്ളവൻ ആയിരുന്നിട്ടും ആ പ്രവൃത്തി സ്വധർമ്മപാലനത്തിനായി മാത്രമായിരുന്നതുകൊണ്ടു് ആ ശീലം അവനെ കഠിനഹൃദയൻ ആക്കാൻ പര്യാപ്തം ആയിരുന്നില്ല. അവൻ പ്രകൃത്യാ കൃപാർദ്രചിത്തൻ; നല്ലപോലെ കരുതിക്കൂട്ടി വധം ചെയ്യുക എന്നുള്ളതു് അവന്റെ സഹജഗുണത്തിനു വളരെ വിരുദ്ധം. ഉദ്ദിഷ്ടവധം താൻതന്നെ നടത്തിയേക്കാം എന്നു് അവൻ ഒരിക്കൽ ഏറ്റുപറഞ്ഞിരുന്നു. ഐഹികോച്ഛ്രായപദവി ലഭിക്കണം എന്നുള്ള മോഹവും കരുണാർദ്രമനസ്കതയും തമ്മിൽ ഉള്ള അന്തരം വളരെ വിശാലം ആണല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു് ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്ര

താപരുദ്രന്റെ സങ്കല്പമാർഗ്ഗത്തെ ഒട്ടും വിശ്വസിച്ചില്ല. കാര്യം നടത്തേണ്ട അവസരം വരുമ്പോൾ പ്രതാപരുദ്രൻ സ്വനാമത്തിന് അനർഹനായി ഭവിച്ചേക്കാം എന്നും ശത്രുസംഹാരത്തിനായി സർവ്വദാ ഉദ്യുക്തനായി യുദ്ധരംഗത്തെ പ്രവേശിച്ച മുഹൂർത്തത്തിൽ അർജ്ജുനനു ജനിച്ച നിലയെ പ്രാപിച്ചേക്കാം എന്നും ഉള്ള ആശങ്ക അവളെ ബാധിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ധീരമാനിയായ ആ സ്ത്രീ സാഹസപ്രവൃത്തിക്കായി തുനിഞ്ഞു; പള്ളിയറയിലെ പ്രധാനനടയിൽ കാവൽ നിന്നിരുന്ന രണ്ടു ഭടാഗ്രസരന്മാർക്ക് അവൾ വിഷദൂഷിതമായ മൈരേയം ധാരാളമായി മുമ്പിലെ കൊടുത്തിരുന്നു; അവർ മദ്യമത്തരായി സ്വകൃത്യത്തെമറന്ന് പ്രേതപ്രായരായി ഉറങ്ങിപ്പോയി. അവൾ ഖഡ്ഗപാണിയായി അർദ്ധരാത്രി രാജാവിന്റെ ഉറക്കറയിൽ നിശ്ശബ്ദം പ്രവേശിച്ചു. മഹാരാജാവാകട്ടെ അദ്ധ്വാഖേദംകൊണ്ടും അതിമൃഷ്ടമായ വിശിഷ്ടഭോജ്യങ്ങൾ അമിതമായി ഭക്ഷിച്ചതുകൊണ്ടും ഗാഢമായി ഉറങ്ങുകയായിരുന്നു. നിദ്രാലുവായ ആ തിരുമേനിയുടെ മുഖശ്രീയെ അവൾ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നു നോക്കിയക്ഷണത്തിൽ അന്യാദൃശപ്രസന്നമുഖൻ എന്നു പ്രസിദ്ധമായിരുന്ന സ്വപിതാവിന്റെ മുഖശ്രീ ഹഠാൽ അവളുടെ മനസ്സിൽ ഉദിക്കയും തച്ഛ്രീഹരണം പിതൃഹത്യാപാപത്തിനു തുല്യമാണെന്നു അവൾ സങ്കല്പിക്കയും ചെയ്തതു് ഏകപദേ കഴിഞ്ഞു. അവളുടെ ഉജ്ജ്വലതരമായ സാഹസധൈര്യം പൊടുന്നനവെ തണുത്തുപോയി. അതുകൊണ്ട് അവൾ ആ, ഉറക്കറവിട്ടു വേഗേന വെളിയിൽ പാഞ്ഞുചെന്ന് ഭർത്താവുമായി ആലോചിക്കാനായി സ്വശയ്യാഗൃഹത്തെ ഭീതഭീതയായി പ്രവേശിച്ചു. അപ്പോൾ ഭർത്താവിനെ അവിടെ കണ്ടില്ല. അദ്ദേഹം വധോദ്യുക്തനായി മഹാരാജാവിന്റെ

പള്ളിയറയിൽ ചെന്നിരിക്കണം എന്നു് അവൾ ഊഹിച്ചു്, ചിന്താപരവശയായി ഇപ്രകാരം തന്നത്താൻ പറഞ്ഞു:—

"അവരെ മദ്യപാനത്താൽ ബോധരഹിതരായി തീൎത്ത വസ്തു എന്നെ ധൃഷ്ടയാക്കിയിരിക്കുന്നു. അവരുടെ ഉഷ്ണത്തെ ശീതളീകരിച്ചു സ്തംഭിപ്പിച്ചവസ്തു എനിക്കു തിഗ്മത നല്കിയിരിക്കുന്നു. കേൾക്കു. ശാന്തം. മരണമണി അടിക്കുന്നവനായ ഉലൂകം കരഞ്ഞതാണു്. ആ ശബ്ദം അൎദ്ധരാത്രി പൂൎത്തിയായി എന്നു് ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം അതു് പ്രവൎത്തിക്കുന്നതായിരിക്കണം. കതകുകൾ തുറന്നിരിക്കുന്നു. മൂക്കുമുട്ടെ കള്ളുകുടിച്ചിട്ടുള്ള ഈ ഭൃത്യർ അവരുടെ കൂൎക്കൻശബ്ദത്താൽ സേവാദ്ദശത്തെ തീരെ വിഗണിച്ചു ലംഘിക്കുന്നു. അവർ ജീവിച്ചിരിക്കണമൊ മരിക്കണമൊ എന്നു നിൎണ്ണയിക്കുന്നതിനായി പ്രകൃതിയും മരണവും പരസ്പരം മത്സരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അവരുടെ പാനീയങ്ങളിൽ വേണ്ട ഔഷധം ഞാൻ ചേൎത്തു കുടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അയ്യോ അവർ ഉണൎന്നു എന്നും കാൎയ്യം നടത്തീട്ടില്ലാ എന്നും ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു. കൎമ്മം അല്ലാ അതിലേക്കുള്ള ശ്രമമാണു് നമ്മെ ഭ്രമിപ്പിക്കുന്നതു്. കേൾക്കു—ഞാൻ അവരുടെ കരവാളുകളെ ഒരുക്കിയിട്ടുകഴിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനു് അവയെ തെററിധരിക്കാൻ ഇടയില്ല. അദ്ദേഹം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന എന്റെ പിതാവിനെപ്പോലെ തോന്നിയിരുന്നില്ലെന്നുവരികിൽ ഞാൻ തന്നെ അതു നടത്തിയിരിക്കുമായിരുന്നു. എന്റെ നാഥൻ!"

ഇതിനിടയ്ക്കു പ്രതാപഭദ്രൻ മന്ദംമന്ദം മഹാരാജാവിന്റെ പള്ളിയറയിലേക്കു പോയി. പോകും വഴി ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു:—

“ഇതാ എന്റെ മുൻപാകെ എന്റെ കൈക്കു് എതിരായി പിടിയോടുകൂടി കിടക്കുന്നതു് ഒരു കൃപാണം ആണോ? വരു, ഞാൻ നിന്നെ പിടിച്ചെടുക്കട്ടെ, നീ എനിക്കു ഹസ്തഗതം ആയില്ല. എന്നിരുന്നിട്ടും ഞാൻ നിന്നെ കാണുന്നുണ്ടു്. മരണകരമായ ദർശനമേ, നീ സ്പർശനീയവും ദർശനീയവും അല്ലയോ? നീ വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ള ദ്രവ്യം ആണെന്നു എന്റെ നേത്രങ്ങൾ പറയുന്നു. മറ്റിന്ദ്രിയങ്ങൾ വിപരീതവും പറയുന്നു. അതല്ലാ, നീ കേവലം മനസ്സൃഷ്ടമായ കൃപാണമോ? ഉഷ്ണപീഡിതമായ ചിന്തയിൽനിന്നു വെളിപ്പുറപ്പെട്ട കുസൃഷ്ടിയോ? എന്നിരുന്നാലും ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഊരി എടുക്കുന്നതായ ഖഡ്ഗംപോലെ സാരവത്തായ ഒന്നായിത്തന്നെ ഞാൻ നിന്നെ കാണുന്നു. നീ ഞാൻ പോകേണ്ടിയിരുന്ന വഴിയിൽ എന്നെ നയിപ്പിക്കുന്നു. താദൃശായുധം ആകുന്നു ഞാൻ പ്രയോഗിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതു്. എന്റെ നേത്രങ്ങൾ മറ്റിന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു പരിഹാസപാത്രമാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അവ മറ്റെല്ലാ ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലും നിന്നു കിട്ടുന്ന ജ്ഞാനത്തോളം വിലപിടിച്ചതായിരിക്കും. എന്റെ നയനങ്ങൾ പറയുന്നതുതന്നെ നേരായുള്ളതു്; മറ്റിന്ദ്രിയങ്ങൾ പറയുന്നതെല്ലാം തെറ്റുതന്നെ. നിന്റെ പിടിയിലും അലകിലും രക്തത്തുള്ളികൾ ഉണ്ടു്. അവ മുൻപു് അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല, അങ്ങനെയൊരു കാര്യവും ഇല്ല. അതിദുഷ്ടമായ രക്തമോചകക്രിയയാണു് എന്റെ നേത്രങ്ങളെ ഈ വിധം അറിയിക്കുന്നതു്. ഇപ്പോൾ ഇഹലോകവാസികളിൽ പകുതിയിലധികം പേരും മൃതപ്രായരായി ഉറങ്ങുന്നു. ദുസ്സ്വപ്നങ്ങൾ കൊതുകുവലയാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട കിടക്കയിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്നവരെ ദുഷ്കൃത്യങ്ങൾക്കു പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. മായാ

ഗിനികൾ യക്ഷിക്കു ബലികൾ നല്കുന്നു. വേതാളതുല്യനായ വധം, സ്വാംഗരക്ഷകനും യാമമറിഞ്ഞു് കരയുന്നവനും ആയ ചെന്നായാൽ ഉണർത്തപ്പെട്ടു്, ചോരനെപ്പോലെ മന്ദം മന്ദം നടന്നു് ബലാലപഹരണം നടത്തുന്നതിനായി പ്രേതംപോലെ ഉദ്ദിഷ്ടസ്ഥലത്തേക്കു ഗമിക്കുന്നു. സ്ഥിരയായ ധരാദേവി! എന്റെ കാലടികളുടെ ശബ്ദം നീ ശ്രവിക്കരുതേ! അവ ഏതുവഴി നടന്നാലും നിന്റെ കല്ലു് ഉണ്ടായിരിക്കും എന്നു ഭയപ്പെട്ടു് ഞാൻ ഇന്ന സ്ഥലത്തിരിക്കുന്നു എന്നു പ്രലപിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഇതു് ഉദ്ദിഷ്ടദാരുണകർമ്മത്തിന്നു് അത്യുചിതകാലമായിരിക്കെ, ആ കർമ്മത്തെ മറെറാരു നേരത്തേക്കു മാററിവയ്ക്കാൻ കാലടിശബ്ദം ഇടയാക്കുന്നു. ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കാലത്തോളം അദ്ദേഹം സജീവനായിരിക്കും. വാക്കുകൾ ക്രിയകളുടെ പ്രചണ്ഡതയെ ശമിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ശീതഉച്ഛ്വാസം ആണു്."

അപ്പോൾ നാഴികമണി അടിക്കുന്നതു കേട്ടിട്ടു വീണ്ടും സ്വയം പറഞ്ഞു. "ഞാൻ പോകുന്നു. അതു നടന്നു; മണിനാദം എന്നെ വിളിക്കുന്നു. ചൊന്തതമ്പുരാനേ, അങ്ങു് അതു ശ്രവിക്കേണ്ട; അതു് അങ്ങയെ പരലോകത്തിലേക്കു ചെല്ലുവാൻ വിളിക്കുന്നതായ ഘണ്ടാനാദം ആണു്."

ഈ വിധം വിചാരിച്ചു് പ്രതാപശൂരൻ ഉദ്ദിഷ്ടമായ അതിപാതകം നടത്തിയ നിമേഷത്തിൽതന്നെ അവന്റെ ധൈര്യം മഹാരാജാവിന്റെ പ്രാണന്നു് സഹചരമായി വെളിയിൽ ചാടി ഓടി വീണ്ടും മടങ്ങിവരാതവണ്ണം പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. അവൻ ഭ്രാന്തചിത്തനായി തന്റെ ഉറ

ക്കറയിൽ വളരെ പണിപ്പെട്ടു മടങ്ങിയെത്തി അവിടെ നിർന്നിദ്രയായി അക്ഷമയായി കിടന്നിരുന്ന ഭാര്യയോടു വിവരം അറിയിച്ചു. "ഞാൻ കാര്യം നടത്തികഴിഞ്ഞു. ഭവതി ഒരു ശബ്ദം കേട്ടില്ലയോ!"

ഉഗ്ഗ്രശി:—മൂങ്ങ കരയുന്നതും ചീൽവണ്ടു ചിലയ്ക്കുന്നതും ഞാൻ കേട്ടു, അവിടുന്ന് വല്ലതും പറഞ്ഞില്ലയോ!

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—എപ്പോൾ?

ഉഗ്ഗ്രശി:—ഇപ്പോൾ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഞാൻ ഇറങ്ങിവന്നപ്പോഴോ?

ഉഗ്ഗ്രശി:—അതെ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—കേൾക്കു. രണ്ടാമത്തെ അറയിൽ ആരു് കിടക്കുന്നു.

ഉഗ്ഗ്രശി:—രണ്ടാമത്തെ രാജകുമാരൻ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—(സ്വപാണികളിൽ നോക്കികൊണ്ടു്) ഇതു വ്യസനകരമായ കാഴ്ച.

ഉഗ്ഗ്രശി:—വ്യസനകരമായ കാഴ്ച എന്നു പറയുന്നതു് മൂഢവിചാരം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഒരുത്തൻ ഉറക്കത്തിൽ ചിരിച്ചു, മറ്റൊരുവൻ "കൊല്ലുന്നേ" എന്നു വിളിച്ചു. ഈവിധം ഇരുവരും പരസ്പരം ഉണർത്തി. ഞാൻ അവിടെ നിന്നു കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. അവർ ഈശപ്രാർത്ഥന ചൊല്ലി വീണ്ടും കിടന്നുറങ്ങിയതേയുള്ളു.

ഉഗ്ഗ്രശി:—അവർ രണ്ടുപേരും ചേർന്നു കിടപ്പുണ്ടു്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—'ഈശ്വരാ ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കണേ' എന്നു ഒരുത്തൻ പറഞ്ഞു. 'തഥാസ്തു' എന്നു് മറെറവനും പറഞ്ഞു. ആരാച്ചാരുടെ കൈകളോടുകൂടിയ എന്നെ അവർ കണ്ടേക്കുമോ എന്നു ശങ്കിച്ചു് അവരുടെ ഭയവിഹ്വലശബ്ദങ്ങൾ ശ്രവിച്ചുകൊണ്ടു അവർ 'ഈശ്വരാ ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കണെ' എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ 'തഥാസ്തു' എന്ന പദം എന്റെ കണ്ഠം വരെവന്നു വെളിയിൽ വരാതെ അവിടെ തടഞ്ഞുപോയി!

ഭദ്രശ്രി:—അതിനെക്കുറിച്ചു് അത്ര ഗാഢമായി ചിന്തിക്കേണ്ട.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— തഥാസ്തു എന്നു പറയുവാൻ എന്തുകൊണ്ടു് ഞാൻ ശക്തനായിരുന്നില്ല. ഈശ്വരാനുഗ്രഹം എനിക്കു് അത്യാവശ്യം ആയിരുന്നു. തഥാസ്തു എന്ന പദം എന്റെ കണ്ഠത്തിൽ തട്ടിയിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഭദ്രശ്രി:—ഈ കർമ്മങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ഈ വിധം ചിന്തിക്കയേ അരുതു്. അങ്ങനെയായാൽ അതു നമുക്കു ചിത്തഭ്രമം ജനിപ്പിക്കും.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഇപ്രകാരം ആരോ ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ എനിക്കു തോന്നി. "ഉറങ്ങരുതേ. മേലാൽ ഉറങ്ങരുതേ, പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവരെ, സുഖനിദ്രചെയ്യുന്നവരെ, വധിക്കുന്നുണ്ടു്; വധിക്കുന്നുണ്ടു്; നിദ്രയാകട്ടെ പകലിൽ വിവിധചിന്തകളാലും ഉൽക്കണ്ഠയാലും വ്യാകുലീകൃതമായ മനസ്സിനു

ശാന്തിനല്കുന്നു. ദൈനംദിനജീവിതത്തിന്റെ മരണവും ക്ലേശിച്ചു നടത്തുന്ന പണികളുടെ സ്നാനവും പീഡിതമനസ്സുകൾക്കുള്ള താപഹാരിയായ തൈലവും പ്രകൃതിയുടെ ദിനംപ്രതിയുള്ള ഭക്ഷണവിഭവങ്ങളിൽ രണ്ടാമത്തെ ഭക്ഷണദ്രവ്യവും പ്രാണനുള്ള ആഹാരസാധനങ്ങളിൽ പുഷ്ടികരസാധനവും ആയ നിദ്രയെ അവൻ ഹനിക്കുന്നു.

ഭാർഗ്ഗവി:—അവിടുന്നെന്താ പറയുന്നതു്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—'ഇനിമേൽ ആരും ഉറങ്ങരുതേ' എന്നു കൂടി ആ ഗൃഹത്തിലുള്ളവരോടെല്ലാം വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

ഭാർഗ്ഗവി:—അങ്ങനെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞതാരു്? എന്താ പൂജ്യരായ നാഥാ! ഏതാദൃശമായ പിച്ചു് ഉൽഭ്രാന്തമായ മനസ്സിൽനിന്നു ജനിച്ചതത്രേ എന്നു കരുതിക്കൊണ്ടു് നിങ്ങളുടെ ശ്ലാഘനീയബലത്തെ വിനമ്രമാക്കി വെക്കുക. കുറെ വെള്ളം കൊണ്ടുവന്നു നിങ്ങളുടെ പാണിയിൽനിന്നു് ഈ നിന്ദ്യമായ സാക്ഷ്യത്തെ കഴുകിക്കളയു. ഈ കൃപാണങ്ങളെ അവ കിടന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നു കൊണ്ടുവന്നതെന്തിനു്? അവ അവിടത്തന്നെ കിടക്കേണ്ടതാണു്. അവയെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോവുക, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഭടന്മാരുടെ ദേഹത്തിൽ രക്തം പുരട്ടു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഇനി ഞാൻ അവിടെ ചെല്ലുകയില്ല. എന്റെ പ്രവൃത്തിയെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്ത എന്നെ ഭീതിപ്പെടുത്തുന്നു. അതു് ഒരിക്കൽക്കൂടി നോക്കുക എന്നുള്ളതിനു ഞാൻ തുനിയുന്നതല്ല.

ഉർവ്വശി:—സ്ഥിരകാര്യനല്ലാത്ത ദേഹം! കൃപാണങ്ങൾ എന്റെ കയ്യിൽ തരിക. ഉറങ്ങുന്നവരും മരിച്ചവരും കേവലം ചുമരിൽ എഴുതിയ ചിത്രങ്ങൾ അത്രെ. പിശാചിന്റെ ചിത്രം ചായമിട്ടു ധരിച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടു് ഭയപ്പെടുന്നതു് ശിശുത്വം ആണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരത്തിൽനിന്നു രക്തം വിനിർഗ്ഗമിക്കുന്നതായാൽ ഞാൻ അതെടുത്തു രക്ഷിഭടന്മാരുടെ മുഖത്തു തളിക്കും, അതു് അവർ നടത്തിയ പാതകം ആയി തോന്നിക്കണം''.

ഇത്രയും പറഞ്ഞു് അവൾ രാജശയനഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു കതകു തട്ടി അകത്തു പ്രവേശിച്ചു. ആ തട്ടു കേട്ടു പ്രതാപരുദ്രൻ ഭീതനായി ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു:

''ആ തട്ട് എവിടെനിന്നു്? ഇതെന്തു കഥ, ഓരോ ശബ്ദവും എന്നെ ബാധിക്കുന്നു! ഇവിടെ ആരുടെ പാണികൾ ഉണ്ടു്. അയ്യോ! അവ എന്റെ കണ്ണുകളെ വെളിയിൽ പറിച്ചെടുക്കുന്നു. വരുണദേവന്റെ സകലസമുദ്രങ്ങളും ചെന്നാലും എന്റെ കയ്യിൽ നിന്നു് ഈ രക്തത്തെ നന്നായി കഴുകിയെടുത്തു പാണിയെ ശുചിപ്പെടുത്താൻ ശക്തമാകുമോ? ഇല്ല. പക്ഷെ, ഈ എന്റെ പാണി അമേയമായ പാരാവാരത്തിലെ ശാദ്വലവർണ്ണത്തെ രക്തവർണ്ണമാക്കുവാൻ ശക്തമായിരിക്കും''.

ഉർവ്വശി മടങ്ങി വന്നു ഭർത്തൃസമീപം എത്തി ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു:—

"എന്റെ കൈകൾ അവിടത്തെ കൈകളോടു സവർണ്ണമായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവിടത്തെ ഹൃദയംപോലെ ഭീതഭീതയായ വിളറിയ ഹൃദയം ധരിക്കാൻ എനിക്കു ലജ്ജ

യുണ്ട്. തെക്കെ നടയിൽ ആരോ കതക തട്ടുന്നതു് കേൾക്കുന്നു. നമുക്കു നമ്മുടെ ശയ്യാഗൃഹത്തിൽ പൊയ്ക്കളയാം. സ്വല്പം വെള്ളം നമ്മുടെ പ്രാണികളെ ശുചിയാക്കും. പിന്നെ എന്തെളുപ്പമായി! അത്രഭവാൻെറ ധൈര്യം അത്രഭവാനെ ത്യജിച്ചോടിക്കളഞ്ഞു. കതക തട്ടുന്നതു് ഇനിയും കേൾക്കുന്നു. രാത്രികാലത്തു ഉപയോഗിക്കാറുള്ള വസ്ത്രം ധരിച്ചുകൊൾക. അങ്ങിനെ ചെയ്യില്ലെന്നുവരികിൽ ഈ അവസരം നമ്മെ നാം ഉറക്കൊഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നവരാണെന്നു കാണിക്കയും ചെയ്യും; അവിടുന്നു ചിന്താമഗ്നരായി ഭവിക്കാതിരിക്കണേ.''

പ്രതാപരുദ്രൻ തൻെറ കർമ്മത്തെക്കുറിച്ചു ബോധമുള്ളവനായിരിക്കുന്നതിൽപരം തൻെറ ചിന്തകളിൽ മഗ്നനായിക്കിടന്നു് സർവ്വവും വിസ്മരിച്ചിരിക്കുന്നതു നല്ലതു് എന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അകത്തു വീണ്ടും കതകുതട്ടു കേട്ടു്, 'കതകിൽ തട്ടി മഹാരാജാവിനെ ഉണർത്തുന്നുവോ? തനിക്കു അദ്ദേഹത്തെ ഉണർത്തുന്നതു് ശക്യമാണെങ്കിൽ കൊള്ളായിരുന്നു' എന്നു തന്നത്താനെ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം ൮.

പലായനം.

ഈ മന്ത്രിമാർ ഈവിധ സാഹസകൃത്യം നടത്തിയ രാത്രി കാളരാത്രിയായിത്തന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. നേരം പ്രഭാതം ആകാറായി: ധീരശാന്തപ്പിള്ള, രണശൂരപ്പിള്ള എന്നീ രണ്ടു സചിവന്മാരും തമ്പുരാൻ ഉണരുംമുമ്പെ യാത്രയ്ക്കുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായി അവിടെ വന്നെത്തി. പ്രതാപരുദ്രന്റെ ഉറക്കറ തുറന്നിരുന്നില്ല. അവിടെ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന ദ്വാരപാലകന്മാരെ വളരെ പണിപ്പെട്ടു് അവർ ഉണർത്തി യജമാനൻ ഉണർന്നുവോ എന്നു ചോദിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ പ്രതാപരുദ്രനും സ്വയമേവ ഉണർന്നു് അവരുടെ സമീപത്തെത്തി.

രണശൂരൻ:—സുപ്രഭാതം മാന്യരേ!

പ്രതാപരുദ്രൻ:—സുപ്രഭാതം ഇരുവർക്കും

ധീരശാന്തൻ:—പൂജ്യരായ പ്രഭോ! തമ്പുരാൻ പള്ളിയുണർന്നുവോ?

പ്രതാപരുദ്രൻ:—ഇനിയും ഉണർന്നില്ല.

ധീരശാന്തൻ:—നേരത്തെ ഞാൻ ഇവിടെ വരണം എന്നു് കല്പിച്ചിരുന്നു. സമയം അതിക്രമിച്ചുപോയി എന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—ഞാൻ നിങ്ങളെ തിരുമുമ്പിൽ കൊണ്ടാക്കാം.

ധീരശാന്തൻ:—ഇതു ഭവാന്ന് ആനന്ദപൂൎണ്ണമായ ഉപദ്രവം ആണെന്ന് എനിക്കറിയാം, എന്നിരുന്നാലും ഉപദ്രവംതന്നെ.

പ്രതാപഭദ്രൻ:—നമ്മുടെ ഉപദ്രവം നമുക്കു സന്തോഷകരമായിരുന്നാൽ ഉപദ്രവത്തിന്നു പരിഹാരമാണല്ലൊ! ഇതാണു നട.

ധീരശാന്തൻ:—ഞാൻ വിളിച്ചുണൎത്താൻ ധൈൎയ്യപ്പെടാം. ഇതു കല്പനയായിട്ടുള്ള കാൎയ്യമാണല്ലൊ.

തമ്പുരാൻ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന അറയിലേക്കു ധീരശാന്തൻ പോയി. പ്രതാപഭദ്രനും രണശൂരനും അവിടെത്തന്നെ നിന്നുകൊണ്ടു സംഭാഷണം തുടൎന്നു.

രണശൂരൻ:— തമ്പുരാൻ ഇന്ന് ഇവിടുന്ന് എഴുന്നള്ളുന്നുണ്ടോ?

പ്രതാപഭദ്രൻ:— അങ്ങനെയാണ് മുമ്പിലെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

രണശൂരൻ:—കഴിഞ്ഞരാത്രി ഗൎജ്ജനവത്തായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ കിടന്നിരുന്നേടത്തു് പുകട്ടാരങ്ങൾ അടിച്ചു പറത്തപ്പെട്ടുപോയി. ലോകർ പറയുമ്പോലെ ആകാശത്തിൽ വിലാപങ്ങൾ കേട്ടിരുന്നു. ഇവ, മരണം ഹേതുവായുള്ള അസാധാരണ കരച്ചിലും നിലവിളിയും നഗരങ്ങളിൽ തീപിടിത്തവും പ്രജാപ്രക്ഷോഭങ്ങളും വിപ്ലവങ്ങളും ഭയാനകകാലത്തിന്നനുരൂപമായ പുതിയ തരം സന്ത്രാസകാരണങ്ങളും ജനിക്കും എന്നു്, ഉഗ്രവചനങ്ങളാൽ മുമ്പിൽക്കൂട്ടി അറിയിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ പിശുനനായ മൂങ്ങ രാത്രി മുഴുവനും മൂളിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഭൂമിതന്നെയും ജരാപീഡിതയാ

യിരിക്കുംപോലെ വിളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു എന്നു ചിലർ പറയുന്നു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഇതു കാളരാത്രി തന്നെയായിരുന്നു.

രണശൂരൻ:—ഏതൽതുല്യമായ രാത്രികാലം എന്റെ ചെറുപ്പകാലത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതായി ഞാൻ ഓർക്കുന്നില്ല.

ധീരശാന്തൻ പള്ളിയറയിൽ ചെന്നു; അതിലെ കതകു തുറന്നിരുന്നു. ദ്വാരപാലകർ ആകട്ടെ അബോധനിദ്രാലുക്കളായി കിടന്നിരുന്നു. അവരുടെ ദേഹത്തിലും ഖഡ്ഗത്തിലും രക്തം പുരണ്ടിരുന്നു. മഹാരാജാവു് ശയിച്ചിരുന്ന മഞ്ചത്തിൽ നോക്കി; അവിടെ കണ്ട കാഴ്ച അതിലുമധികം ഭയങ്കരം! മഹാരാജാവു ഛിന്നശിരസ്കനായി കിടന്നിരുന്നു. കഷ്ടം! എന്തു മഹാപാതകം! ഈ കാഴ്ച ആർക്കു സഹിക്കാൻ കഴിയും! ആ വിശ്വസ്തസചിവൻ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായി സംഭ്രമത്തോടുകൂടി വെളിയിൽവന്നു് "അയ്യോ! അത്യാഹിതം! മഹാപാതകം! ഭയങ്കരം! മഹാഭയങ്കരം!! കഷ്ടം! മഹാകഷ്ടം!! നാവിനോ ചിത്തത്തിനോ അതു് ഉച്ചരിക്കയോ സ്മരിക്കയോ ചെയ്യുന്നതുപോലും അശക്യം! അത്യാഹിതം!!" എന്നു് ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു് ഗൃഹപതിയായ പ്രതാപചന്ദ്രൻ മുതലായവർ നിന്നിരുന്നേടത്തു് ഓടിയെത്തി. ഈ സംഭ്രമത്തിനുള്ള കാരണം എന്തെന്നു് അവർ ഉദ്ഭ്രമത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

ധീരശാന്തൻ:—നിരുപമമായ സംഹാരവും പ്രണാശവും നടന്നിരിക്കുന്നു. ദേവസ്വാപഹാരരൂപത്തിൽ ഘോരതരമായ മഹാപാതകം! ദേവാലയത്തെ ഹഠാൽ

വെട്ടിപ്പിളർന്ന് അതിൽനിന്ന് ആ ആഗാരപ്രാണനെ കവർന്നുകൊണ്ടു പോയിരിക്കുന്നു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അങ്ങ് എന്താ പറയുന്നത്?

ഭണ്ണൂരൻ:—തിരുമേനി എന്നാണോ അങ്ങ് പറയുന്നത്?

ധീരശാന്തൻ:—പള്ളിയറയ്ക്കടുത്തു ചെല്ലൂ. അവിടെ ദൃഷ്ടാവിനെ ശിലീഭവിപ്പിക്കുന്നതായ ഒരു ദർശനം കണ്ട് നിങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിയെ നശിപ്പിക്കുവിൻ! പറയാൻ എന്നോട് ആജ്ഞാപിക്കേണ്ടാ—നോക്കൂ. പിന്നീട് നിങ്ങൾ സ്വയമേവ അറിയും. ഇതുകേട്ട് പ്രതാപചന്ദ്രനും ഭണ്ണൂരനും ഉദ്വിഗ്നരായി അവിടെനിന്നുപോയി.

“ഉണർന്നു, ഉണർന്നു! ഭയസൂചകമായ മണിയടിക്കൂ- വധം- കൊലപാതകം-രാജഹത്യ! ഉഗ്രസേനാ! ഇളയതമ്പുരാനെ, രാജകുമാരനെ, ഉണർന്നു! മരണപ്രായമായ ഈ മൂഢനിദ്രയെ കടത്തുകളയൂ. എഴീക്കൂ, എഴീക്കൂ വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ള മരണത്തെ തന്നെ ദർശിക്കൂ. പ്രളയകാലത്തിൽ ഉള്ള വിചാരണ ദിവസത്തിലെ വിഗ്രഹം ദർശിക്കൂ. യുവരാജാവേ, ഉഗ്രസേനാ, നിങ്ങളുടെ പ്രേതക്കുഴികളിൽനിന്നെന്നപോലെ എഴീക്കുവിൻ-ഈ ദാരുണകൃത്യത്തിന്, അനുരൂപമായി, പ്രേതതുല്യരായി, നടപ്പിൻ. മണിയടിക്കൂ” എന്നെല്ലാം ധീരശാന്തൻ വീണ്ടും നിലവിളിച്ചു ആരോടെന്നറിയാതെ പറഞ്ഞു.

ഈ തുമുലം കേട്ട് ഗൃഹനായിക ശയനഗൃഹത്തിൽനിന്നോടിവന്ന്, “എന്താ സംഗതി! ഇത്ര ഘോരഭീഷണമായ ഭേരീനാദം ഈ ഗൃഹത്തിൽ ഉറങ്ങുന്നവരെ കൂടിയാലോചനക്കായി വിളിക്കുന്ന കാര്യം എന്ത്! പറയൂ,

പറയൂ." എന്നു് ചോദിച്ചു. "ശാന്തയായ അവൾക്കു ഞാൻ പറയേണ്ടതായ കാൎയ്യം ഭവതിക്കു ശ്രാവ്യം അല്ല. സ്ത്രീ ശ്രോത്രത്തിൽ അതു് ആവൎത്തിച്ചു പറയുന്നതായാൽ ഓരോ വാക്കും പതിക്കുമ്പോഴേ അതു് അവരെ ഹനിക്കും" എന്നു് ധീരശാന്തൻ പറഞ്ഞു: ആ അവസരത്തിൽ അവിടെ നിന്നിരുന്ന ഉഗ്രസേനനെ നോക്കി "അയ്യോ! നമ്മുടെ നാഥനായ മഹാരാജാവു് ഹനിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു" എന്നു അദ്ദേഹത്തിനോടു ധീരശാന്തൻ പുലമ്പുന്നവൻ പോലെ പറഞ്ഞു.

മൎഗ്ഗരി:—കഷ്ടം! അയ്യോ! എന്തു് ഞങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിലോ?

ഉഗ്രസേനൻ:—എവിടെ ആയിരുന്നാൽ എന്തു്? അതികഠിനം! പ്രിയനായ ധീരശാന്ത! നിങ്ങളും പറഞ്ഞതു അസത്യമായിപ്പോയി എന്നു പറയൂ. ഇതു നടന്നിട്ടില്ലെന്നു പറയൂ.

സത്യസ്ഥിതിയറിയാൻ മഹാരാജാവിന്റെ പള്ളിയറയിലോട്ടുപോയിരുന്ന ഗൃഹനാഥനും രണഗുരനും അവിടെ മടങ്ങിയെത്തി: ഗൃഹനാഥൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"അയ്യോ ഇതു നടന്നതിനു ഒരു മുഹൂൎത്തത്തിനു് മുമ്പിലായി ഞാൻ മരിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്റെ ജീവിതം എത്ര ഭാഗ്യവത്തായിരുന്നേനേ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഈ ക്ഷണം മുതൽ ഈ മൎത്ത്യലോകത്തിൽ ജീവിതാപേക്ഷകമായി പ്രധാനപ്പെട്ട യാതൊന്നും എനിക്കു ഇല്ല. സൎവ്വവും കേവലം ക്ഷണപ്രഭമായ കളിപ്പാട്ടം അത്രേ. കീൎത്തിയും ശ്രീയും ഹതകളായി. ജീവിതമധു മുഴുവനും വാരിനീക്കപ്പെട്ടുപോയി. ഈ ലോകത്തിൽ അഭിമാനകരമായ സ്വത്തായി ഇനികിടപ്പുള്ളതു മട്ടിമാത്രമേയുള്ളൂ."

ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഓടി മടങ്ങിച്ചെന്നു് ദ്വാരപാലകരെ സ്വഖഡ്ഗത്തിനു ഇരയാക്കി. അടുത്ത അറയിൽ ശയിച്ചിരുന്ന രാജകുമാരർ ഇരുവരും ഈ അതികഠിനവാൎത്ത കേട്ടുണൎന്നെഴുന്നേറ്റു ബദ്ധപ്പെട്ടു വെളിയിൽ വന്നു:

രാജകുമാരൻ:—എന്തു ദോഷം സംഭവിച്ചു?

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അങ്ങുതന്നെ ദോഷപ്പെട്ടുപോയി. അറിയണം. അവിടത്തെ ഉത്പത്തിസ്ഥാനം, ശിരസ്സ്, ഭദ്രതപ്രഭാവം, നിവൃത്തപ്പെട്ടുപോയി. അതിന്റെ ആദിമൂലസ്ഥാനം അടയ്ക്കപ്പെട്ടുപോയി.

ധീരശാന്തൻ:—അവിടത്തെ പിതാവായ മഹാരാജാവിനെ ഹനിച്ചിരിക്കുന്നു.

യുവരാജാ:—അയ്യോ! ആരു് ഹനിച്ചു?

ധീരശാന്തൻ:—തിരുമേനിയുടെ പള്ളിയറ കാവലായിരുന്നവർ ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി തോന്നുന്നു. അവരുടെ പാണികളും വസനങ്ങളും എല്ലാം രക്തമയമായിരിക്കുന്നു. അവ കഴുകാതെ അവർ അവരുടെ കിടക്കയിൽ കിടക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. അവർ സംഭ്രാന്തരായി മിഴിച്ചുനോക്കി, പിന്നീടു് ആകുലരായി. യാതൊരു മനുഷ്യന്റെയും ജീവിതം അവരെ വിശ്വസിച്ചു ഏല്പിച്ചുകൂടാ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അയ്യോ! എന്നിരുന്നാലും ഞാൻ അവരെ കൊന്നേച്ചു. എന്റെ ആവേശത്തെക്കുറിച്ചു് ഞാൻ അനുതപിക്കുന്നുണ്ടു്.

ധീരശാന്തൻ:—അങ്ങു് അപ്രകാരം ചെയ്തതെന്തിനു്!

പ്രതാപരുദ്രൻ:—ആൎക്കുതന്നെ ഏകകാലത്തു വിവേകിയും സംഭ്രാന്തനും ആയും, ഏകകാലത്തു ശാന്തനും ഉഗ്രനും ആയും, ഏകകാലത്തു പ്രജാവത്സലനും ന്യായാധീശവൽ ഉദാസീനനായും ഇരിക്കാൻ കഴിയും? യാതൊരു മനുഷ്യനും സാദ്ധ്യം അല്ല. എന്റെ ത്വരിതമായ ഉഗ്രശക്തി മന്ദഗതിയായ വിവേചനത്തെക്കടന്ന് ഓടുന്നു. പള്ളിക്കുറുപ്പു ഇവിടെയായിരുന്നു. തിരുമേനിയുടെ രജതവൎണ്ണമായ ത്വക്കിൽ സുവൎണ്ണരക്തംകൊണ്ടു രേഖകൾ ജനിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടത്തെ പിളൎന്ന വായുള്ള മുറിവുകൾ മരണദേവതയുടെ പ്രവേശനദ്വാരംപോലെ കാണുന്നു! അതാ, ഘാതകർ, അവരുടെ തൊഴിലിനടുത്ത വൎണ്ണത്തിൽ മുങ്ങിയും അവരുടെ കൃപാണങ്ങൾ അനുചിതമായി രക്തംപുരണ്ടും കിടക്കുന്നു. സ്നേഹിക്കേണ്ടതായ ഹൃദയവും ആ ഹൃദയത്തിൽ സ്നേഹത്തെ അറിയിക്കാനുള്ള ധൈൎയ്യവും ഉള്ള ഏവന് ഇവരെ കൊല്ലാതിരിക്കാൻ കഴിയും?

ഭോജന മഹോത്സവാവസരത്തിൽ സൎവ്വസമ്മോഹനമായ പ്രസന്നമുഖവും ചന്ദനശീതളമായ ഉപചാരവാക്കുകളും പ്രയോഗിച്ചിരുന്ന ആ വഞ്ചനാഹൃദയാകട്ടെ ഈ വാൎത്തയെല്ലാം കേട്ടതിൽ നാലാമത്തെ ദുഷ്ടലക്ഷണം എന്നപോലെ അസഹനീയദുഃഖാക്രാന്തയായി ബോധം കെട്ടു നിലത്തു വീഴാൻ ഭാവിച്ചു. അവൾ അന്തഃപുരത്തിലേക്കു നയിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. പിതൃവധം ഏതോ ഒരു തരം അസൽ പ്രതീകാരം ആണെന്നു യുവരാജാവും രാജകുമാരനും നിശ്ചയിച്ചു തീൎച്ചപ്പെടുത്തി.

യുവരാജാ:—ഈ വിഷയം നമ്മുടെ വകയാണെന്ന് അവകാശപ്പെടേണ്ടതായിരിക്കെ, നാം നാക്കടക്കി വച്ചിരിക്കുന്നതെന്തിന്?

രാജകുമാരൻ:—നമ്മുടെ വിധി ഒരു ഗ്രന്ഥഫലത്തു ഒളിച്ചു വെക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഇവിടെ നാം എന്തു് പറയേണ്ടതുണ്ട്. നമ്മുടെ വിധി ഓടിവന്ന് നമ്മെയും ആക്രമിച്ച് പിടികൂടിയേക്കാം. നമുക്ക് പൊറുക്കുകയാം. നമ്മുടെ കണ്ണുനീര് ഇനിയും വാർന്നിട്ടില്ല.

യുവരാജാ:—പ്രവർത്തനസന്നദ്ധമായിരിക്കുന്ന ദേഹവും വെളിയിൽ പ്രവഹിച്ചിട്ടില്ല. നാം വേണ്ടിടത്തോളം വസ്ത്രം ധരിച്ചിട്ടില്ല. ഈ സ്ഥിതിയിൽ കാററുതട്ടിയാൽ തരക്കേടുണ്ട്. ശരിയായ വസ്ത്രധാരണം ചെയ്തതിൽ പിന്നീട് നമുക്ക ഒന്നിച്ചിരുന്ന് ഈ അതിഗർഹ്യമായ അഭിദ്രോഹത്തിന്റെ വസ്തുത അറിയുന്നതിനായി വേണ്ടതാലോചിക്കാം. ഭയവും സംശയങ്ങളും നമ്മെ വിറപ്പിക്കുന്നു. ദേവദേവന്റെ മഹാപാണിയിൽ ഞാൻ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ഘോരമായ രാജദ്രോഹത്തിന് ഇടയാക്കിയ ഗൂഢോദ്ദേശ്യങ്ങളെ എതിർത്തു ഞാൻ യുദ്ധം ചെയ്യും.

ഈ ആലോചനയിൽ ധീരശാന്തനും യോജിച്ചനുകൂലിച്ചു. "ഞാനും അങ്ങിനെ ചെയ്യാം" എന്നുപറഞ്ഞു. അവിടെ നിന്നിരുന്ന എല്ലാവരും അപ്രകാരം തന്നെ എന്നുസമ്മതിച്ചു.

ധീരശാന്തൻ:—നാം വേഗേന വേണ്ട ഉപകരണങ്ങൾ ധരിച്ചുകൊണ്ടു യുദ്ധത്തിനു ഒരുങ്ങിയിരിക്കാം. അതി

ലേക്കായി ഈ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ നമുക്ക ഒന്നിച്ചു കൂടാം.

എല്ലാവരും അങ്ങിനെതന്നെ; എന്നു സമ്മതിച്ചു പിരിഞ്ഞുപോയി. രാജകുമാരന്മാർ മാത്രം ഗൂഢമായി വീണ്ടും ആലോചിച്ചു.

യുവരാജാ:—നീ എന്തു ചെയ്വാൻ പോകുന്നു! നമുക്ക ഇവരോടൊന്നിച്ചിരിക്കേണ്ട. അത്ഭുതമായ വ്യസനം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതു കപടമനുഷ്യനു സുസാധ്യം. ഞാൻ ഏലാരണ്യത്തിൽ അനന്തപുരനഗരത്തേക്ക ഓടിപ്പോകും.

രാജകുമാരൻ:—വേണാട്ടിലേക്ക ഞാനും. ഈ വിധം പിരിഞ്ഞുപോകുന്ന നമ്മുടെ ഭാഗ്യം നമ്മെ ഇരുവരേയും അധികം സുരക്ഷിതരാക്കും. നാം ഇപ്പോൾ ഇരിക്കുന്നേടത്തു ജനങ്ങളുടെ മന്ദസ്മിതങ്ങളിൽ കൃപാണങ്ങളുണ്ട്. ഒരുത്തന് രക്തബന്ധം അടുത്തിരിക്കുന്തോറും അവനിൽ രക്തദാഹകാഭിലാഷവും അടുത്തിരിക്കുന്നു.

യുവരാജാവ്:—ഇപ്പോൾ പ്രയോഗിച്ച മാരണാസ്ത്രം ഇതുവരെ ലക്ഷ്യത്തിൽ കൊണ്ടടച്ചിട്ടില്ല. നമ്മുടെ അത്യന്തം സുരക്ഷിതമായ മാർഗ്ഗം അതു തട്ടാതെ ഒഴിഞ്ഞു കളയുന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് കുതിരയിൽ കയറാം. ഇവിടെയുള്ളവരോട് ചോദിക്കാതെ പോയാലോ എന്നുപോലും ശങ്കിക്കേണ്ട; വേഗം ഓടിക്കളയാം. ഇരക്കം തീരെ ഇല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ ആരുമറിയാതെ ഒളിച്ചോടിപ്പോകുന്നതായ ചോരണം നീതിയായിരിക്കും.

ഇപ്രകാരം തീർച്ചപ്പെടുത്തി രാജകുമാരന്മാർ ഗൂഢമായി ഓടിപ്പോയി.

അദ്ധ്യായം ൯.

ശതാഭിഷേകം.

ഇതിനിടയ്ക്കു രാജവധവാൎത്താ കാട്ടുതീപോലെ രാജ്യം ഒട്ടുക്കു പടൎന്നുകയറി. ഘാതകൻ ആരാണെന്നറിവാൻ സകലരും ഉൽകണ്ഠിതരായി. സത്യം ലോകൎക്ക് അറിവാനും കഴിഞ്ഞില്ല. പ്രത്യക്ഷത്തെളിവു ലഭ്യമല്ലല്ലൊ. കൃത്യം ചെയ്തവർ സ്വയമേവ കററം ഏററുപറയുമൊ? അനുമാനപ്രമാണം ലോകരെ അയഥാൎത്ഥത്തിലേക്ക് നയിപ്പിച്ചു, ജനങ്ങൾ പ്രതാപരുദ്രന്റെ ഗോപുരത്തിൽ തിങ്ങിക്കൂടി നിറഞ്ഞു. കൃത്യത്തിനുള്ള സത്യസ്ഥിതി മുഴുവനും അറിയാതെ നിന്നിരുന്ന ഒരു വൃദ്ധനും വല്ലഭപ്പട്ടരും തമ്മിൽ ഇപ്രകാരം ഒരു മൂലയിൽനിന്നു സംസാരിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു:—

വൃദ്ധൻ—എനിക്കു ശതാഭിഷേകം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു വിംശതിത്രയവും പത്തും കൊല്ലം എനിക്കു നല്ല ഓൎമ്മയുണ്ടു. ഈകാലത്തിനിടയ്ക്കു ഭയങ്കരമുഹൂൎത്തങ്ങളും അസാധാരണ കാൎയ്യങ്ങളും ഞാൻ കണ്ടിട്ടും ഉണ്ട്. എന്നാൽ ഈ ബീഭത്സരാത്രി മുൻ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള കാൎയ്യങ്ങളെയെല്ലാം നിസ്സാരങ്ങളാക്കിയിരിക്കുന്നു.

വല്ലഭൻ—അയ്യോ, അപ്പൂപ്പാ. ആകാശം, മനുഷ്യപ്രവൃത്തിയാൽ പീഡിതമായിരിക്കും പോലെ, തന്നാടകശാലയായ രക്തം പുരണ്ട ഇഹലോകത്തെ ഭീതിപ്പെടുത്തുന്നു: നോക്കൂ. നേരം വെളുത്തു; എന്നിട്ടും സദാ പൎയ്യടജ്യോതിസ്സായ ഭാസ്വാനെ തമോമയമായ രാത്രി

പിടിച്ചു ശ്വാസം മുട്ടിക്കുന്നു. ജാഗ്രത്തായ വെളിച്ചം ഭൂമുഖത്തെ ചുംബനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കേണ്ട കാലത്തു ഈ മുഖം അന്ധകാരാവൃതമായി തീർന്നിരിക്കുന്നതു്, അന്ധതമസ്സായ രാത്രികാലം ദിനത്തെ അധഃകരിച്ച് വിജയം നേടിയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടോ? അതല്ലാ ദിനേശൻ സ്വതേജസ്സിനെ വെളിയിൽ കാണിക്കാൻ ലജ്ജിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടോ?

വൃദ്ധൻ:—ഇതു് നടന്ന കൃത്യം പോലെ തന്നെ, പ്രകൃതിവിരുദ്ധം. കഴിഞ്ഞ ചൊവ്വാഴ്ച, ഘാതകനായ ഒരു ശ്യേനൻ അവന്റെ അത്യുച്ഛ്രായ നിലയിൽ ചുററി പറന്നു കൊണ്ടിരിക്കവേ എലിപിടിക്കാൻ പോയ ഒരു മൂങ്ങ അതിന്റെ ചിറകിൽ കൊത്തി അതിനെ തിന്നു.

വല്ലഭൻ:—മറെറാരത്ഭുതം; അസാധാരണം-വാസ്തവത്തിൽ നടന്ന കഥ; ധർമ്മദേവ മഹാരാജന്റെ കുതിരകൾ സുന്ദരങ്ങളും ത്വരിതഗതികളും ആയുള്ളവ — ആ വർഗ്ഗത്തിലെ വല്ലഭർ; അവ പെട്ടെന്ന് അകാരണമായി ഉന്മത്തങ്ങളും ഭ്രാന്തപ്രകൃതികളും ആയിത്തീർന്നു; ലായത്തിൽ കെട്ടിയിരുന്ന കയറുപൊട്ടിച്ചു; വെളിയിൽ ഓടി; അടക്കിനിറുത്തുവാൻ എത്രതന്നെ ആളുകൾ ശ്രമിച്ചിട്ടും ഫലിച്ചില്ല. മനുഷ്യലോകത്തെ എതിർത്തു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കും പോലെ അവ ഓടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

വൃദ്ധൻ:—അവർ തമ്മിൽ തമ്മിൽ കടിച്ചുതിന്നു എന്നു് പറയുന്നുണ്ടു്.

വല്ലഭൻ:—അതേ, അത്യാശ്ചര്യം! എന്തു് വിസ്മയം. എന്റെ കണ്ണുകൊണ്ടു് കണ്ടതാണു്.

അപ്പോൾ ഉദ്യാനഭാഗത്തിൽ നിന്നു് ധീരശാന്തപ്രഭ വെളിയിൽവന്നു. "എന്തു് വർത്തമാനം സ്നേഹിതാ" എന്നു വല്ലഭൻ ചോദിച്ചു.

ധീരശാന്തൻ:—എന്തു് അങ്ങു കാണുന്നില്ലേ.

വല്ലഭൻ:—ഈ അത്യാഹിതം നടത്തിയതാരെന്നു് വെളിപ്പെട്ടുവോ?

ധീരശാന്തൻ:—പ്രതാപരുദ്രനാൽ ഹതരായവർ.

വല്ലഭൻ:—കഷ്ടം! ഏതുഗുണത്തെ ലക്ഷീകരിച്ചാണു് അവർ അങ്ങനെ പ്രവർത്തിച്ചതു്?

ധീരശാന്തൻ:—അതിലേക്ക ധനം മുതലായവകൊടുത്തു് അവരെ ആരോ പ്രേരിപ്പിച്ചു. രാജ്യാവകാശികളായ ഭണ്ഡുരാജകുമാരന്മാരും ആരുമറിയാതെ ഓടിക്കളഞ്ഞിരിക്കുന്നു; ഇതു ഈ കർമ്മത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സംശയത്തെ അവരുടെമേൽ ഉറപ്പിക്കുന്നു.

വല്ലഭൻ:—അതും പ്രകൃതിവിരുദ്ധം. അതിതരമോഹമേ! നീ നിന്റെ ജീവനു് ഹേതുഭൂതമായുള്ളതിനെ കൊള്ളയിടുമോ? എന്നാൽ രാജസ്ഥാനം പ്രതാപരുദ്രനു ലഭിക്കും എന്നുള്ളതു അത്യന്തം സംഭാവ്യം അത്രേ.

ധീരശാന്തൻ:—അദ്ദേഹത്തിനെ രാജാവായി വരിച്ചുകഴിഞ്ഞു; അദ്ദേഹം രാജ്യാഭിഷേകത്തിനായി ചിദംബരാശ്രമത്തിലേക്ക പോവുകയുംചെയ്തു.

വല്ലഭൻ:—ധർമ്മദേവമഹാരാജന്റെ ശരീരം എവിടെ?

ധീരശാന്തൻ:—അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരം പൂർവ്വമെ സംസ്കരിച്ചു വച്ചിരിക്കുന്ന വന്ദ്യസ്ഥാനമായ കൊങ്കില്ലിലെ വിഹാരത്തിലേക്ക കൊണ്ടുപോകപ്പെട്ടു.

വല്ലഭൻ:—നഗരത്തിലേക്കു ചെല്ലാം.

ധീരശാന്തൻ:—അവിടെ നടക്കുന്നതെല്ലാം അങ്ങേക്കു നല്ലപോലെ ധരിക്കാം. നമ്മുടെ പഴയവസ്ത്രങ്ങൾ നൂതനവസ്ത്രങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ലഘീയസ്സുകളായി ഭവിക്കാതിരിക്കാനായി ഈശ്വരൻ നിങ്ങൾക്കു മാർഗ്ഗസഹായിയായിരിക്കട്ടെ.

വല്ലഭൻ:—മുത്തച്ഛ, ഞാൻ പോയ്വരട്ടേ.

വൃദ്ധൻ:—ദൈവാനുഗ്രഹം തുണയായിരിക്കട്ടെ. ദുഷ്ടരെ സത്തുക്കളും ശത്രുക്കളെ മിത്രങ്ങളും ആക്കുന്നവനും തുണയായിരിക്കട്ടെ.

അദ്ധ്യായം ൧൦.

ദ്വിതീയോദ്യോഗം.

ദ്വാരപാലകരെ കുറിച്ചുള്ള സംശയവും തെളിവും ബലവത്തായിരുന്നു എന്നുവരികിലും, പ്രതാപരുദ്രനും തൻ്റെ പത്നിയും ശോകസാഗരമഗ്നതയെ വിജയവത്തായി നടിച്ചു ലോകരുടെ കണ്ണിൽ മണ്ണുവാരി ചൊരിഞ്ഞിരുന്നു എന്നുവരികിലും, ഗുണദോഷങ്ങളേയും കാര്യകാരണങ്ങളേയും യഥാപ്രകാരം ചിന്തിക്കാൻ ശക്തരും അകപ്പാടെ പുറവുപാട്ടുമുള്ള കിടപ്പുകൾ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവരും ആയ ശിക്ഷധീമാന്മാരു് പ്രതാപരുദ്രനെത്തന്നെ ഘാതകനായി ശങ്കിച്ചിരുന്നതേയുള്ളൂ. മഹാരാജവധത്താൽ ഈ സാധുക്കളായ ദ്വാരപാലന്മാൎക്കു് സാധ്യമായ കാര്യം എന്തു്? ഈ ദാരുണകൎമ്മത്താൽ പ്രതാപരുദ്രനു ലഭ്യം ആയ കാര്യം ആകട്ടെ അതിപ്രബലം.

യുവരാജാവും കനീയാനായ രാജകുമാരനും ഒളിച്ചോടിപ്പൊയ്ക്കളഞ്ഞുവല്ലോ. ദേശം അരാജകമായി. അരാജകത്വദോഷത്തെ ഉടനെ തീൎക്കേണ്ടതു അത്യാവശ്യമായി ഭവിച്ചു. അടുത്ത രാജ്യാവകാശി പ്രതാപരുദ്രൻ തന്നെയാണെന്നു പൌരവൃദ്ധന്മാർ യോഗം ചേൎന്നു് തീൎച്ചപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹവും ദുൎഗ്ഗേശിയും യഥാവിധി അഭിഷിക്തരായി. കിരീടധാരണച്ചടങ്ങുകൾ യഥാവിധി നടത്തിയവരായ പൌരവൃദ്ധന്മാരാലും സചിവന്മാരാലും സേനാപതിമാരാലും അനുയാതനായി പുതിയരാജാവും മഹിഷിയും ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ എത്തി ദർബാർ നടത്തി. ഉററ

ബന്ധുവായ ഉഗ്രസേനൻ ഝടിതി യോഗിനീസമാഗമത്തെ സ്മരിച്ചു് ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു:—

"തനിക്കു ഇപ്പോൾ കിട്ടീ രാജത്വം. ആ യോഗിനികൾ അനുഗ്രഹിച്ചതുപോലെ സകലതും. അതിലേക്കു താൻ അത്യന്തം നിന്ദ്യമായവിധം പ്രവർത്തിച്ചു എന്നു ഞാൻ ആശങ്കിക്കുന്നു. എന്നു വരികിലും അതു തന്റെ സന്തതികൾക്കു ലഭിക്കയില്ലാ എന്നും എന്നാൽ ഞാൻ അനേകരാജാക്കന്മാരുടെ മൂലവും പിതാവും ആയിരിക്കും എന്നും അവർ പറഞ്ഞു. അവർ ദീർഘദർശിത്വേന പറഞ്ഞവ, പ്രതാപഭദ്രാ! തന്റെ കാര്യത്തിൽ ഫലിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ സകലതും ശോഭനമായി ഭവിക്കയാണെങ്കിൽ, തനിക്കു നന്മലബ്ധി സത്യമായി ഭവിച്ചതുപോലെ, അവ എന്റെ കാര്യത്തിലും ഈശ്വരേച്ഛയെ എന്നെ അറിയിക്കുന്ന ആകാശവാണിയായി തീർന്നു് എന്റെ ആശകളിൽ എന്നെ പ്രതിഷ്ഠിക്കയില്ലായോ? മനമേ, അടങ്ങിയിരിക്കൂ! ഇതിലധികം ഒന്നും പറയേണ്ടാ".

ദർബാറിൽ ആദ്യമായി ഉപചാരം ലഭിച്ചതു ഉഗ്രസേനനു തന്നെയായിരുന്നു; രണ്ടുൾപ്പെട്ട പ്രഥമസേനാനിയായി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യപ്പെട്ടു.

അഭിലഷിതമായ മഹോന്നതപദവി ലഭിച്ചിട്ടും പ്രതാപഭദ്രനു് സ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. യോഗിനികൾ കൊടുത്ത അനുഗ്രഹങ്ങളിലും ഭവിഷ്യദ്വാദങ്ങളിലും അതേവരെയുള്ളതെല്ലാം സത്യമായി ഭവിച്ചതു കൊണ്ടു് അതിനടുത്ത പടിയായി പറഞ്ഞകാര്യവും സാധിക്കയേയുള്ളു എന്നുള്ള ചിന്താ അദ്ദേഹത്തിനെ വ്യാകുലപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ താൻ രാജാവാകും, എന്നു വരികിലും തന്റെ കാലം കഴിഞ്ഞു് തന്റെ പുത്ര

ന്മാർ രാജാവായി വാഴുകയില്ലാ എന്നും ഉഗ്രസേനന്റെ പുത്രർ രാജ്യം ഭരിക്കും എന്നല്ലേ അവർ പറഞ്ഞിരുന്നതു്.

ഇതിനെത്തന്നെ രാജാഭിഷിക്തൻ വീണ്ടും വീണ്ടും നിർല്ലോഡനം ചെയ്തു.

“ഈ അവസ്ഥയിൽ എത്തിയതുകൊണ്ടൊന്നും ആയില്ല. ഈ അവസ്ഥയിൽ സുസ്ഥനായി ഭവിക്കണം. അതാണു് വേണ്ടതു്. ഉഗ്രസേനനെക്കുറിച്ചുള്ള നമ്മുടെ ഭീതികൾ അഗാധമായി പുതഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. ഈ രാജസ്ഥാനലബ്ധിയിൽ ആണു് ഭയപ്പെടേണ്ടകാര്യം ആരംഭിക്കുന്നതു്. അവൻ മഹാസാഹസികൻ. തന്റെ നിർഭീകചിത്തതയോടു് ചേർന്ന തന്റെ വീര്യത്തെ സുരക്ഷിതമായി നയിപ്പിക്കുന്നതായ വിവേചനശക്തിയും അവനുണ്ടു്. അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലോ എന്നുമാത്രമേയുള്ളു എനിക്കു് ഭയഹേതു. മററാരേയും ഞാൻ പേടിക്കുന്നില്ല. ഭീമൻ നിമിത്തമായി ദുര്യോധനന്റെ അന്തഃകരണം എന്നവണ്ണം അവൻ നിമിത്തം എന്റെ അന്തഃകരണം പീഡിതമായിരിക്കുന്നു. ആ യോഗിനികൾ എന്റെമേൽ രാജനാമം പ്രഥമമായി ധരിപ്പിച്ചപ്പോൾ അവരെ അവൻ അധിക്ഷേപിക്കയും അവരോടു സംസാരിക്കാൻ ആജ്ഞാപിക്കയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ അവർ ദീർഘദർശികൾ എന്നപോലെ രാജപരമ്പരയുടെ ജനകൻ ആകും എന്നു അവനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. എന്റെ ശിരസ്സിൽ അവർ നിഷ്ഫലമായ കിരീടംവച്ചു; എന്റെ പാണിയിൽ വന്ധ്യമായ ചെങ്കോലും തന്നു. എന്റെ പുത്രൻ അവയ്ക്കു അവകാശിയാകുകയില്ല എന്നും പറഞ്ഞു. അങ്ങിനെയാണെന്നു വരുകിൽ ഉഗ്രസേനന്റെ സന്താനങ്ങൾക്കു വേണ്ടി ഞാൻ എന്റെ ചിത്തത്തെ പാതക

ഹതമാക്കി. അവൾക്കുവേണ്ടി കരുണാനിധിയായ ധർമ്മദേവനെ ഞാൻ കൊന്നിരിക്കുന്നു. എന്റെ ശാന്തിപോതത്തെ വിദ്വേഷം കൊണ്ടു നിറച്ചു. അതും അവൾക്കുവേണ്ടി മാത്രമാണ്. എന്റെ ശാശ്വത രത്നമായ ആ മർത്ത്യാത്മാവിനെ മനുഷ്യനു പൊതുവായുള്ള ശത്രുവിനു നല്കിയതു് അവരെ രാജാക്കന്മാരാക്കുന്നതിനും ഉഗ്രസേനൻ രാജവംശത്തിന്റെ ബീജം നട്ടുവളർത്തുന്നതിനും ഉപകരിച്ചു. ഇപ്രകാരം സംഭവിപ്പിക്കുന്നതിനു പകരം വിധിയെ വരുന്ന കണക്കിൽ കൂട്ടിച്ചേർക്കാം; ആ മരണം യുദ്ധം ചെയ്യാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിക്കു''.

“അയ്യോ രാജഹത്യ, മിത്രദ്രോഹം, അവിശ്വാസഘാതകത്വം, എന്തിന്, സകലവിധ പാപകർമ്മങ്ങളിലും വച്ച് അത്യന്തം നിന്ദ്യമായ കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്ത് എന്റെ പാണികളെ കളങ്കിതമാക്കി അതിപാതകച്ചട്ട ഞാൻ ധരിച്ചതു് ഉഗ്രസേനന്റെ പുത്രരെക്കൊണ്ടു രാജലക്ഷ്മീ സ്വയംവരം നടത്തിക്കാനായിട്ടാണോ? ഒരിക്കലും അല്ല. യോഗിനികളുടെ വാക്കിനെ ഇക്കാര്യത്തിൽ വിഫലമാക്കണം.'' എന്ന് രാജാവു് വിചാരിച്ചുറച്ചു. കശാപ്പുകാരൻ ആർദ്രചിത്തനായി ഭവിക്കുമോ? അവന്റെ ഹൃദയം അധികമധികം വജ്രകഠിനമായി തീരുകയല്ലേയുള്ളൂ. പ്രാണിവധത്തെ ദൈനന്ദിന കർമ്മമായി അനുഷ്ഠിക്കുന്നവനു് മനുഷ്യവധം നിസ്സാരമല്ലേ.

ഉഗ്രസേനനേയും അവന്റെ ഏക പുത്രനേയും കൊല്ലുന്നതിനുള്ള അവസരം ഉണ്ടാക്കുന്നതിലേക്കായി രാജാവു് ഒരു ഭോജനോത്സവം നടത്താൻ നിശ്ചയിച്ചു. കിരീടധാരണോത്സവത്തിന്റെ ആനുഷംഗിക ചടങ്ങായി സങ്ക

ക്ഷിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഈ സദ്യയ്ക്ക് പ്രധാനാമാത്യന്മാരേയും ഉഗ്രസേനനേയും തൽപുത്രനേയും രാജാവ് ക്ഷണിച്ചു. ആ ക്ഷണപത്രം ലഭിക്കും മുമ്പെ ഉഗ്രസേനൻ അന്ന് അപ്രതീക്ഷിതമായി അരമനയിൽ എത്തി. അദ്ദേഹം ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽ ആയപ്പോഴെ മഹിഷിയുടേയും രാജാവിന്റേയും കണ്ണുകൾക്കു മഹത്തായ വികാസം ജനിച്ചു. അവർ അധികസന്തോഷം നടിച്ചു.

"ഇതാ വന്നല്ലൊ നമ്മുടെ പ്രധാനാതിഥിയായിരിക്കേണ്ട ഉഗ്രസേനപുത്രഃ അദ്ദേഹത്തിന് അഗ്രസ്ഥാനം നല്കണം" എന്നു രാജാവ് പറഞ്ഞു.

ഉർവ്വശി:—ഇദ്ദേഹം ഇതു വിസ്മരിച്ചിരുന്നാൽ നമ്മുടെ മഹോത്സവത്തിൽ ഒരു വലിയ കുറവായിരിക്കും, സർവ്വഥാ അനുചിതമായും ഇരിക്കും.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—ആര്യാ, ഇന്നുരാത്രി ഒരു ഭോജനോത്സവം ഞങ്ങൾ നടത്തുന്നു. അവിടുന്നും വരണം എന്ന് അപേക്ഷിക്കുന്നു. ക്ഷണപത്രം കയ്യിൽ കിട്ടും മുമ്പേ ആര്യൻ ഗൃഹം വിട്ടുതിരിച്ചു എന്നു തോന്നുന്നു.

ഉഗ്രസേനൻ:—കല്പനപോലെ. "കല്പിച്ചെങ്കില രാജന്നാ ശ്ലാതിപ്പരിഷക്കുമരിയാടാമൊ". തിരുമനസ്സിലെ ആജ്ഞകളുമായി എന്റെ കൃത്യങ്ങൾ അഭേദ്യമായി എന്നന്നേക്കും ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—ഇന്നുച്ചയ്ക്കുമേൽ വല്ലേടത്തും സവാരിയുണ്ടോ?

ഉഗ്രസേനൻ:—അതെ സ്വാമിൻ,

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അങ്ങിനെയല്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ചില കാൎയ്യങ്ങളെ കുറിച്ച് നിങ്ങളുടെ ഉപദേശം വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ആ ഉപദേശം ഗുരുവും ഐശ്വൎയ്യപ്രദവും ആയിരിക്കും എന്ന് നമുക്ക് നിശ്ചയം ഉണ്ട്, അക്കഥ നാളെയാക്കാം. സവാരി വളരെ ദൂരെയാണോ?

ഉഗ്രസേനൻ:—ഇതിനും അത്താഴത്തിനും ഇടയ്ക്കുള്ള നേരം കൊണ്ട് പോയ്‌വരാവുന്ന ദൂരമേയുള്ളു. എന്റെ കുതിര പതിവിലധികം നല്ലപോലെ ഗമിക്കാതിരുന്നാൽ മടങ്ങി എത്തുന്നതിനു ഇരുട്ടി ഒന്ന് രണ്ട് മണിക്കൂറായിപ്പോകും.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അത്താഴത്തിനു എത്താതിരിക്കരുത്.

ഉഗ്രസേനൻ:—സ്വാമിൻ, എത്താതിരിക്കയില്ല.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ദുൎമ്മദരായ ആ രാജകുമാരർ അവരുടെ ഘോരമായ പിതൃഹത്യയെ ഏററു പറയാതെയും അസംഭാവ്യമായ കള്ളക്കഥകൾ സൃഷ്ടിച്ച് വെളിയിൽ പറഞ്ഞുകൊണ്ടും അനന്തപുരത്തേക്കും മററും ഓടികളഞ്ഞതായി നാം കേൾക്കുന്നു. അതിനെക്കുറിച്ച് നാളെ രാജ്യകാൎയ്യങ്ങൾ ആലോചിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ നാം ഇരുവരും ഒന്നിച്ചിരുന്ന് തീർച്ചപ്പെടുത്താം. കുതിരയിൽ കയറിപ്പൊയ്ക്കൊൾക. രാത്രി മടങ്ങിയെത്തുന്നതു വരെ സ്വസ്തി. പുത്രനും കൂടെ യാത്രയുണ്ടോ?

ഉഗ്രസേനൻ:—അതെ, സ്വാമിൻ! ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു കാൎയ്യം അവിടെ ചെന്നു സാധിക്കാനുണ്ട്.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—നിങ്ങളുടെ അശ്വങ്ങളും ദ്രുതഗതികളായും സ്ഥിരപാദങ്ങളായും ഭവിക്കട്ടെ. നിങ്ങളും അവയുടെ പുറത്തുകയറി വേഗേന ക്ഷേമമായി പോയ്ക്കൊൾക.

ഉഗ്രസേനൻ വിടവാങ്ങി പോയതിൽ പിന്നെ പ്രതാപരുദ്രരാജാവു ജനസംവാസത്തെ മധുരമാക്കുന്നതിലേക്കായി അത്താഴകാലംവരെ താൻ കേളീഗൃഹത്തിൽ ഏകാകിയായി കഴിച്ചുകൂട്ടണം എന്നു സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്നതായി അവിടെ കൂടിയിരുന്ന സകലരെയും അറിയിച്ചുകൊണ്ടു് അവരും അക്കാലംവരെ സ്വച്ഛം വിഹരിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനായി പറഞ്ഞയച്ചു.

അദ്ദേഹം വിജനത്വം നേടിയതു മറെറാരു കാൎയ്യത്തിനു ആയിരുന്നു. വിരുന്നൂണിനായി വരുന്ന ഉഗ്രസേനനെ മദ്ധ്യേമാൎഗ്ഗം തടഞ്ഞുനിൎത്തി കൊല്ലുന്നതിനായി രണ്ടു ഘാതകന്മാരെ ഏൎപ്പാടുചെയ്തിരുന്നു. അവർ സ്വാജ്ഞയെ വേണ്ടുംവണ്ണം നിൎവ്വഹിക്കുമോ എന്നു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടുകൊള്ളുന്നതിനായി അവരെ സ്വസന്നിധിയിൽ ഗൂഢമായി ഈ രഹസ്ഥലത്തു വരുത്തി അവരോടു രാജാവു അവരോടു സംഭാഷിച്ചു:—

“ഇന്നലെയല്ലയോ നാം തമ്മിൽ സംസാരിച്ചതു്.”

ഒന്നാമത്തെ ഘാതകൻ:—അടിയൻ.

രാജാ:—എന്നാൽ നാം പറഞ്ഞതിനെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ ആലോചിച്ചുവോ? കഴിഞ്ഞ കാലത്തു് നിങ്ങളുടെ ഐശ്വൎയ്യത്തെ ഹനിച്ചതു അവൻ ആയിരുന്നു എന്നു ധരിച്ചുകൊൾക. നിരപരാധിയായ നാം ആണു് അങ്ങനെ ചെയ്തതെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിച്ചിരുന്നു. ഈ സംഗതി

കഴിഞ്ഞതവണ നാം സന്ധിച്ചപ്പോൾ നാം നിങ്ങളെ വ്യക്തമായി ബോധ്യപ്പെടുത്തി. നിങ്ങൾ ഏതുവിധത്തിൽ വഞ്ചിതരായി എന്നും ഏതു വിധത്തിൽ നിങ്ങളുടെ പ്രയത്നം വിഫലീകൃതമായി എന്നും ആയുധങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചതു ആരായിരുന്നു എന്നും മറ്റും എല്ലാം നിങ്ങൾക്കു സ്പഷ്ടമാക്കി തെളിയിച്ചു തന്നു. അതുകൊണ്ടു് നിങ്ങളെ ദ്വേഷപ്പെടുത്തിയതു ഉഗ്രസേനൻ തന്നെ എന്നു് അല്പമെങ്കിലും ബുദ്ധിയുള്ളവൻ പറയുന്നനിലയിൽ ആയി.

ഒന്നാമത്തെ ഘാതകൻ- അതേ, തിരുമേനി, ഞങ്ങളെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തി.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—അതേ നാം ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തിതന്നു; എന്നുതന്നെയുമല്ല, ഇനി നമ്മുടെ ഈ ദ്വിതീയ സമാഗമത്തിലെ വിഷയം പറയാം. ഇതു കിടക്കട്ടെ എന്നു ഉപേക്ഷയാ വിട്ടേക്കാൻ തക്കവണ്ണം പ്രകൃത്യാ അത്യധികം ക്ഷമാശക്തിയെ പ്രധാന ഗുണമായി വഹിച്ചിരിക്കുന്നവരാണോ നിങ്ങൾ? ഈ മനുഷ്യന്റെ ശക്തിമത്തായ ഹസ്തം നിങ്ങളെ ശവക്കുഴിയിൽ പിടിച്ചുതള്ളുകയും നിങ്ങളെ എന്നന്നേക്കും യാചകരാക്കയും ചെയ്തിരിക്കെ, ആ നല്ല മനുഷ്യന്റെയും അവന്റെ സന്തതികളുടെയും ക്ഷേമത്തിനായി ഈശ്വരനോടു് പ്രാർത്ഥിക്കത്തക്കവണ്ണം വേദവാക്യത്തെ പ്രമാണീകരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നവരാണോ നിങ്ങൾ?

ഒന്നാമൻ:—തമ്പുരാനേ, ഞങ്ങൾ മനുഷ്യർ തന്നെയല്ലേ.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—സാധാരണനിലയിൽ നിങ്ങൾ ആ ഗണത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവർ തന്നെ. വേട്ടനായ്,

ചെന്നായ്, പറപ്പട്ടി, പിടപ്പട്ടി ഇവയെല്ലാം നായ് എന്നുതന്നെയാണ് അറിയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ഓരോന്നിന്റെ യോഗ്യതയനുസരിച്ച് അതാതിന് തരാതരം പോലെ വിലയും ഉണ്ട്. ചിലത് ദ്രുതഗതിയുള്ളത്; ചിലതു മന്ദ; ചിലത് വീട്ടുകാവലിന് നല്ലത്; ചിലത് വേട്ടയ്ക്കു ഉത്തമം. ഓരോന്നിലും പ്രകൃത്യാ ചില ഗുണങ്ങൾ സംഗ്രഹിതങ്ങൾ ആണ്. ആ ഗുണം അനുസരിച്ച് ഓരോന്നിനും വകതിരിക്കാവുണ്ട്. ഇതുപോലെ തന്നെ മനുഷ്യരും. നിങ്ങൾക്ക് മനുഷ്യഗണത്തിൽ വല്ല സ്ഥാനവും ഉണ്ടെന്നുവരികിൽ അതു ഏറ്റവും അധമമായ നില അല്ലെന്നുവരികിൽ, പറയൂ. അപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ ശത്രുവിനെ ദൂരത്തു തള്ളിക്കളയുന്നതും നിങ്ങളെ നമ്മുടെ ദൃഢമായ പ്രീതിബന്ധത്തിന് പാത്രമാക്കുന്നതും ആയ ഒരു കാര്യം നിർവഹിക്കാനായി നിങ്ങളെ ഏൽപ്പിക്കാം. അതു സാധിപ്പിക്കാൻ ശക്തി നിങ്ങൾക്കുണ്ട്. നമ്മുടെ ആരോഗ്യവും കുശലവും ആകട്ടെ അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തോളം അപൂർണ്ണവും ന്യൂനവത്തും ആണ്; അവന്റെ മരണം നിമിത്തം അതു പൂർണ്ണവും അന്യൂനവും ആയി ഭവിക്കയും ചെയ്യും.

രണ്ടാമത്തെ ഘാതകൻ— തമ്പുരാനേ, അടിയൻ ലോകത്തെ ദ്രോഹിക്കാനായി ഏതു കാര്യവും നിർവിചാരം ചെയ്യാൻ തുനിയത്തക്കവണ്ണം ഇഹലോകത്തിലെ ദുഷ്ട പ്രഹരങ്ങളും മുഷ്ടിപ്രഹരങ്ങളും അടിയനെ ഉത്തേജിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— ഉഗ്രസേനൻ നിങ്ങളുടെ ശത്രുവായിരുന്നു എന്ന് നിങ്ങളിരുവർക്കും അറിയാം.

രണ്ടാമൻ- സത്യം തന്നെ, പൊന്നുതമ്പുരാനേ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അവൻ നമ്മുടെയും ശത്രുതന്നെ. അവൻ
ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന ഓരോ നിമിഷവും നമ്മുടെ ജീവശ
ക്തികളെ ഉഗ്രമായി പ്രഹരിക്കും വിധം അവൻ അ
ത്രവലിയ ആപൽകാരിയായ ശത്രുവത്രെ. നമ്മുടെ അ
ധികാരം മാത്രം പ്രയോഗിച്ച് അവനെ നമ്മുടെ ദൃഷ്ടി
യിന്നു ദൂരീകരിച്ച് മറയത്തു കളയുന്നതിനും ആ പ്രവൃ
ത്തിയെ 'നമ്മുടെ ഇഷ്ടം' എന്നു പറഞ്ഞു സാധുവാ
ക്കുന്നതിനും നമുക്ക് കഴിയും. എന്നുവരികിലും നാം
അങ്ങനെ ചെയ്തുകൂടാ. നമുക്കും അവനും ഇരുവർക്കും
മിത്രങ്ങളായ ചിലർ ഉണ്ട്. അവരുടെ പ്രീതി നാം
ഇളച്ചു കൂടാത്തതാണ്. നാം തന്നെ അവനെ വധി
ച്ചാൽ അവന്റെ മരണവാർത്ത ശ്രവിച്ചു നാം കരയാ
തിരിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല. അതുകൊണ്ടത്രെ നിങ്ങ
ളുടെ സഹായം നാം കാംക്ഷിക്കുന്നത്. ഗുരുവായ
അനേകം കാരണങ്ങളാൽ ഇക്കാര്യം സാധാരണ ജന
ദൃഷ്ടിയിൽനിന്ന് ഒളിച്ച് വെക്കേണ്ടതായും ഇരി
ക്കുന്നു.

രണ്ടാമൻ- കല്പനപോലെ ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾ തയ്യാ
റാണ്.

ഒന്നാമൻ- ഞങ്ങളുടെ ജീവനെപ്പോലും-

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നിങ്ങളുടെ ധീരത നിങ്ങളുടെ ദേഹം വ
ഴി പ്രകാശിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ എവിടെ ഒളിച്ചു കാത്തു
നില്ക്കണം എന്നു, കല്പിച്ച് ഒരു മണിനേരത്തിനു
ള്ളിൽ, പറയാം. നിരീക്ഷണം കൊണ്ട് ഗ്രഹിക്കാ

വുന്നിടത്തോളം തത്സംബന്ധമായ സകലാവസ്ഥകളും നിങ്ങളെ ധരിപ്പിക്കാം. അതു ഇന്നുരാത്രി നടത്തിയേതീരൂ. അതു ആരാധനയിൽനിന്നു് അല്പം അകലെ വച്ചായിരിക്കണം. നമ്മെ ആരും സംശയിക്കാൻ ഇടയാകരുതു് എന്നുള്ളതു് സർവ്വപ്രധാനമാകയാൽ ഓരോ പ്രവൃത്തിയിലും ആ വിചാരം മുൻനിറുത്തി വച്ചുകൊള്ളണം. അവനോടു് ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തിയിൽ യാതൊന്നും കുറവുവരുത്തരുതു്. തെററിപ്പോകയും അരുതു്. അവന്റെ പുത്രൻ അവനോടൊന്നിച്ചു് പോയിരിക്കുന്നു. അവന്റെ അഭാവവും പിതാവിന്റെ അഭാവത്തെ അപേക്ഷിച്ചു് നമുക്കൊട്ടും അപ്രധാനമല്ല. അവനും ആ അന്ധതമമായ മഹാ രൗരവത്തിലെ സുഖം അനുഭവിക്കമാറാകണം. തനിച്ചു് ഒളിയിരുന്നു് ധൈര്യപ്പെട്ടു് തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കൊൾക. നാം ഉടൻ വരുന്നുണ്ടു്.

രണ്ടാമൻ:—അടിയങ്ങൾ ഉറച്ചുകഴിഞ്ഞു.

ഈ കശാപ്പുകാരുടെ ദുഷ്ടസങ്കല്പത്തിൽ പ്രതാപരുദ്രന്നു് വിശ്വാസം ജനിച്ചു. "ഹാ! ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യം സിദ്ധമായി: ഉഗ്രസേനാ, നിന്റെ ആത്മാവിന്റെ പലായനത്തിൽ അതു് പരലോകത്തിൽ എത്തും എന്നുവരികിൽ ഇന്നുരാത്രി അതു എത്തിത്തീരും" എന്നു് അദ്ദേഹം സ്വയം പറഞ്ഞുപോയി. എന്നുവരികിലും കുററം ചെയ്യുന്നവന്റെ മനസ്സിനുണ്ടോ സ്വാസ്ഥ്യം? അവന്റെ ചിന്താകുലത ക്ഷണേ ക്ഷണേ വർദ്ധിച്ചു വന്നതേയുള്ളു. രാജവധം സ്ത്രീ സാഹസമായിത്തന്നെയിരുന്നിരിക്കെ ഉദ്ദിഷ്ട മിത്രവധത്തിൽ സഹധർമ്മിണിയെ യഥാർത്ഥനായികയാക്കേണ്ട എന്നു അദ്ദേഹം കരുതി.

അദ്ധ്യായം ൧൧.

ഉഗ്രസേനവധം.

മഹഷി ഭോജനോത്സവത്തിന് വേണ്ടതുകളെല്ലാം ചെയ്യുന്നതിൽ തൽപരമായിരുന്നുവെങ്കിലും അവർക്കു ചിന്താകുലത ഇല്ലാതിരുന്നില്ല അഭീപ്സിതരാജപദവി, മനശ്ശാന്തിയില്ലാതെ ലഭിച്ചതാണല്ലോ. 'മന്നിനെ നശിപ്പിച്ചതിൻഫലമായി സന്ദിഗ്ദ്ധമായ ആനന്ദം അനുഭവിക്കുന്നതിൽ പരം നാം നശിപ്പിക്കുന്ന ആളെ സാദ്ധ്യമായിരുന്നെയിരിക്കുന്നുള്ളു വരെ' എന്നു അവർക്കു തോന്നിയിരുന്നു. വിരുന്നുകാർ വരുംമുമ്പെ ഭർത്താവിനെ കണ്ടു ചില കാര്യങ്ങൾ ആലോചിക്കാനായി അവർ രാജാന്തഃപുരത്തിൽചെന്നു, ഭർത്താവിന്റെ തൽക്കാലനിലയെ കണ്ടു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"എന്താ നാഥാ! അത്യന്തം ദുഃഖകാരികളായ ഉത്ഥങ്ങളെ മാത്രം അവിടത്തെ സഹചാരികളാക്കിക്കൊണ്ടു വിജനമായിരിക്കുന്നതെന്തു്? നിശ്ചയമായും നശിച്ചിരിക്കേണ്ടതായ ചിന്തകളെ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്തിന്? അവ മനഃപീഡയെ ജനിപ്പിക്കും. അപരിഹരണീയകാര്യങ്ങളെ കൂട്ടാക്കുകയേ അരുതു്; ചിന്തിക്കയുമരുതു്. നടത്തിയതു നടത്തിയതുതന്നെ.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—നാം സർപ്പത്തെ സ്വല്പം ഉപദ്രവിച്ചുതേയുള്ളൂ, കൊന്നിട്ടില്ല. അതു വേഗേന ചുരുണ്ടു ചെന്നു സ്വസ്ഥിതിയിൽ ആകും. അപ്പോൾ ക്ഷീണിച്ചു വിശേഷത്തോടു കൂടിയ നാം അതിന്റെ പഴയ

വിഷപ്പല്ലു തട്ടുന്നതായ ആപത്തിൽ അകപ്പെട്ടു കിടക്കും. ലോകബന്ധം, ശ്രീലോകപ്രാസാദം—ശിഥിലമായി പൊളിഞ്ഞു വീഴട്ടെ. നാം നമ്മുടെ ആഹാരം ഭയാകുലരായി ഭക്ഷിക്കും മുമ്പെ, നമ്മെ രാത്രിന്തോറും ചലിപ്പിക്കുന്നതായ ഈ ഘോരഭയങ്കരസ്വപ്നങ്ങളാൽ നമ്മുടെ നിദ്ര പീഡിതമാകും മുമ്പ. ഇഹപരലോകങ്ങൾ രണ്ടും കഷ്ടതകൾ അനുഭവിക്കട്ടെ. നമുക്കു ക്ഷേമലബ്ധിക്കായി നാം നിത്യശാന്തി ലഭിച്ചവരായ മൃതരോടൊന്നിച്ചു വാഴുന്നതു അനവസ്ഥമായ യാതന അനുഭവിച്ചു കൊണ്ടും നമ്മുടെ ചിത്തത്തെ കഴുവിൽ വച്ചുകൊണ്ടും കിടക്കുന്നതിനെ അപേക്ഷിച്ചു നല്ലതല്ലൊ. ധർമ്മദേവമഹാരാജാവു മണ്ണിലടങ്ങി കിടക്കുന്നു. സംക്ഷുബ്ധമായി ജീവിതകാലം നയിപ്പിച്ചതിൽ പിന്നീടു സുഖനിദ്ര അദ്ദേഹം അനുഭവിക്കുന്നു. രാജദ്രോഹം അതിന്റെ അത്യന്തികദോഷം നടത്തിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഉരുക്കു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ അസിലതയാകട്ടെ കാളകൂടം ആകട്ടെ ഗാർഹികവഞ്ചനയാകട്ടെ ശത്രുസേനയാകട്ടെ യാതൊന്നും തന്നെ മേലാൽ അദ്ദേഹത്തെ ഇതിൽ പരം ബാധിക്കയില്ല.

മഹിഷി:—വരൂ എന്റെ മനോഹരനാഥാ! അവിടത്തെ മുഖവൈവർണ്യത്തിന്റെ ക്രൗര്യത്തെ ദൂരെയാക്കു. ഇന്നുരാത്രി അതിഥിമദ്ധ്യേ പ്രസന്നവദനനും ആനന്ദഭരിതനും ആയിരിക്കണേ.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—'പ്രിയമേ' ഞാൻ അപ്രകാരംതന്നെയായിരിക്കും. ഭവതിയും അപ്രകാരം തന്നെയായിരിക്ക

ണം. ഉഗ്രസേനനെ പ്രത്യേകം ഓൎമ്മിച്ചു കൊള്ളുണം. അവനെ അതിഥികളിൽ അഗ്രഗണ്യനാക്കി കടാക്ഷം കൊണ്ടും ജിഹ്വകൊണ്ടും ഉദാരമായി ഉപചരിക്കണം. നാം അരക്ഷിതരായിരിക്കകൊണ്ടു പ്രശംസാപ്രവാഹങ്ങളിൽ നമ്മുടെ മാനങ്ങളെ ക്ഷാളനം ചെയ്യണം. നമ്മുടെ മഹിമ ശങ്കാസ്ഥാനത്തുനിന്നു് അകന്നിരിക്കത്തക്കവണ്ണം സ്തുതിവാക്യങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചുകൊണ്ടു് നമ്മുടെ വദനങ്ങൾ നമ്മുടെ യഥാൎത്ഥ്യത്തെ മറച്ചുവയ്ക്കട്ടെ.

മഹിഷി:—നാഥാ! ഇതു് പരിത്യജിക്കണേ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ—: പ്രിയതമെ എന്റെ മനം തേൾവിഷം കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഉഗ്രസേനനും അവന്റെ ഏകപുത്രനും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു ഭവതിക്കറിയാമല്ലോ.

മഹിഷി—: എന്നാൽ അവരിൽ ദൈവചൈതന്യമായ പ്രാണൻ ശാശ്വതമല്ല.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— നമുക്കു മേലും ആശ്വാസകാരണം ഉണ്ടു്. അവർ അഭിയോജ്യരാണു്. എന്നാൽ ഭവതി പ്രഹൃഷ്ടയായിരിക്കൂ. വാവൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നേടത്തുനിന്നു പറക്കാൻ തുടങ്ങും മുമ്പേ, രാത്രിയുടെ പ്രഥമയാമം പൂൎത്തിയാകും മുമ്പേ, അതിബീഭത്സകൎമ്മം ഒന്നു നടത്തപ്പെടും.

മഹിഷി:— എന്താണാവോ നടക്കാൻ പോകുന്നതു്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ—: പ്രാണപ്രിയേ, ഭവതി ആ പ്രവൃത്തി നടന്നതറിഞ്ഞു് അഭിനന്ദിച്ചു എന്നെ ശ്ലാഘിക്കും

മുമ്പേ അതേതാണെന്ന് അറിയാതിരിക്കെ. നേത്രനിമീലനകാരിയായ രാത്രിദേവി വന്നു. കൃപാപൂരിതമായപകലിന്റെ കരുണാർദ്രമായ ചക്ഷുസ്സിനെ പൊതിഞ്ഞുകെട്ടി. എന്നെ വിവർണ്ണനാക്കുന്നതായ ആ മഹാബന്ധത്തെ- ഉഗ്രസേനന്റെ ജീവബന്ധത്തെ-രക്തം കൊണ്ടു പുരണ്ട അദൃശ്യമായ നിന്റെ പാണി കൊണ്ടു അഴിച്ചു ഖണ്ഡംഖണ്ഡമായി ഛേദിച്ചു കളയൂ. ദീപത്തിന്റെ പ്രകാശം അധികരിക്കുന്നു. കാകൻകാട്ടിലെക്കൂട്ടിലേക്കു പറന്നുപോകുന്നു. പകലിലെനല്ലകാഴ്ചകൾ ഉറങ്ങി വീഴുന്നു. അന്തകാലത്തു തന്നെരാത്രിയിലെ അധർമ്മപ്രവർത്തകരായ വാവൽ, ചെന്നായ്, ഘാതകർ മുതലായവർ തങ്ങളുടെ ഇര തേടാനായി ജാഗ്രതപ്പെടുന്നു. പ്രിയേ, ഭവതി എന്റെവാക്കു കേട്ടു വിസ്മയപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ സ്വല്പനേരംകൂടി അടങ്ങിയിരിക്കൂ. ദുഷ്പ്രവൃത്തികൾ ആരംഭിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ സ്വയമേവ ബലവത്തരങ്ങളായി തീരുന്നു. എന്നോടൊന്നിച്ചുവരണേ."

രാജദമ്പതികൾ ഭോജനശാലയ്ക്കു പോകാനായി തിരിച്ചു.

ഇതിനിടയ്ക്കു പ്രതാപരുദ്രനാൽ പ്രേരിതരായ ഘാതകർ കല്പിച്ചു നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്ന സംഘടനാസ്ഥാനത്തുജാഗരൂകരായി ഉഗ്രസേനന്റെ വരവും കാത്തു നിന്നിരുന്നു. അതു് ഒരു ഊടുവഴിയായിരുന്നു. ഇരുവശത്തും ശാഖോപശാഖകളോടുകൂടിയ ചാലവൃക്ഷങ്ങൾ നിബിഡമായി വളർന്നിരുന്നു. നേരം ഇരുട്ടി. ആ പാത നരകാന്ധതാമിസ്രമായി തോന്നി. വളരെ അകലെയായി ഏതോ കതിരുകൾ

വേഗേന വരുന്ന ശബ്ദം കേൾക്കപ്പെട്ടു. അതു വധ്യപുത്രന്മാരുടെ വരവുതന്നെ എന്നു അവർ നിശ്ചയിച്ച് പതുങ്ങി സന്നദ്ധരായിനിന്നു. ഉഗ്രസേനനും പുത്രനും വളരെ സമീപിച്ചപ്പോൾ അവർ ഏകപദേ പെട്ടെന്നു ചാടി ഉഗ്രസേനനെ കുത്തിക്കൊന്നു. അതു കണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ വായുവേഗത്തിൽ എവിടെയോ ഓടിപ്പോയി അന്തർദ്ധാനം ചെയ്ക കാണപ്പെട്ടു.

അദ്ധ്യായം ൧൮.

ഭോജനോത്സവമംഗളം.

രാജമന്ദിരത്തിൽ ഉത്സവകോലാഹലം തുടങ്ങി; സംഗീതമേളം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിഥികൾ ഓരോരുത്തരായി വന്നെത്തി. മഹിഷി അവരെ പ്രേമപ്രസന്നമുഖത്തോടും പ്രീതിപൂർണ്ണദൃഷ്ടിയോടും ശീതകിരണോജ്ജ്വലമായ മന്ദഹാസത്തോടുംകൂടി യഥോചിതസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുത്തി ഉപചരിച്ചു. മഹിഷിയുടെ സൽക്കാരവിശേഷം ഓരോരുത്തനിലും പ്രതാപരുദ്രന്റെ നേർക്കുള്ള ബഹുമതിയേയും ആദരത്തേയും സ്നേഹത്തേയും ദീർഘീഭവിപ്പിച്ചു.

തന്റെ ആജ്ഞയെ ഘാതകർ വേണ്ടപോലെ നിർവ്വഹിച്ചുവോ ഇല്ലയോ എന്നു അറിയാൻ ഉള്ള ഉൽകണ്ഠ രാജാവിനു അധികരിച്ചുതുടങ്ങി. വിരുന്നുകാർ വന്നു ഉണ്ണുതുടങ്ങുംമുമ്പെ ഘാതകർ സ്വസമീപത്തെത്തി വിവരം അറിയിക്കണം എന്നായിരുന്നു ശാസനം. അവർ താമസിച്ച ഓരോനിമിഷവും പ്രതാപരുദ്രന്റെ അസ്വാസ്ഥ്യത്തിനു മൂർച്ചകൂട്ടിയതേയുള്ളു.

ഉണ്ണുതുടങ്ങുന്നതിനുള്ള മിനിട്ടും അടുത്തു. അതിഥികളായ അമാത്യരെ നേരിട്ടു സൽക്കരിക്കേണ്ടതായ ധർമ്മം നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനെ ഈ അസ്വാസ്ഥ്യം വിഘ്നപ്പെടുത്താൻ ഇടയാക്കാതെ രാജാവു കഴിയുന്നതും കരുതലോടുകൂടിയിരുന്നു. ഏതായാലും ഭോജനശാലയിൽ എത്തിയേ തീരു എന്നു നിശ്ചയിച്ചു പ്രതാപരുദ്രൻ അവിടെ

എഴുന്നള്ളി. അതേനിമേഷത്തിൽ ഈ ഘാതകരും ഭോജനാഗാരത്തിന്റെ വെളിയിൽ നിർദ്ദിഷ്ടമായ കോണിൽ ചെന്നെത്തിയതു അദ്ദേഹം കണ്ടു. അതിപ്രബലങ്ങൾ ആയ രണ്ടു ശക്തികൾ അദ്ദേഹത്തിനെ പരസ്പരവിപരീതങ്ങളായ രണ്ടുമാർഗ്ഗങ്ങളിൽ തുല്യശക്തിയോടുകൂടി ആകർഷിച്ചിരുന്നു. പ്രതാപചന്ദ്രൻ ആദ്യമായി അതിഥികളെ ഉപചരിക്കാൻ തുടങ്ങി.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—എന്റെ പൂജ്യരായ അമാത്യരേ! നിഷ്കളങ്കമിത്രങ്ങളേ! നിങ്ങളുടെ സ്ഥാനങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കു അറിയാമല്ലോ. യഥാസ്ഥാനം ഇരിക്കുക. ആദിയിലും അന്ത്യത്തിലും സർവ്വദാ നിങ്ങൾക്കു ഹാർദ്ദമായ സ്വാഗതം.

അമാത്യർ:—ഞങ്ങൾ അനുഗൃഹീതരായി.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നാം നിങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേർന്നിരുന്നുകൊണ്ടു സാധുവായ ആതിഥ്യക്രമത്തിന്റെ കൃത്യങ്ങൾ യഥാശക്തി നിർവ്വഹിക്കാം. ആതിഥ്യകാരിണിയായ നമ്മുടെ ഗൃഹിണി മാന്യസ്ഥാനത്തിരിക്കും. ശരിയായ സമയത്തു അവർ നിങ്ങളെ ഉപചരിക്കാനായി നാം പറയും.

മഹിഷി:—പ്രാണനാഥാ, എനിക്കു വേണ്ടി, എന്റെ ആളായി നമ്മുടെ ഈ എല്ലാ സ്നേഹിതരേയും ഉപചരിക്കണേ. എന്റെ സ്വാഗതം അവർക്കു നല്കണേ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നോക്കുക. രാജ്ഞി അവളുടെ ഹൃദയോൽഭൂതമായ കൃതജ്ഞതാവാക്യത്താൽ നിങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തിക്കു പ്രത്യുത്തരം പറയുന്നു. നോക്കുക. ഇരുവശത്തും തുല്യമായ എണ്ണം ആസനങ്ങൾ ഇട്ടിട്ടു

ണ്ടു്. നാം ഇവിടെ നടുക്ക ഇരിക്കും. പ്രമോദം ഉദാരമായും അനിയന്ത്രിതമായും പ്രദശിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കണേ. ഇപ്പോൾതന്നെ ഒരു ചഷകം മധു എല്ലാവരുംകൂടി സേവിക്കാം.

ഈ വിധം ഭോജനത്തിനുള്ള പ്രാരംഭമായി മധുപാനംനടത്തി. പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഇവരെ ഉപചരിക്കാനായുള്ള എന്തോ കാൎയ്യം നടത്താനാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ ഘാതകരുടെ വാൎത്തയറിയുന്നതിനായി വേഗേന അവർ നിന്നിരുന്ന ഗുഹയിൽ എത്തി. കല്പനപ്പടി ആൎക്കും കാണാൻ പാടില്ലാത്തവിധം വെളിയിൽ നിന്നിരുന്ന പ്രധാന ഘാതകനോടായി "എടാ നിന്റെ മുഖത്തു് രക്തക്കറയുണ്ടു്" എന്നു പറഞ്ഞു.

ഘാതകൻ:—എന്നാൽ അതു ഉഗ്രസേനന്റേതാണു്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അവൻ ഈ ഭോജനശാലയ്ക്കകത്തു ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതിനെക്കാറം അധികം നല്ലതാണു് നീ കതകിനു വെളിയിൽ നില്ക്കുന്നതു്. അവനെ അയച്ചു കഴിഞ്ഞുവോ!

ഘാതകൻ:—അവന്റെ കഴുത്തുവെട്ടിക്കളഞ്ഞു. ഞാനാ അതു ചെയ്തതു്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നീ ഗളച്ഛേദകരിൽവെച്ചു അതിസമൎത്ഥൻ തന്നെ. എന്നിരുന്നാലും ഇതേവിധി ഔഗ്രസേനിക്കു ജനിപ്പിച്ചവൻ ആണു് സമൎത്ഥതരനും നല്ലവനും; അതു ചെയ്തവനും നീയാണെങ്കിൽ നീ അനുപമൻ.

ഘാതകൻ:—പൊന്നുതിരുമേനി, ഔഗ്രസേനി ഒളിച്ചോടി രക്ഷപെട്ടു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—(സ്വഗതം) എന്നാൽ ചിത്തഭ്രമം എനിക്കു വീണ്ടും ജനിക്കുന്നു. സംഗതി അങ്ങനെയായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ അന്യൂനൻ-ധാരപോലെ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠിതൻ-ചുററുമുള്ള വായുമണ്ഡലംപോലെ അനിയന്ത്രിതൻ-സ്വച്ഛന്ദവിഹാരി ആയിരിക്കുമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ആകട്ടെ ഘോരാശങ്കകളാലും ഭീതികളാലും ബന്ധിക്കപ്പെട്ടും അവയ്ക്കു അടിമപ്പെട്ടും കിടക്കുന്നു. അതിരിക്കട്ടെ. (പ്രകാശം) ഉഗ്രസേനന്റെ കഥ നിരുപദ്രവം ആണല്ലോ.

ഘാതകൻ:—അതേ, പൊന്നുതമ്പുരാനേ! മണ്ടയിൽ ഇരുപതുവെട്ടുണ്ട്. ആ മണ്ടയെ ആകിഴമായി കുഴിച്ചു കുഴിയിൽ ഇട്ടു മൂടി; അവൻ അവിടെ സുരക്ഷിതൻ ആയി കിടക്കുന്നു. ആ വെട്ടുകളിൽ എത്രയും ചെറുതായ ഒന്നു മതിയാകും അവന്റെ പ്രാണനെ അപഹരിക്കാൻ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അതു ചെയ്തതു ഉപകാരമായി നീ പൊയ്ക്കോ. നാളെ നാം വീണ്ടും ഈകഥ ഒന്നുകൂടി വിസ്തരിച്ചുകേട്ടുകൊള്ളാം.

ഇവനെ പറഞ്ഞയച്ചിട്ട് പ്രതാപചന്ദ്രൻ അതിഥികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ എത്തി. കാളകൂടവിഷസർപ്പം അതാ ഭൂമിക്കുള്ളിലായി എന്നറിഞ്ഞതിൽ സംപ്രീതനായ അദ്ദേഹം ഓടിപ്പോയ കൃമിപ്രായമായ അനന്തരശിഷ്ടം ഉഗ്രവിഷഭരിതമായിത്തീരുന്ന പ്രകൃതിയുള്ളതാണെന്നു വിചാരിച്ചു ശങ്കിതനായിഭവിക്കാതിരുന്നില്ല. രാജമുഖം ഝടിതി മ്ലാനമായി. അതുകണ്ട് മഹിഷിയും വിഷണ്ണയായിഭവിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

‘പ്രാണവല്ലഭനായ ദേവവല്ലഭ! അവിടുന്നു് പ്രസന്നവദനായി കാണുന്നില്ല. ഈ ഭോജനോത്സവത്തിൻ മദ്ധ്യ ഗൃഹസ്ഥൻ ഉപചാരവാക്യങ്ങളാലും ആനന്ദപ്രദസംഭാഷണങ്ങളാലും അതിഥികളെ ഉപചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നില്ലെന്നുവരികിൽ അതു വിലകൊടുത്തുവാങ്ങിക്കുന്ന ഊണായി ഗണിക്കപ്പെടും. അന്യന്റെ ഗൃഹത്തിൽ കഴിക്കുന്ന ഊണാണു് അത്യുത്തമം.—“അപരിഭാകം പരാന്നം ഗൃഹം ഏവ സുഖാവഹം”. അതിനുവെളിയിൽ ആയാൽ ഭോജനത്തെ അതിമധുരവും ഹൃദ്യവും സ്വാദുതരവും ആക്കുന്നതിനു ചില ഉപചാരങ്ങൾ എല്ലാം വേണ്ടതാണു്. ഈ ഉപചാരങ്ങൾ ഇല്ലെന്നാകിൽ സ്നേഹിതന്മാർ ഒരടത്തു സമ്മേളിക്കേണ്ട ആവശ്യമേയില്ല.

മഹാരാജാവു അമാത്യന്മാരോടൊന്നിച്ചു ഊണുകഴിക്കാനായി സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു് എഴുന്നരുളേണമെന്നു ഭണ്ഡാരപ്രഭു അപേക്ഷിച്ചു. അതുകേട്ടു്, “ഇപ്പോൾ ഈ ഭവനത്തിൽ ഈ രാജ്യത്തുള്ള സകല പൂജ്യജനങ്ങളും സമ്മേളിച്ചിരിക്കുന്നു. കൃപാലുവായ ഉഗ്രസേനനെമാത്രം ഇവിടെ കാണുന്നില്ല, എന്തോ യദൃച്ഛാസംഭവം നിമിത്തം ഇവിടെ വരാൻ ഇടയായില്ല എന്നു ഗണിക്കുന്നതിനുപകരം അദ്ദേഹത്തിനു നമ്മുടെനേൎക്കു കൃപതോന്നിയില്ല എന്നു ഞാൻ കുറ്റപ്പെടുത്തുകതന്നെ വേണ്ടതു്” എന്നു് പ്രതാപഭദ്രൻ അരുളിച്ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭാവം അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കിനേയും പ്രതിജ്ഞയേയും കളവാക്കുന്നുഎന്നു ഒരു അമാത്യൻ പറഞ്ഞു.

ഇവർ ഈവിധം സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനിടയ്ക്കു ഒരു അത്ഭുതകൎമ്മം സംഭവിച്ചു. ഉഗ്രസേനന്റെ

പ്രേതം സകലൎക്കും അദൃശ്യമായി ആ ശാലയിൽ പ്രവേശിച്ചു് രാജസിംഹാസനത്തിൽ കയറി ഇരിപ്പായി.

പ്രതാപരുദ്രൻ സ്വസ്ഥാനത്തെ നോക്കിയപ്പോൾ അതിൽ ഒരാൾ ഇരിക്കുന്നതായിതോന്നി. ആരാണ്? ഉഗ്രസേനൻതന്നെ. തൽപ്രേതത്തെകണ്ടു് രാജാവു ഭീതഭീതനായി വല്ലാതെ അന്ധാളിച്ചു നിന്നുപോയി! രാജാവു് ധീരപുരുഷനായിരുന്നിട്ടും ഘോരരായ രാക്ഷസാദികളെ കണ്ടാൽ പോലും കൂസലില്ലാത്ത പ്രകൃതിയായിരുന്നിട്ടും ഈ പ്രേതരൂപത്തെ കണ്ടതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം പെട്ടെന്നു വിളറിപ്പോയി. "ഉഗ്രസേനൻ ഹതനായി. ഘാതകർ സ്വപ്രതിജ്ഞകളെ ശരിയായി നിൎവ്വഹിച്ചു." എന്നുള്ള ബോധം ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹം ചലിതഹൃദയനായിതീൎന്നു. മരിച്ചവരുണ്ടോ തിരിച്ചുവരുന്നു എന്നു ദൃഢമായി സങ്കല്പിക്കാൻപോലും അദ്ദേഹം ശക്തനായില്ല: അദ്ദേഹം "നടുങ്ങി മിഴിയിണ കലങ്ങി വിവശതയിൽ മുങ്ങി". അസൽപ്രതീകാരത്തിനായി ഉഗ്രസേനന്റെ പ്രേതം തന്റെ സിംഹാസനത്തിൽ കയറിയിരിക്കുകയാണെന്നു അദ്ദേഹം കരുതിയുള്ളു. "ഞാൻ ആണ് തന്നെകൊല്ലിച്ചതു് എന്നു തനിക്കു തീൎത്തു പറയാൻ കഴിയുകയില്ല. തന്റെ രക്തം പുരണ്ട തലമുടി എന്റെ നേൎക്കു ആട്ടികുലുക്കേണ്ടാ" എന്നു് അദ്ദേഹം തന്നെത്താനെ പറഞ്ഞുപോയി. പക്ഷെ അവിടെ സമ്മേളിച്ചിരുന്നവരാരും ആ വാക്കുകൾ കേട്ടില്ല.

ആൾ ഇരുന്നിട്ടില്ലാത്തതും രാജാവിന്നായി സങ്കല്പിച്ചുവച്ചിരുന്നതും ആയ ആ ആസനത്തിൽ തന്നെ ബദ്ധദൃഷ്ടിയായി സ്തംഭിച്ചു നിന്ന രാജാവിനെ കണ്ടു് അതിഥികൾ ആയ അമാത്യർ എല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തിനു

എന്തോ ചിത്തഭ്രമം ജനിച്ചിരിക്കുന്നതായി ഗണിച്ചി "തിരുമേനിക്കു സുഖമില്ല. നമുക്കു എഴീച്ചുപോകാം". എന്നു വല്ലഭപ്രഭു പറഞ്ഞു. പ്രത്യുൽപന്നമതിയായ മഹിഷി അതിഥികളെ ഒരുവിധം സമാധാനപ്പെടുത്തി.

"മാന്യബന്ധുക്കളെ ഇരിപ്പിൻ. എന്റെ നാഥൻ പലപ്പോഴും ഈ വിധം ഇരിക്കാറുണ്ട്. ബാല്യം മുതല്ക്കേയുണ്ട്. നിങ്ങൾ സ്വാസനങ്ങളിൽ ഇരിക്കണേ. ഈ ഭ്രമം ക്ഷണികമത്രേ. സ്വല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ അവിടുന്നു സ്വസ്ഥനാകും. നിങ്ങൾ തിരുമേനിയെ കുറിപ്പെട്ടു നോക്കുന്നതായാൽ അതു തത്രഭവാന്റെ കോപത്തെ ജ്വലിപ്പിക്കും; ഈ മൂർഖതയെ ഉത്തേജിപ്പിച്ചു ദീപിപ്പിക്കയും ചെയ്യും. ഊണു കഴിക്കുക. അദ്ദേഹത്തിനെ ഗണിക്കേണ്ടാ", എന്നു മഹിഷി പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു.

അതിഥികൾ ഊണു കഴിക്കാൻ തുടങ്ങി. മഹിഷി രാജാവിനെ അവിടുന്നു അകററികൊണ്ടുപോയി, 'ആര്യൻ പുരുഷനാണോ! അവിടത്തെ പൗരുഷം പമ്പകടന്നുവോ! എന്താ ഈ വിധം മൗഢ്യം കാണിക്കാൻ" എന്നും മററും പറഞ്ഞു ഭർത്സനം ചെയ്തു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അതേ ഒരു ധീരപുരുഷൻ, പിശാചിനെപ്പോലും പേടിപ്പിക്കുന്ന സാധനത്തെ നിർഭയമായി നോക്കുന്ന ധീരൻ.

മഹിഷി:—ഇതു നല്ലകഥ; ഇതു് അത്രഭവാന്റെ ഭീതിയുടെ ചിത്രമേയുള്ളു. ഇതു തന്നെയാണു് രാജാവിന്റെ നേർക്കു ആര്യനെ നയിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുപോയതായി പറഞ്ഞ ആകാശചാലിതമായ ഖഡ്ഗം. അയ്യോ! ഈ ഭയപ്രകമ്പനകളും ഞെട്ടുക്കങ്ങളും വാസ്ത

വത്തിലുള്ള ഭീതിഹേതുവെ ഗണിക്കുമ്പോൾ ശവങ്ങളും വൎണ്ണകങ്ങളും ആകയാൽ ഉഴക്കാലത്തു കിഴവിയമ്മമാരെ പെൺകുട്ടികളോടു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്ന കള്ളക്കഥപോലത്തവയാണ്. ലജ്ജയില്ലയോ അങ്ങേക്ക്? ഈ വിധം മുഖം ചുളുക്കുന്നതെന്തിന്? എല്ലാം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആശ്ശുൻ പിച്ചന്നെപ്പോലെ ആസനത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതുള്ളൂ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അയ്യോ, അതാ ഒന്നു നോക്കണേ! 'നീ എന്തു പറയുന്നു? എനിക്കെന്താ വലിയ കാര്യം? നിനക്കു തല കുനിക്കാൻ കഴിയും എങ്കിൽ സംസാരിച്ചോട്ടെ. ശവക്കുഴികൾക്കുള്ളിൽ അടക്കിയിട്ടുള്ളവരെ മടക്കിയയച്ചു തിരു എന്നാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ ശരീരങ്ങൾ പരുന്തുകൾക്കു ഇരയായിരിക്കും

മഹിഷി:—എന്താ, ഭൈരവ്യത്താൽ തീരെ പൗരുഷവിഹീനനായിപ്പോയോ?

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഞാൻ ഇവിടെ നിൽക്കുന്നുണ്ട് എന്നുള്ളത് സത്യം ആണെങ്കിൽ ഞാൻ അവനെ കണ്ടു എന്നുള്ളതും സത്യം തന്നെ.

മഹിഷി:—ഛീ, ലജ്ജയില്ലേ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഇതിനു മുമ്പു പ്രാചീനകാലങ്ങളിലും മനുഷ്യർ ധൎമ്മശാസ്ത്രങ്ങൾ നിൎമ്മിച്ചു ദുഷ്ടരെ ശിക്ഷിച്ചു ശിഷ്ടരാക്കിത്തുടങ്ങിയ കാലത്തിനു മുൻപും മനുഷ്യരക്തം പ്രവഹിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പിന്നീടും ശ്രവണാതുരങ്ങളായ വധങ്ങൾ നടത്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. മുൻകാലത്ത് തല പൊട്ടി മസ്തിഷ്കം വെളി

യിൽ ചാടിയാൽ മനുഷ്യൻ ചാകും; അതോടുകൂടി എല്ലാം അവസാനിക്കും. ഇക്കാലത്താകട്ടെ മനുഷ്യന്റെ ശിരസ്സിൽ മരണകരമായ ഇരുപതു വെട്ട് ഏററിരുന്നാലും തന്നിമിത്തം ഇരുപതു ക്ഷതങ്ങൾ ജനിച്ചിരുന്നാലും അവൻ ശവക്കുഴിയിൽ നിന്നു എഴിച്ചുവരികയും നമ്മെ നമ്മുടെ ആസനങ്ങളിൽനിന്ന് വലിച്ചുതള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതു് താദൃശഹത്യയെക്കാൾ അധികം ആശ്ചര്യം ആകുന്നു".

പ്രാണപ്രിയന്റെ രീതി ഒരുവിധം തല്ക്കാലത്തേക്കു മറന്നു എന്നു കണ്ടപ്പോൾ മഹിഷി അതിഥികളുടെ കഥ ഓർമ്മപ്പെടുത്തി. ആ പൂജ്യമിത്രങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ തിരുമേനി ചേർന്നിരിക്കാത്തതുകൊണ്ട് അവർ ഖേദിക്കുന്നതായി അറിയിച്ചു. അതുകേട്ട് 'രാജാവു അയ്യോ ഞാൻ അതു മറന്നുപോയല്ലോ' എന്നു് പറഞ്ഞു ആത്മാവെ സമാധാനപ്പെടുത്തികൊണ്ട് ഭോജനോത്സവശാലയിൽ ചെന്നു അവരെ ഇപ്രകാരം അഭിസംബോധനം ചെയ്തു:—

മാന്യസ്നേഹിതരേ, എന്നെ കണ്ടു ഭ്രമിക്കേണ്ടാ. എനിക്കു ഒരു അസാധാരണമായ രോഗം ഉണ്ട്. അതു അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവർക്കു സാരമില്ല. വരിക, സകലർക്കും ആരോഗ്യവും സ്നേഹവും വർദ്ധിക്കുമാറാകേണമേ ഈശ്വരാ. ഇനി ഞാൻ ഇവിടെ ഇരിക്കാം. എനിക്കു കുറെ മധു തരു. ചഷകം നിറച്ചുതരു. ഞാൻ ഇതു ഈ മേശയ്ക്കു ചുററും ഇരിക്കുന്ന എല്ലാവർക്കും, പ്രത്യേകിച്ചും ഇന്നു ഇവിടെ വന്നിട്ടില്ലാത്ത നമ്മുടെ പ്രിയമിത്രം ഉഗ്രസേനനും, ആയുരാരോഗ്യൈശ്വര്യാഭിവൃദ്ധിക്കായി ഈശ്വരനെ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു പാനം ചെയ്യുന്നു. ഹാ, അദ്ദേഹം ഇവിടെ വന്നി

ന്നാൽ എത്ര സന്തോഷം ഉണ്ടായിരുന്നേനെ; സകലർക്കും, നാം ആർത്തിയോടുകൂടി കാണ്മാൻ കൊതിച്ചിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിനും, മനഃപൂർവ്വമായ മംഗളാശംസകൾ ഞാൻ നല്കുന്നു".

ഇതുകേട്ട് അതിഥികളായ അമാത്യരും തിരുമനസ്സിലെ നേർക്കുള്ള ഭക്തിബഹുമാനങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചു.

രാജാവു ഈവിധം മിത്രവൃന്ദവുമായി സരസസംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു ഉഗ്രസേനന്റെ പ്രേതം വീണ്ടും അടുത്തുവന്നിരിക്കുന്നതായി രാജാവിനു തോന്നി; ചിത്തഭ്രമം ഝടിതി വീണ്ടും ജനിക്കയാൽ ഇപ്രകാരം പുലമ്പി. "ദൂരെപ്പോ, മാറിപ്പോ, എന്റെ ദൃഷ്ടിപഥം വിട്ടുപോ; ഭൂമി നിന്നെ ഒളിച്ചുവയ്ക്കട്ടെ. നിന്റെ അസ്ഥികൾ മേദോവിഹീനങ്ങൾ. നിന്റെ രക്തം തണുത്തുപോയി; നിന്റെ നയനങ്ങൾക്കു ദർശനശക്തിയില്ല. നീ നേത്രവാനായിരുന്നിട്ടും അന്ധനായിരിക്കുന്നു. ഏതു മനുഷ്യൻ തുനിയുന്നു! ഞാൻ തുനിയുന്നു. നീ കർക്കശനായ റഷ്യാക്കരടി അല്ലെങ്കിൽ തടിച്ചതോലുള്ള കാണ്ടാമൃഗം അല്ലെങ്കിൽ ഹർക്കായിലെ കടുവാ എന്നപോലെ എന്നെ അടുക്കുന്നു; ഇതൊഴിച്ചു ഏതു രൂപം നീ ധരിച്ചാലും നിന്റെ സ്ഥിരങ്ങളായ ഞരമ്പുകൾ ഒരിക്കലും ചലിക്കയില്ല; അല്ലെങ്കിൽ വീണ്ടും സജീവനായിവന്ന് ഖഡ്ഗപാണിയായി എന്നെ എതിർക്കാൻ തുനിയൂ; അപ്പോൾ ഞാൻ ഭീതഭീയായി വിറച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായാൽ ഞാൻ ആണത്വം ഇല്ലാത്തവൻ എന്നു ഉദ്ഘോഷിക്കൂ. ഭീഷണമായ ഹേ ഛായേ, ഇവിടം വിട്ടോടിപ്പോ: അവാസ്തവമായ കപടരൂപമേ, ഇവിടെനിന്നു പോ!"

ഇതുകേട്ട് മഹർഷിമാരുപോലും പേടിച്ചു. ധർമ്മദേവമഹാരാജാവിൻെറ വധം ഏതുവിധം നടന്നു എന്നുള്ള വസ്തുത പ്രതാപചന്ദ്രൻെറ മുഖത്തു നിന്നുവെളിപ്പെടാൻ ഇടയായേക്കുമോ എന്നുള്ള മഹാഭീതി മഹർഷിക്കു ജനിച്ചതുകൊണ്ടു അതിഥികളെ വേഗേന പറഞ്ഞയക്കുന്നതു തന്നെനല്ലതെന്നു അവർ കരുതി. ഇതിനിടയ്ക്കു പ്രേതം വീണ്ടും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തപ്പോൾ പ്രതാപചന്ദ്രൻ തൽക്കാലം സ്വസ്ഥചിത്തനായി. "ഹാ അതുപോയി. ഞാൻ വീണ്ടും പുരുഷനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു" എന്നു രാജാവു പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ മഹർഷി:—ആയുഷ്മാൻ അത്യന്തം വിസ്മയജനകമായ ആകുലതാപത്താൽ ആനന്ദത്തെ ദൂരീകരിക്കയും സന്തോഷമേളനത്തെ ഭിന്നിക്കയും ചെയ്യുന്നു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—താദൃശകാര്യങ്ങൾ സംഭവിക്കുകയും ജീവിച്ചിരിക്കയും കാർമേഘംപോലെ നമ്മെ മൂടിമറിപ്പിക്കയും ചെയ്യുമ്പോൾ അസാധാരണമായ വിസ്മയം ജനിക്കയില്ലയോ? മാന്യബന്ധുക്കളേ, താദൃശ കാഴ്ചയാൽ എൻെറ കപോലം വിവർണ്ണമായിത്തീർന്നിരിക്കയും താദൃശകാഴ്ചകൾ കാണുന്നതിനും നിങ്ങളുടെ കപോലങ്ങളിലെ പ്രകൃത്യാളുള്ള അരുണിമ മായാതെ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനും നിങ്ങൾ ശക്തരായിരിക്കയും ചെയ്യുമ്പോൾ എൻെറ പ്രകൃതിയെ അസാധാരണപ്രകൃതിയായി ഞാൻ കരുതി കൊള്ളേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

വല്ലഭൻ:—എന്തു കാഴ്ചകളാണ്, തിരുമേനി.

മഹർഷി:—നിങ്ങൾ യാതൊന്നും സംസാരിക്കാതിരിക്കണം. ആയുഷ്മാന് രോഗം വർദ്ധിച്ചുവരുന്നു. നിങ്ങൾ പ്രശ്നം

ചെയ്യുന്തോറും കോപവും ജ്വലിക്കും. ഉടൻതന്നെ എല്ലാവരും പൊയ്ക്കൊൾക. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിട വാങ്ങിക്കാൻ കാത്തിരിക്കുന്നു. പൊയ്ക്കൊൾക.

ഞണ്ണുരൻ:—അത്രഭവതിക്കു സ്വാസ്ഥ്യം ഭവിക്കട്ടെ. തിരുമനസ്സിലേക്കു പൂൎണ്ണസൌഖ്യം ഉണ്ടാകട്ടെ.

മഹിഷി:—എല്ലാവൎക്കും സ്വാസ്ഥ്യം.

അതിഥികളെ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടു ദമ്പതികൾ ശയനഗൃഹത്തിൽ ചെന്നു. ഉറങ്ങാൻ ശ്രമിച്ചു. പ്രേതപ്രവേശനം രാജനിദ്രയ്ക്കു കൂടക്കൂടെ ഭംഗം വരുത്തി; സുഖനിദ്രയുണ്ടായാൽ മാത്രമല്ലേ രോഗശാന്തി ഭവിക്കയുള്ളു. രാജാവിനു സുഖനിദ്ര ഉണ്ടാകാത്തതിനെ കുറിച്ചു് മഹിഷിക്കും വല്ലാതായ ക്ലേശം ഉണ്ടായി. ഭോജനോത്സവത്തിൽ അതിഥികളെ വേണ്ടും വിധം ഉപചരിക്കാതിരുന്നതിനായി രാജാവിനെ മഹിഷി ശാസിച്ചു എന്നു വരികിലും ഉറക്കമില്ലായ്കയാൽ തീരാവ്യാധിയും മഹത്തായ ആപത്തും അവിടുത്തേക്കു ജനിച്ചേക്കും എന്നുള്ള ആശങ്ക അവളെ ബാധിച്ചിരുന്നു. നേരം വെളുക്കാറായി. പ്രതാപരുദ്രൻ വീണ്ടും പുലമ്പാൻ തുടങ്ങി. "അതിനു രക്തം വേണം. രക്തത്തിനു പകരം രക്തം എന്നു പറയാറുണ്ടു്. ശിലകൾ ചലിക്കുന്നതായും വൃക്ഷങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നതായും പറയാറുണ്ടു്. ഭവിഷ്യൽകാൎയ്യങ്ങളെ അറിയിക്കുന്ന ലക്ഷണശാസ്ത്രത്തിന്റെയും ആ കാൎയ്യങ്ങളുടേയും അവയെ മുൻകൂട്ടി അറിയിക്കുന്ന ലക്ഷണങ്ങളുടേയും ഇവ തമ്മിൽ ഉള്ള ബന്ധത്തിന്റെയും ശരിയായ വിജ്ഞാനവും അത്യന്തം ഗൂഢമായി നടത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ള വധങ്ങളെപ്പോലും കാകാദിപക്ഷികൾ വഴിയായി വെളിപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടുപോലും. പ്രിയേ രാത്രി നേരം എന്തായി."

മഹിഷി:—പ്രഭാതമാകാറായി. ഏതേതാണെന്നു തിരിച്ചറിയത്തക്കവെളിച്ചമായി.

പിന്നീടുണ്ടായ രാജദമ്പതിമാരുടെ സംഭാഷണത്തിനിടയിൽ ധീരശാന്തപ്രഭു ഉത്സവത്തിനു വരാതിരുന്നതിനുള്ള കാരണത്തെക്കുറിച്ച് അവർ വീണ്ടും ചിന്തിച്ചതിൽ ആപ്രഭുവിനെക്ഷണിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ആ പ്രഭു- ആദ്യം മുതൽക്കേ ശത്രുത ഭാവിച്ചു വരികയാണെന്നും ധർമ്മദേവമഹാരാജാവിന്റെ പുത്രരെ തെരക്കിപ്പിടിച്ച് അവരെ വീണ്ടും ക്രമാഗതമായ സിംഹാസനത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവർക്ക് തനിത്താനിയായി അറിവുകിട്ടീട്ടുള്ളതായി ഇരുവരും പറഞ്ഞു. രാജകുമാരന്മാരുടെ കക്ഷി പ്രബലപ്പെട്ടുവരുന്നതായും അവർ ധരിച്ചു. ആ പ്രഭുവിന്റെ ഭാവപ്രവൃത്തികളെയും ഗൂഢമായി നല്ലപോലെ ഗ്രഹിച്ച് തന്നെ ഉടനടി അറിയിക്കുന്നതിനായി ആപ്രഭുവിന്റെ വിശ്വസ്തഭൃത്യരിൽ ചിലർക്ക് രാജാവു പ്രത്യേകം ഗൂഢവേതനം കൊടുത്തു ഏർപ്പാടു ചെയ്തു. ചാരചക്ഷുസ്സല്ലോരാജാവ്. ധീരശാന്തൻ തന്റെ രാജ്യാഭിവൃദ്ധിക്കു പ്രതിബന്ധമായി നിൽക്കുന്നതായാൽ അവനും ധർമ്മദേവന്റെ ഗതിനല്കണം എന്നു പ്രതാപചന്ദ്രൻ നിശ്ചയിച്ചു. ശത്രുസംഹാരം ക്ഷത്രിയധർമ്മങ്ങളിൽ പ്രധാനഗണനീയമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ട് രാജാവുമഹിഷിയെ ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു. “എന്റെ ഭാവിശത്രുക്കൾ പിള്ളര’’ കളായി തീർന്നിരിക്കുന്ന ആ യോഗിനികളെ ചെന്നു കാണാം. അവർക്കൂടുതൽ കാര്യങ്ങളും പറഞ്ഞുതരും. ആത്യന്തികമായ ദോഷം സംഭവിക്കുന്നതായാലും സകലത്തും അറിഞ്ഞതീരു എന്നുള്ള ബദ്ധപ്പാട്ടിൽ ഇരിക്കയാണ് ഞാൻ. സകലത്തും എന്റെ ആത്മഗുണത്തിനു ഫലമു

ഭൂതമായിരിക്കും. ഞാൻ രക്തവാഹിനിയിൽ ഇറങ്ങി ഏതാനും ദൂരം നടന്നു പോയിക്കഴിഞ്ഞു. ഇനി ശേഷമുള്ള ദൂരം കൂടി അതിലൂടെ നടന്നു പോയില്ലെന്നു വരികിൽ മടങ്ങിവരുന്നതു മറുകരയിലെത്തുന്നിടത്തോളം ദുർഘടവും ദുഷ്കരവും ആയിരിക്കും. എന്റെ തലയിൽ ചില വിശേഷപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ ആലോചനയിൽ കിടക്കുന്നു. അവയെ മററുള്ളവർ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചു ഗ്രഹിക്കും മുമ്പെ ഞാൻ നിശ്ചിതകാര്യം നടത്തിത്തീരണം.

മഹിഷി:—സകലപ്രകൃതികളേയും സുസ്ഥിതിയിൽ ആക്കിവെക്കുന്നതായ നിദ്ര അത്ര ഭവാന്ന് ഇല്ലാതിരിക്കുന്നു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—വരൂ. നമുക്കു ഉറങ്ങാൻ പോകാം. ഞാൻ അസാധാരണപ്രകൃതി കാണിച്ചതു നടാടെ ദുഷ്കർമ്മം പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്കു സ്വയമേവ ജനിക്കാറുള്ള ഭീതി നിമിത്തം ഉണ്ടായതാണ്; പാതകങ്ങൾ ചെയ്തു് മനസ്സിനു ശിലാദാർഢ്യം ജനിപ്പിക്കുമ്പോൾ അതു മാറും. നാം പാപകർമ്മങ്ങൾ തുടങ്ങീട്ടെയൊള്ളൂ.

അധ്യായം ൧൩.

ഗൂഢാലോചന.

ധൎമ്മദേവന്റെ പുത്രരെ വീണ്ടും വാഴിക്കുവാൻ യത്നിക്കുന്ന കക്ഷി പ്രബലപ്പെട്ടു വരുന്നതായി രാജാവു് അറിയാനിടയായി. വിശ്വസ്തനാണെന്നു പ്രതാപരുദ്രൻ കരുതിയിരുന്ന രണഗുരുപ്പട്ടരും മറെറാരു പട്ടരുംകൂടി ഒരു പെരുവഴിയിൽ വച്ചു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന വൎത്തമാനം ഒരു ചാരൻ അറിയിച്ചു:—ആ സംഭാഷണം ഇപ്രകാരം ആയിരുന്നു:—

രണഗുരുൻ:—എന്റെ അപൂൎവ്വസംഭാഷണം നിങ്ങളുടെ ചിന്തകളെ പരാമൎശിച്ചുതന്നെയുള്ളു. മറവുളാചരണങ്ങൾ കാണിക്കുവാനും ,ആവശ്യം കഴിയും. കാൎയ്യങ്ങൾ അസാധാരണമായ വിധം നടത്തപ്പെടുന്നു എന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലോ. കരുണാവാരിധിയായ ധൎമ്മദേവമഹാരാജന്റെ നേൎക്കു പ്രതാപരുദ്രനു സ്നേഹവും കനിവും തോന്നിയിരുന്നു. ആ തിരുമേനി ചത്തു. അതിധീരനായ ഉഗ്രസേനൻ കാലം തെററി നടന്നു. അദ്ദേഹത്തിനെ ഏകസഹചാരിയായിരുന്ന സ്വപുത്രൻ കൊന്നു എന്നു നിങ്ങൾ പറയുമായിരിക്കാം; ഔഗ്രസേനൻ ഓടിക്കളകയും ചെയ്തു: കേരളദേവനും കൊച്ചുതമ്പുരാനും സ്വപിതാവിനെ കൊന്നതു് എത്ര ഭയാനകവും അസംഗതവും ആണെന്നു വിചാരിക്കപോലും സാദ്ധ്യം ആണോ? ഏകകാലേ പിതൃഹത്യയും രാജഹത്യയും– അതിനിന്ദിതകൎമ്മം. അതിൽ പ്രതാപരുദ്രനു ജനിച്ച

വ്യസനം വിശേഷം തന്നെ. മദ്യപാനം ചെയ്തു് പ്രജ്ഞാവിഹീനരായി നിദ്രയ്ക്കു അടിമപ്പെട്ടു കിടന്നിരുന്ന രണ്ടു പാതകികളെ, അദ്ദേഹം രാജവധജമായ ക്രോധാവേശത്താൽ ഉടൻതന്നെ വെട്ടിക്കൊന്നില്ലേ! അതു ദൗർബല്യപ്രവൃത്തിയല്ലേ! അതെ, വിവേകവത്തായും നടത്തപ്പെട്ടു. അവർ ഈ പാതകം ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നു നിഷേധിക്കുന്നതായാൽ ആ വിവരം കേൾക്കുന്ന ഏതു ജീവനപത്രപനേയും ക്രുദ്ധിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു കേട്ടോ, അദ്ദേഹം സകല കാര്യവും വേണ്ടും വിധം നടത്തീട്ടുണ്ടു്. ധർമ്മദേവപുത്രർ തദധീനരായിരുന്നാൽ—ഈശ്വരാജ്ഞ അപ്രകാരം ആയിരുന്നാൽ—അദ്ദേഹം അപ്രകാരം ചെയ്യുകയില്ല. പിതൃഹത്യാഫലം അവർ നിശ്ചയമായും അനുഭവിക്കുമായിരുന്നു. ഭഗ്നസേനനും അങ്ങനെ തന്നെ. അതിരിക്കട്ടെ. ധീരശാന്തൻ അപഹതനായി ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ജനപ്രവാദത്തിൽ നിന്നും അദ്ദേഹം മഹാരാജാവിൻെറ ഭോജനോത്സവത്തിനു വരാതിരുന്നതിൽ നിന്നും ഞാൻ അറിയുന്നു. രാജകുമാരർ എവിടെ പാൎക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു തരാമോ!

പ്രള:—ഈ നൃശംസനായ രാജാവു, ഏവൻെറ രാജാവകാശം അപഹരിച്ചു് ധരിച്ചിരിക്കുന്നുവോ ആ യുവരാജാവു്, ധർമ്മദേവൻെറ സീമന്തപുത്രൻ, അന്തഃപുരത്തിലെ തമ്പുരാനെ ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ തമ്പുരാൻ യുവരാജനു് അഭയദാനം നല്കി സകലവിധ രാജോപഭോഗങ്ങളും കൊടുത്തു സ്വഗൃഹത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. രാജലക്ഷ്മിയും ഭാഗ്യശ്രീയും തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ലാ 'എന്നുള്ള

നിലയിൽ ഈദൃഗ്ദശാപചാരങ്ങൾ നിമിത്തം ആ യുവരാജാവു് പ്രത്യാശാരഹിതനായി ജീവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം സോത്സാഹം ശത്രുസംഹാരയത്നം നടത്തിവരുന്നു. തന്നെ സഹായിക്കാൻ ബദ്ധധീരനായ സേനാധീശൻ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവനേയും മററു സേനാനികളേയും ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ആ നിഷ്ക്കളങ്കനായ യുവരാജന്റെ ഉദ്യമത്തെ ഉത്തേജിപ്പിക്കുന്നതിനും ആയി ധീരശാന്തപ്രഭു അനന്തപുരത്തേക്കു പോയിരിക്കുന്നു.

ഇവരുടെ സഹായത്താലും സൎവ്വനിയന്താവിന്റെ കാരുണ്യത്താലും നമുക്കു ഒരിക്കൽ കൂടി മനസ്സടങ്ങി ഊണു കഴിക്കയും രാത്രി നിൎഭീതരായി ഉറങ്ങുകയും രക്തംപുരണ്ട വാളലകുകളുടെ യഥേഷ്ടഭോജനങ്ങളിൽ നിന്നു വിമുക്തരായി ന്യായാവകാശിയായ രാജാവിനെ ഭക്തിപൂൎവ്വം തൊഴുതുമാനിക്കയും സ്വാതന്ത്ര്യം നിരപരാധികളും ആയ പ്രജകൾക്കു ന്യായമായി ലഭിക്കേണ്ടു ബഹുമതികൾ ലഭിപ്പിക്കയും ചെയ്യാൻ കഴിയും. ഇവയെല്ലാവററിനും ആകുന്നു നാം ഇപ്പോൾ ഉത്സുകരായി നോക്കുന്നതും അഭിലഷിക്കുന്നതു്. ഈ വൎത്തമാനം പ്രതാപരുദ്രരാജാവിനെ ക്രമത്തിലധികം സംക്ഷോഭിപ്പിക്കയാൽ അവിടുന്നു യുദ്ധോദ്യോഗങ്ങൾ സ്വല്പമായി നടത്തിത്തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

രണശൂരൻ:—അവിടുന്നു ധീരശാന്തനെ അയച്ചു ക്ഷണിച്ചുവോ!

പ്രഭ:— അതെ, വിളിപ്പിച്ചു. മൂൎഖൻ ആയ ആ ദൂതൻ എന്നെ കണ്ടിട്ടു് "ഞാൻ നിങ്ങളെ ക്ഷണിക്കുന്നില്ല" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് പുറവും തിരിഞ്ഞു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. "ഇതിനു പ്രത്യുത്തരഭാരം എന്നിൽ ചുമത്തിയ

നേരത്തേക്കുറിച്ച് അങ്ങേക്കു വ്യസനിക്കേണ്ടിവരും എന്നുപറയുന്നവൻപോലെ അവൻ മൂളികൊണ്ടു പോയി.

രണശൂരൻ:—അവൻെറ വിവേചന ശക്തിക്കു തക്കവണ്ണം അവൻ അകന്നിരിക്കുന്നതു നിമിത്തം അവൻ വളരെ കരുതൽ കാണിക്കേണ്ടതുതന്നെയായിരുന്നു. പാവനശക്തികളായ വല്ല സാത്ത്വതകളും എല്ലാരണ്യത്തിലെ രാജധാനിയിൽ ഓടിച്ചെന്നു ഒരു ശപ്പുമായ പാണിനിമിത്തം കഷ്ടം അനുഭവിക്കുന്ന നമ്മുടെ ഈ രാജ്യത്തിനു ഈശ്വരാനുഗ്രഹം വേഗേന വീണ്ടും ലഭിക്കാൻ ഇടയുണ്ടു എന്നുള്ള വാർത്ത ആ യുവരാജാവു ഇവിടെ വരുമ്പോ ആ തിരുമേനിയെ അറിയിക്കുമാറാകണം.

പ്രഭു:—ഞാൻ ഏതാദൃശപ്രാർത്ഥനകൾ അദ്ദേഹത്തിനു അയക്കാം.

അദ്ധ്യായം ൧൪.

ഘോരദൎശനം.

മഹൎഷിയുടെ അനുമതിയോടുകൂടി പ്രതാപചന്ദ്രൻ യോഗിനീദൎശനത്തിനായി മഹാരണ്യത്തിൽ അൎദ്ധരാത്രി എത്തി. അതു അവർ ആഭിചാരകൎമ്മത്തിനു വേണ്ട കരാളകൎമ്മങ്ങൾ നടത്തിവന്നിരുന്ന അവസരം ആയിരുന്നു. അവർ പഴയ ചങ്ങാതിയെ സൽക്കരിച്ചു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— എന്താമഹോ, ഗൂഢപ്രവൃത്തികൾ നടത്തുന്ന കരാളരായ രാത്രിസഞ്ചാരികളെ, നിങ്ങൾ എന്തു ചെയ്യുന്നു.

എല്ലാവരും— ഒരു പേരില്ലാകാൎയ്യം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— ഏതുവിധം നിങ്ങൾ അറിയുന്നതായാലും, എന്റെ പ്രശ്നത്തിനു മറുപടി പറയണമെന്നു നിങ്ങളുടെ വൃത്തിവിശേഷത്തെ കൊണ്ടു ആണയിട്ടു ഞാൻ പ്രാൎത്ഥിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ മരുത്തുക്കളുടെ കെട്ടഴിച്ചു് ദേവാലയധ്വംസനത്തിനായി അവയെ അയക്കുന്നതായാലും നുരയും പതയും ചേൎന്നു പൎവ്വതപ്രായമായി പൊങ്ങിവരുന്ന തിരമാലകളായി ഭവിച്ചു കപ്പലുകളെ നശിപ്പിച്ചു വിഴുങ്ങിക്കളയുന്നതായാലും പക്വമായ കതിരുകൾ അടിഞ്ഞു നിലംപതിക്കയും മഹാമരങ്ങൾ സമൂലച്ഛിന്നമായി താഴെ വീഴുകയും ചെയ്യുന്നതായാലും ദുൎഗ്ഗപ്രാസാദങ്ങൾ ഇടിഞ്ഞു അവയുടെ പാലകരുടെ തലകളിൽ പതിക്കുന്നതായാലും രാജഗൃഹങ്ങളും ചൈത്യങ്ങളും

അടിവാനത്തിൽ നിന്നു ചാടത്തുപോകുന്നതായാലും ധൎമ്മരാജൻ പോലും പ്രവൃത്തികളാൽ ക്ഷീണനായി ഭവിച്ചുപോരയോ എന്നു തോന്നുമാറു സകല ജീവികളുടെയും ബീജങ്ങളായ പഞ്ചമഹാഭൂതങ്ങൾ തന്നെയും ആശാവിഹീനമായി നശിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതായാലും നിങ്ങൾ ഞാൻ ചോദിക്കുന്നതിനുത്തരം പറയുക.

പ്രഥമ– പറയു.

ദ്വിതീയാ—ചോദിക്കു.

തൃതീയാ— ഞങ്ങൾ ഉത്തരംപറയാം.

പ്രഥമാ- അത്ര ഞങ്ങളുടെ വമനത്തിൽനിന്നു കേൾക്കാൻ നിങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവോ അതല്ല ഞങ്ങളുടെ നായിക പറഞ്ഞുകേൾക്കാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നുവോ?

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:— ആ മഹതിയെ വിളിക്കു; ഞാൻ അവരെ കാണട്ടെ.

പ്രഥമാ—തന്റെ ഒൻപതു കുട്ടികളെ തിന്നതായ പന്നിയുടെ രക്തം ഒഴിക്കു. വൃക്ഷമരത്തിൽനിന്നു ഈററിററുവീണതായ കൊഴുപ്പിനെ ഹോമിക്കു.

എല്ലാവരും— മേലാവിലുള്ളവരും കീഴിലുള്ളവരും സൎവരും വരുവിൻ. നിങ്ങളുടെ ദേഹത്തെയും സ്ഥാനത്തെയും സമൎത്ഥമായി കാണിപ്പിൻ:

ഈ ആജ്ഞകേട്ട് ഇടി, ഒന്നാമത്തെഭൂതം. ആയുധം ധരിച്ച ഒരു തല, ഇവ അവിടെ വന്നെത്തി.

'എടാ അജ്ഞാതമായ ശക്തിയേ, എന്നോടുപറയു' എന്നുരാജാവു ചോദിച്ചു.

പ്രഥമാ:—അവന്ന നിങ്ങളുടെ വിചാരം അറിയാം. അവൻെറ പ്രസംഗം കേൾക്കു. നിങ്ങൾ യാതൊന്നും ഉച്ചരിച്ചുപോകരുതു്.

ഒന്നാമത്തെ ഭൂതം:—"പ്രതാപചന്ദ്രാ, പ്രതാപചന്ദ്രദേവാ, പ്രതാപചന്ദ്രരാജാവേ," എന്ന ആഹ്വാനം ചെയ്തു കൊണ്ടു 'ധീരശാന്തപ്രഭുവിനെക്കുറിച്ചു കരുതലോടിരിക്കു'; എന്നുപറഞ്ഞു മാറിപ്പോയി.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നീ ആരുതന്നെയായിരുന്നാലും നീ നല്ല മുൻകരുതൽ ഉപദേശിച്ചതു് ഉപകാരം തന്നെ, അതിലേക്കു വന്ദനം. നീ എൻെറ ശങ്കയെ ശരിയായി സ്പർശിച്ചു. എന്നാൽ ഒരുവാക്കുകൂടി.

പ്രഥമാ:—അദ്ദേഹത്തിനോടു ആജ്ഞാപിച്ചുകൂടാ. ഇതാ മറെറാരാൾ. ഒന്നാമത്തവനെക്കാൾ ശക്തിമത്തരൻ.

രണ്ടാമത്തെ ഭൂതം:—പ്രതാപചന്ദ്രാ,

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—എനിക്കു മൂന്നുചെവികൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയെല്ലാം ഉപയോഗിച്ചു നിങ്ങളുടെ വാക്യം ശ്രവിക്കാം.

രണ്ടാമത്തെ ഭൂതം:—രക്തമോചകപ്രിയനും ധീരനും സ്ഥിരചിത്തനും ആയിരിക്കൂ. മനുഷ്യശക്തിയെ അപഹസിക്കൂ. എന്തെന്നാൽ സ്ത്രീജാതനായ യാതൊരാളും പ്രതാപചന്ദ്രനെ ഹനിക്കയില്ല.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—എന്നാൽ, ധീരശാന്താ! ജീവിച്ചിരുന്നുകൊൾക. തന്നെ ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നതെന്തിനു്? എന്നിരുന്നാലും ഉറപ്പിനെ ദ്വിഗുണമായി ഉറപ്പിച്ചു

കൊള്ളാം. വിധിയുടെ പക്കൽ നിന്നു ജാമ്യം വാങ്ങിച്ചേക്കാം. നീ ജീവിച്ചിരിക്കരുതു്. ശങ്കാവിഷ്ടമായ എന്റെ മനസ്സിനോടു ഇതു കളവാണെന്നു് പറഞ്ഞേക്കാം.

മൂന്നാമത്തെ ഭൂതം, തലയിൽ കിരീടവും പാണിയിൽ ഒരു വൃക്ഷവും ധരിച്ച ഒരു ശിശു, അപ്പോൾ സഭാമദ്ധ്യേ വന്നെത്തി.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഒരു രാജസന്താനംപോലെ പൊങ്ങിവരുന്നതെന്താണു്. ഈ ശിശു രാജാക്കന്മാരെപ്പോലെ ശിരസ്സിൽ രാജകിരീടവും ധരിച്ചിരിക്കുന്നു.

"ഇവൻ പറയാൻ പോകുന്നതു ശ്രദ്ധിച്ചുകേൾക്കുക. ഇവനോടൊന്നും പറയരുതു" എന്നു എല്ലാവരും രാജാവിനെ അറിയിച്ചു. അപ്പോൾ മൂന്നാമത്തെ ഭൂതം രാജാവിനെ നോക്കി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

" സിംഹവിക്രമനായിരിക്കൂ; ഉന്നതനായിരിക്കൂ; ഏവൻ ക്ഷോഭിക്കുന്നു, ഏവൻ കോപിക്കുന്നു, രാജദ്രോഹാലോചന എവിടെ നടക്കുന്നു, എന്നൊന്നും കൂട്ടാക്കേണ്ട. വാരണ മഹാരണ്യത്തിലെ ഉദയൻചോല രാജധാനിയിലോട്ടു ചെന്നു് എതിർക്കുന്നതായാൽ അല്ലാതെ പ്രതാപചന്ദ്രൻ ഒരിക്കലും പരാജിതൻ ആകയില്ല." ഇത്രയും പറഞ്ഞു അവൻ മറഞ്ഞു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അതൊരിക്കലും ഉണ്ടാവുകയില്ല, വനത്തെ നിർബന്ധിച്ചു് ഭടവൃത്തി നടത്തിക്കാനും ഭൂരുഹത്തെ ധരണ്യടിയിലുള്ള അതിന്റെ വേരിനെ വേർപെടുത്താൻ ആജ്ഞാപിക്കാനും ആർക്കു കഴിയും? ഇവ മധുരവും ഹൃദ്യവും ആയ ഭാവികഥനങ്ങൾ. വാര

ണവനം പൊങ്ങി ചലിച്ചുവരുന്നതുവരെയും ഉന്നതസ്ഥാനാലങ്കാരഭൂതനായ നമ്മുടെ പ്രതാപചന്ദ്രൻ പൂർണ്ണായുഷ്കാലം ജീവിച്ചിരുന്നതിൽപിന്നീട് സ്വപ്രാണനെ മർത്ത്യാചാരം അനുസരിച്ച് കാലകാലനെ ഏല്പിക്കുന്നതുവരെയും, രാജ്യവിപ്ലവമേ! നീ തലപൊക്കാതിരിക്കൂ. എന്നിരുന്നാലും ഒരു കാര്യം അറിയാൻ എന്റെ മനസ്സു കൊതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ ശാസ്ത്രത്തിനു അത്രത്തോളം പറയാൻ ശക്തിയുണ്ടോ? പറയൂ. ഉഗ്രസേനന്റെ സന്താനമെപ്പോഴെങ്കിലും ഈ രാജ്യം ഭരിക്കുമോ?"

എല്ലാവരും:—ഇതിൽ കൂടുതലായി യാതൊന്നും അറിയാൻ അഭിലഷിക്കരുത്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഞാൻ തൃപ്തിപ്പെട്ടിരിക്കാം. ഈ കാര്യം എന്നോടു പറയാതിരുന്നാൽ ശാശ്വതമായ ശാപം നിങ്ങളുടെ തലയിൽ പതിക്കട്ടെ. ആ പാചകപാത്രം താഴെ മറിഞ്ഞുപോകുന്നതെന്തുകൊണ്ടു? ഇതെന്തു ശബ്ദം!

പ്രഥമാ—കാണിക്കൂ.
ദ്വിതീയാ—കാണിക്കൂ.
തൃതീയാ—കാണിക്കൂ.

"അവന്റെ കണ്ണുകൾ കാണട്ടെ, മനസ്സു വേദിക്കട്ടെ, ഛായപോലെ വരിക; നമുക്കു പോകാം." എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഈ മൂവരും മാറിനിന്നു. സംഗീതംപോലെ ഹൃദയാവർജ്ജകമായ മധുരസ്വനം കേട്ടു. രാജരൂപത്തിൽ ഉള്ള എട്ടു ഛായകൾ ഓരോന്നായി വെളിയിൽ വന്നു രാജാവിന്റെ മുൻവശത്തുകൂടി പോയി. അവരുടെ പുറകെ ഉഗ്രസേനന്റെ പ്രേതവും ദൃശ്യമായി. ആ സ്വ

യം ആ പ്രേതത്തിൽനിന്നു ആപാദചൂഡം രക്തം ഒലിച്ചുവന്നിരുന്നു. അതു തലയിൽ ഒരു വജ്രകിരീടം ധരിച്ചിരുന്നു. ആ കിരീടത്തിൽ അനേകം മനുഷ്യരൂപങ്ങൾ ദൃശ്യങ്ങൾ ആയി. ഈ വികൃതിരൂപത്തിൽ ഉള്ള ഉഗ്രസേനപ്രേതം പ്രതാപരുദ്രന്റെ നേരെ ചെന്നു് മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി മുൻ കടന്നുപോയ എട്ടു രൂപങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊടുത്തു. ഇവർ താൻ മരിച്ചതിൽ പിന്നീടു് വേദാരണ്യരാജ്യം ഭരിക്കുന്നവരായ ഉഗ്രസേനന്റെ എട്ടു തലമുറക്കാരാണെന്നു പ്രതാപരുദ്രൻ ധരിച്ചു. ഈ ഛായകൾ അദൃശ്യരായി. യോഗിനികളും ജയഘോഷരൂപത്തിൽ വാഴ്‌വു് പാടിക്കൊണ്ടും രാജാവിനോടു യാത്ര പറയും വിധത്തിൽ ആംഗ്യങ്ങൾ കാണിച്ചുകൊണ്ടും അന്തർദ്ധാനം ചെ[illegible]

ഇക്ഷണംമുതൽ പ്രതാപരുദ്രന്റെ ചിന്തകൾ സർവ്വവും ഭയാനകവും വധോദ്യമോത്തേജകങ്ങളും ആയിരുന്നു.

യോഗിനീദർശനാനന്തരം രാജഗൃഹത്തിൽ മടങ്ങി എത്തിയതിൽ പിന്നീടു അദ്ദേഹം കേട്ടതായ ആദ്യത്തെ വർത്തമാനം ധീരശാന്തപ്രഭുവിന്റെ പ്രവൃത്തിയെക്കുറിച്ചായിരുന്നു. പ്രഭാതത്തിൽ ഭണ്ഡാരൻ പതിവുപോലെ രാജദർശനത്തിനായി ചെന്നു. ഏലാരണ്യത്തിലെ രാജാവിനെ ആശ്രയം പ്രാപിച്ചിരുന്ന—ധർമ്മദേവന്റെ സീമന്തപുത്രനായ— യുവരാജാവിനെ കാണുന്നതിനായി ധീരശാന്തൻ രാജധാനിക്കു പോയിരിക്കുന്ന വിവരം രാജാവിനെ അറിയിക്കാനായി ധീരശാന്തന്റെ ഉററഭൃത്യരായ രാജചാരന്മാരും അവിടെ വന്നെത്തി. അവരെകണ്ടു് മഹാരാജാവു് ഇപ്രകാരം ചിന്തിച്ചു: "കാലമേ നീ എന്റെ ഭയാനകങ്ങളും

മരണകരങ്ങളും ആയ പരാക്രമങ്ങളെ വിഘ്നപ്പെടുത്തുന്നു. മനസ്സുകൊണ്ടു് ഉദ്ദേശിക്കുന്ന കാൎയ്യത്തെ ഉടനടി പ്രവൃത്തി രൂപമായി വെളിപ്പെടുത്തിയില്ലെങ്കിൽ അതു ഒരിക്കലും നിൎവ്വഹിക്കപ്പെടുകയില്ല. ഈ നിമിഷംമുതൽ എൻെറ മനസ്സിൽ ഉദിക്കുന്ന സകലതും തന്നിമേഷത്തിൽ എൻെറ പാണിയുടേയുംപ്രഥമ പ്രവൃത്തിയായിരിക്കും. ഇപ്പോഴും തന്നെയും എൻെറ വിചിന്തകളെ പ്രവൃത്തിരൂപേണ സഫലീഭവിപ്പിക്കുന്നതിനു ചിന്തയും പ്രവൃത്തിയും ഏക പാദസംഭവിക്കട്ടെ. ധീരശാന്തൻെറ ദുൎഗ്ഗത്തെ ഞാൻ അപ്രതീക്ഷിതമായിവളഞ്ഞു വശപ്പെടുത്തും, ആ നാട്ടിനെ പിടിച്ചടക്കും. അവൻെറ കളത്രങ്ങളേയും അവൻെറ സന്തതികളായി ഭവിക്കാവുന്ന ഭാഗ്യഹീനരായ സകലരേയും ഞാൻ എൻെറ നിശിത ഖഡ്ഗധാരയ്ക്കു ഇരയാക്കും. ഞാൻ മൂഢനെപ്പോലെ ആത്മസ്തുതി ചെയ്യുകയില്ല. ഈ ചിന്തയ്ക്കുള്ള ഉത്തേജനം ക്ഷീണിക്കാൻ തുടങ്ങും മുമ്പേ ഈ പ്രവൃത്തി ഞാൻ നിശ്ചയമായും ചെയ്യും. എന്നാൽ ഏതാദൃശദൎശനങ്ങൾ—മേലാൽ സഹ്യങ്ങൾ അല്ല,"

ധീരശാന്തൻ എന്തിനായി അനന്തപുരത്തേക്കു പോകുന്നു എന്നു സ്വഭാൎയ്യയെപ്പോലും അറിയിച്ചിരുന്നില്ല. നവരാജാവിനെ പേടിച്ചു ഭാൎയ്യയേയും കളത്രങ്ങളേയും അനാഥകളാക്കിത്തള്ളി നാടുവിട്ടു ഓടിപ്പോയിരിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ അവരും സമീപസ്ഥരും ധരിക്കാനിടയായുള്ളു.

അദ്ധ്യായം ൧൫.

ഇരട്ടക്കൊല.

ചാരമുഖത്തിൽ നിന്നു ധീരശാന്തന്റെ പലായനകഥ അറിഞ്ഞു ഉടൻ കോപാവിഷ്ടനായ രാജാവു ധീരശാന്തപ്രഭുവിന്റെ ഭാൎയ്യയേയും കുഞ്ഞുങ്ങളേയും ഏകപദേ വധിക്കാൻ 'യമകിങ്കരർ' എന്നു അന്വൎത്ഥനാമരായ ഘാതകരെ നിയോഗിച്ചയച്ചു. അവർ ധീരശാന്തന്റെ ദുൎഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ച അവസരത്തിൽ വല്ലഭപ്രഭു അവിടെയെത്തി ധീരശാന്തന്റെ ഭാൎയ്യയെ സാന്ത്വനപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു. ഈ സാന്ത്വനം അവൾക്കു തീരെ രസിച്ചില്ല. ധീരശാന്തൻ അത്ര പെട്ടെന്നു അന്തൎദ്ധാനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള വാസ്തവകാരണം വല്ലഭൻ ഗ്രഹിച്ചിരുന്നില്ല. അതു സൎവ്വഥാ ഗോപ്യമായിരുന്നുവല്ലൊ.

പ്രഭ്വി:—എന്റെ നാഥൻ ഈ നാടുവിട്ടുപോകേണ്ടിയിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അദ്ദേഹം എന്തപരാധം ചെയ്തു.

വല്ലഭൻ:— അതുവേതി സ്വല്പം ക്ഷമിച്ചിരിക്കൂ.

പ്രഭ്വി:— അദ്ദേഹം യാതൊരപരാധവും ചെയ്തിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം ഓടിപ്പോയതു കേവലം ഭ്രാന്തു്. നമ്മുടെ പ്രവൃത്തികൾ നമ്മെ രാജദ്രോഹികൾ ആക്കാതിരിക്കേ നമ്മുടെ ഭീതികൾ നമ്മെ തഥാവിധർ ആക്കുന്നുണ്ടു്.

വല്ലഭൻ:— അങ്ങനെ ചെയ്തതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവേകമോ ഭീതിയോ എന്നു നിങ്ങൾക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ.

പ്രമേ:— വിവേകമെ! സ്വരാജ്യത്തെ 'ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടു പൊയ്ക്കളക, തന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങളെ തള്ളിയേച്ചു പോവുക, രാജോചിതമായ സ്വഗൃഹത്തെയും തന്റെ വകയായ സകല ദ്രവ്യങ്ങളേയും ഉപേക്ഷിച്ചു തന്റെ നാട്ടുവിട്ടോടിപ്പോവുക, എന്നതു വിവേകമാണോ? അദ്ദേഹത്തിനു ഞങ്ങളുടെ നേരെ സ്നേഹം ഇല്ല. അദ്ദേഹം സഹജാവബോധവിഹീനൻ. നോക്കൂ. പക്ഷികളിൽവച്ചു എത്രയും ചെറുതായ കുരുവി പോലും കൂട്ടിൽകിടക്കുന്ന സ്വശിശുക്കളെ ഭക്ഷിക്കാൻ ചാടിവരുന്ന മൂങ്ങയുടെ അതിക്രമത്തെ തടുത്തു നിന്നു സ്വശിശുക്കളെ പരിരക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിനു സർവ്വത്രമായ ഗുണം ഭീതിയത്രേ; സ്നേഹം അല്ല; സകലവിധ യുക്തിക്കും വിരുദ്ധമായി പലായനം ചെയ്യുന്നേടത്തു വിവേകത്തിനു തീരെ അവകാശവും സ്ഥാനവുമില്ല.

വല്ലഭൻ:—എന്റെ പ്രിയഭഗിനി! ശാന്തമായി ആലോചിച്ചു നോക്കണേ! അവിടത്തെ നാഥൻ ആകട്ടെ കുലീനൻ, ധീരോദാത്തൻ, ബുദ്ധിമാൻ, വിവേകി, കാലോചിതം ഏതാണെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു നന്നായി അറിയാം. പൊടുന്നനവേ അകാരണമായി, കാലാനുചിതമായി, വല്ലതും സംഭവിക്കുമ്പോൾ അതു ഇന്ന കാരണത്താൽ ആയിരിക്കണമെന്നു പരിച്ഛേദിച്ചറിയാനുള്ള ശക്തി അദ്ദേഹത്തിനുണ്ട്. ഇതിലധികം ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നില്ല. കാലഗതിനോക്കുക. നാം വിശ്വാസഘാതകർ ആണെന്നു അറിയാതെ തന്നെ അപ്രകാരമായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ ദൃഷ്ട്യാ ധീരശാന്തൻ നിങ്ങളുടെ നേർക്കുവിശ്വാസഘാതകി ആയിരിക്കാം. നമ്മുടെ ഭീതി അഹേതുക

ങ്ങളായ വദന്തികളെ സ്വയം ജനിപ്പിക്കുന്നു. അത്ര ഭവതി അപ്രകാരം ചെയ്യുകയരുതു. എന്നിരുന്നാലും നമ്മുടെ ഭീതികൾ അനിശ്ചിതങ്ങളും അസ്പഷ്ടങ്ങളും സന്ദിഗ്ദ്ധങ്ങളും ആയിരിക്കുന്നു. ഉഗ്രമായ തരംഗമാലകളാൽ അങ്ങോട്ടിങ്ങോട്ടടിച്ചു തള്ളപ്പെട്ടു് ജലത്തിന്മീതെ ഒഴുകുന്ന തടി എന്നപോലെ ഭീതിജങ്ങളായ കിംവദന്തികളാൽ നമ്മുടെ ചിത്തം ദോളായമാനമായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ പോകട്ടെ. അധികം താമസിക്കാതെ മടങ്ങിവരാം. ഇപ്പോൾ അധ്യസ്ഥമായി കിടക്കുന്ന സാധനങ്ങൾ നശിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ പൂർവ്വവദ്ദുസ്ഥാനത്തു കയറിപ്പോകും. ആട്ടെ, അവിടത്തേക്കു ഈശ്വരാനുഗ്രഹം സിദ്ധിക്കട്ടെ.

പ്രഭാ:—അദ്ദേഹം പിതാവായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും പിതൃഹീനനായും ഇരിക്കുന്നു.

വല്ലഭൻ:—"ഞാൻ ഇതിലധികം നേരം ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതായാൽ എനിക്കു അപമാനവും വ്യസനഹേതുവും അത്യന്ത സൗഖ്യഹീനതയും സംഭവിക്കും, അതുകൊണ്ടു് ഞാൻ ഇവിടെ നിൽക്കുന്നതു മൗഢ്യം; ഇതാ ഞാൻ വിടകൊള്ളുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം പോയി. അപ്പോൾ കോപവ്യസനനിരാശാദിവികാരങ്ങളാൽ ആക്രാന്തയായ ആ പ്രഭാ സ്വപുത്രനെ വിളിച്ചു് "എടാ നിന്റെ അച്ഛൻ ചത്തുപോയി. ഇനി നീ എന്തുചെയ്യും? എങ്ങനെ കഴിച്ചുകൂട്ടും". എന്നു ചോദിച്ചു.

പുത്രൻ:—പക്ഷികൾ ഉപജീവിക്കുംപോലെ, അമ്മേ.

പ്രഭാ:—എന്തു! പുഴുവും ഈച്ചകളും തിന്നു ജീവിക്കുമെന്നോ?

പുത്രൻ:—കിട്ടുന്നതുകൊണ്ടു എന്നാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞതിൻെറ സാരം. അമ്മയും അങ്ങനെയാണല്ലൊ.

പ്രഭ:—പാവപ്പെട്ട പക്ഷി! നീ വലയേയൊ പക്ഷിപ്പശയേയൊ ആകട്ടെ കണ്ണിയേയൊ കഴിയേയൊ ആകട്ടെ തീരെ പേടിക്കയില്ല.

പുത്രൻ:—അമ്മേ, ഞാൻ എന്തിനായി പേടിക്കണം. പാവപ്പെട്ട പക്ഷികളെ പിടിക്കാൻ ആരും കണ്ണി വെക്കയില്ല. അമ്മ എന്തുപറയുന്നതായാലും ശരി. എൻെറ അച്ഛൻ മരിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്.

പ്രഭ:—അദ്ദേഹം നിശ്ചയമായും മൃതനായി. അച്ഛനെ ലഭിക്കാൻ നിനക്കു എന്തു ചെയ്വാൻ കഴിയും?

പുത്രൻ:—അതിരിക്കട്ടെ. ഭർത്താവു ലഭിക്കാൻ അമ്മയ്ക്കു എന്തുചെയ്വാൻ കഴിയും?

പ്രഭ:—ഏതു ചന്തയിൽ ചെന്നാലും കാശിനു ഇരുപതു വീതം വിലയ്ക്കുകിട്ടും.

പുത്രൻ:—എന്നാൽ അമ്മ അവരെ വിലയ്ക്കു കൊള്ളുന്നതു വീണ്ടും അവരെ വില്പാൻ ആണല്ലൊ.

പ്രഭ:—നിനക്കുള്ള ബുദ്ധി മുഴുവനും പ്രയോഗിച്ചു നീ സംസാരിക്കുന്നു എന്നു വരികിലും നിൻെറ പ്രായത്തിനു തക്കതായ ബുദ്ധി വൈഭവം അതിൽ കാണുന്നുണ്ട്.

പുത്രൻ:—എൻെറ അച്ഛൻ വിശ്വാസഘാതകൻ ആയിരുന്നുവോ അമ്മേ?

പ്രഭ:—അതേ നിശ്ചയമായും ആ വിധം ആയിരുന്നു.

പുത്രൻ:— വിശ്വാസഘാതകൻ എന്നാൽ എങ്ങിനെയുള്ളവൻ.

പ്രഭ്വി:—ഈശ്വരനെക്കൊണ്ട് ആണയിടുകയും തദ്വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കയും ചെയ്യുന്നവൻ.

പുത്രൻ:—അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നവരെല്ലാം വിശ്വാസഘാതകരാണോ?

പ്രഭ്വി:—അങ്ങനെ ചെയ്യുന്ന ഓരോരുത്തനും വിശ്വാസഘാതകൻ തന്നെ. അങ്ങനെയുള്ളവനെ തൂക്കിലിട്ടു കൊല്ലണം.

പുത്രൻ:— ആണയിടുകയും തദ്വിരുദ്ധമായി പ്രവർത്തിക്കയും ചെയ്യുന്നവരെയെല്ലാം തൂക്കിക്കൊല്ലേണമോ?

പ്രഭ്വി:—എല്ലാവരേയും.

പുത്രൻ:—ആര് അവരെ തൂക്കിലിടും.

പ്രഭ്വി:—നേരുള്ളവർ.

പുത്രൻ:—എന്നാൽ അസത്യം പറയുന്നവരും ആണയിടുന്നവരും മൂഢരത്രെ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ നേരുള്ളവരെ അടിച്ചു തോല്പിച്ചു തൂക്കിക്കൊല്ലത്തക്ക സാമർത്ഥ്യം ഉള്ള അസത്യവാദികളും അസത്യപ്രതിജ്ഞരും വേണ്ടുവോളം ഇവിടെയുണ്ട്.

പ്രഭ്വി:—കൊച്ചുകരങ്ങെ, ഈശ്വരൻ നിന്നെ സഹായിക്കട്ടെ. അതു കിടക്കട്ടെ. അച്ഛനെ ലഭിക്കാനായി എന്തുചെയ്യാൻ നിനക്കു കഴിയും.

പുത്രൻ:—അദ്ദേഹം മരിച്ചുപോയിട്ടുണ്ടെന്നു വരികിൽ നിങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ വിചാരിച്ചു കരയും. നിങ്ങൾ

കരയുകയില്ലം എന്നു വരികിൽ ആ അവസ്ഥ വേദന എനിക്കു നവപിതാവു് ലഭിക്കും എന്നുള്ളതിനു നല്ല ചിഹ്നമാണു്.

പ്രഭേ:—പാവപ്പെട്ട ചലപ്പൻ! നീ എന്തെല്ലാം വാദിക്കുന്നു.

ധീരശാലന്റെ ഗൃഹം ഈവിധം ദുഃഖപൂർണ്ണമായിരുന്ന അവസരത്തിൽ ഒരുത്തൻ അപ്രതീക്ഷിതനായി പ്രഭേയുടെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു:—

"അത്ര ഭവതിക്കു മംഗളം. അവിടത്തെ സ്ഥാനമാനങ്ങൾ എനിക്കു നല്ലപോലെ അറിയാം എന്നുവരികിലും ആര്യക്കു ഞാൻ പരിചിതനല്ല. അത്ര ഭവതിയെ ഏതോ ആപത്തു് സമീപിക്കുന്നതായി ഞാൻ ആശങ്കിക്കുന്നു. ഒരു സാധുവായ വിനീതന്റെ ഹിതോപദേശം ആര്യ കൈക്കൊള്ളും എന്നു വരികിൽ ആര്യയെ ഇവിടെ കാണരുതു്. കുഞ്ഞുങ്ങളോടൊന്നിച്ചു് ഇവിടെനിന്നു അതിശീഘ്രം ഗമിച്ചാലും. ഈവിധം ആര്യയെ പേടിപ്പിക്കുന്നതു അശിഷ്ടം ആണെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഭാവിയായ ആപത്തിനെക്കുറിച്ചു അറിയിക്കാതെ അതിൽ കുറവായി ആര്യയോടു പറയുന്നതു് അതിഘോരമായ ക്രൗര്യം ആയിരിക്കും. ആ ക്രൗര്യം ഇപ്പോഴ് അത്ര ഭവതിക്കടുത്തു കിടക്കുന്നു. ഈശ്വരൻ അത്ര ഭവതിയെ സംരക്ഷിക്കട്ടെ. ഇതിലധികം കാലം ഞാൻ ഇവിടെ താമസിച്ചുകൂടാ."

ഇത്രയും അറിയിച്ചുകൊണ്ടു ആ അപരിചിതൻ വെളിയിൽ ഇറങ്ങിപ്പോയി. പ്രഭേയുടെ തൽകാലാവസ്ഥ

എന്തു ശോചനീയം: "അയ്യോ പാപം കളിച്ചും ചെറുതു ബത പിഴച്ചീലഹോ ദൈവമേ ഞാൻ" എന്നുപറഞ്ഞു അവൾ വാവിട്ടുകരഞ്ഞു.

"ഞാൻ എവിടേക്കു ഓടിപ്പോകട്ടെ; ഞാൻ യാതൊരപരാധവും ചെയ്തിട്ടില്ലല്ലോ. എന്നാൽ ദോഷകൃത്യം പലപ്പോഴും പ്രസംശനീയമായി ഭവിക്കുന്നതും സൽകർമ്മവും ഉപകാരവും ആപൽക്കരമായ മൗഢ്യമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്നതും ആയ ഈ ഇഹലോകത്തിലാകുന്നു ഞാൻ വസിക്കുന്നതു്" എന്നു ഇപ്പോൾ ഞാൻ സ്മരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു ഞാൻ യാതൊരപരാധവും ചെയ്തിട്ടില്ലാ എന്നു പറയുന്നതായ സ്ത്രൈണ സമാധാനവും സ്ത്രൈണ പ്രത്യുത്തരവും, അയ്യോ, ഞാൻ എന്തിനായി സ്വീകരിക്കണം" എന്നിപ്രകാരം അവൾ ചിന്തിച്ചു വിലപിച്ചിരുന്നു.

ഈ തക്കം നോക്കി രാജപ്രേരിതരായ ഘാതകർ അവളുടെ മുൻപാകെ പ്രത്യക്ഷരായി. ധാർഷ്ട്യത്തോടുകൂടി "നിങ്ങളുടെ ഭർത്താവെവിടെ" എന്നുചോദിച്ചു.

"നിങ്ങൾ കണ്ടറിയാവുന്നതായി അത്ര അപവിത്രീകൃതരായ യാതൊരേടത്തും ഇല്ലാ" എന്നു അവൾ മറുപടി പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഒരു രാജദ്രോഹിയാണെന്നു അവർ പറഞ്ഞതിൽ പിതൃഭക്തനായ ആ പ്രഭുപുത്രൻ അവരെ ഭർത്സിച്ചു: "എന്തെടാ കർക്കടാണ്ഡധമരെ, രാജദ്രോഹബീജമേ" എന്നു അധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടു അവർ അവന്റെ ദേഹത്തിൽ അലക് മറുപുറത്തു പായത്തക്കവണ്ണം ബലമായി വാൾ കുത്തിയിറക്കി. ബാലൻ ആകട്ടെ

"അമ്മ, ഈ ദ്രോഹി എന്നെ കുത്തിക്കൊന്നു. അമ്മ ഓടിപ്പൊയ്ക്കൊള്ളണേ" എന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. പ്രചേി, "കൊല്ലുന്നേ ഇവിടെ കൂട്ടകൊലനടത്തുന്നേ" എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു ഓടിപ്പോയി. ഘാതകർ അവളുടെ പിന്നാലെ ഓടി അവളെയും വെട്ടിക്കൊന്നു. ധീരശാന്തനുമായി ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ചാർച്ചയോ ചേർച്ചയോ സ്നേഹമോ ഉള്ള സകലരെയും ഈ വിധം ഹനിക്കണം എന്നുള്ള രാജാജ്ഞയെ ഈ "യമകിങ്കരർ" അനാചക്ഷരം സസന്തോഷം നിർവഹിച്ചു.

അധ്യായം ൧൩.

സചിവമന്ത്രണം.

ഏതാദൃശകൎമ്മങ്ങളാൽ പ്രധാനസചിവന്മാരിൽ മിക്കവരും പ്രതാപരുദ്രനെ മനസാ വാചാ കൎമ്മണാ തിരസ്കരിച്ചു. യുവരാജാവിനെ രാജാവാക്കി പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ ഉത്സുകനായിരുന്ന ധീരശാന്തനോടു ചേരുന്നതിനായി ഏലാരണ്യത്തിലേക്കു പോകാൻ ശക്തിയുള്ളവർ അപ്രകാരം ചെയ്തു. പ്രതാപരുദ്രനെ പേടിച്ചിരുന്ന മററു ചില പ്രമാണപുരുഷന്മാർ എതിർ കക്ഷികളെ ഗൂഢമായി സഹായിച്ചു. കൈകേയി ഹേതുവായി ബഹിഷ്കൃതനാക്കപ്പെട്ട ശ്രീരാമന്റെ പുനരാഗമനത്തിനായി കാത്തിരുന്ന അയോധ്യാവാസികൾ പ്രദൎശിപ്പിച്ചതിനൊത്തൊരൗത്സുക്യം സകലപൌരന്മാരുടെയും മനസ്സിൽ ഉദിച്ചു. ധൎമ്മദേവന്റെ ഭക്തരായ ചില സേനാനികൾ യുവരാജാവിനെ സഹായിക്കാനായി ഉദ്യോഗിച്ച് ഒരു ദിവസം ഈ വിധം കൂടിയാലോചന നടത്തി. ഇവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ പുതിയ സേനാനി ഭദ്രനും ഉണ്ടായിരുന്നു.

മാനവരൻ:—ഏലാരണ്യത്തിലെ സേനാ കേരളദേവനാലും അവിടത്തെ അമ്മാവനും സേനാധീശനും ആയ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവനാലും ഗുണവാനായ ധീരശാന്തനാലും നീതയായി സമീപത്തെത്തിയിരിക്കുന്നു. അവരിൽ പ്രതികാരബുദ്ധി ഉജ്ജ്വലിച്ചു കത്തുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവരുടെ ചിത്തക്ഷോഭത്തിനു ഇടയാക്കിയതും അവർ അത്യന്തം മൎമ്മസ്പൃക്കായി ധരി

ച്ചിരിക്കുന്നതും ആയ കാരണങ്ങൾ പരകത്താലോചനത്തിനിടയാക്കും. ഭയാനകവും ഉഗ്രവും ആയ യുദ്ധവീരാഹ്വാനം സാഹസികരെ ഉത്തേജിപ്പിക്കും.

ശൃംഗദേവൻ:—വാരണവനത്തിനടുത്തു നമുക്കു അവരെ എളുപ്പത്തിൽ സന്ധിക്കാം. ആ വഴിയാണു അവർ വരുന്നതു്.

കേതകീദേവൻ:—രാജകുമാരൻ യുവരാജാവിനോടൊന്നിച്ചുണ്ടോ എന്നു വല്ലവർക്കും അറിയാമോ?

രണശൂരൻ:—ഇല്ല; നിശ്ചയം തന്നെ. സേനാനികളായി വരുന്ന പ്രഭുക്കളുടെ പേരുവിവരപ്പട്ടിക എന്റെ കയ്യിലുണ്ടു്. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവന്റെ പുത്രനും പതിനഞ്ചുവയസ്സിൽ കേവലം പ്രവിശത്തുകളായ അനേകം അനാഗതശ്മശ്രുക്കളും ഉണ്ടു്.

മാനവരൻ:—ആ ഘാതകൻ എന്തു ചെയ്യുന്നു!

കേതകീദേവൻ:—അദ്ദേഹം വലിയ ദുർഗ്ഗത്തെ കോട്ട കെട്ടി ബലപ്പെടുത്തുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു ചിത്തഭ്രമമുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. അത്രയധികം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേർക്കു വൈരസ്യം ഇല്ലാത്ത മറ്റുള്ളവർ അതിനെ ഉഗ്രമായ കോപാവേശം എന്നു പറയുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിഘടിതരായ അനുചരരെ നിയന്ത്രിച്ചു് ഭരിക്കാൻ ഉള്ള ശക്തി അദ്ദേഹത്തിനില്ല എന്നുള്ളതു് നിശ്ചയം.

ശൃംഗദേവൻ:—അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൂഢവധങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാണികളിൽ നിന്നു മാറാതെ ഒട്ടിക്കിടക്കുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിനു ബോദ്ധ്യം വന്നിരിക്കുന്നു.

അവർ സ്വസ്വാതിദ്രോഹത്തെ അധികരിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ ഓരോ നിമേഷവും അധിക്ഷേപിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹം വിചാരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞാനുവർത്തികൾ ഭീതികൊണ്ടല്ലാ, ആജ്ഞാലംഘനത്തിനുള്ള ശിക്ഷയെ പേടിച്ചു മാത്രമേ, സ്വധർമ്മങ്ങൾ നടത്തുന്നുള്ളൂ. ഒരു ഭീമകായന്റെ ഉടുപ്പു ഒരു ഹ്രസ്വകായന്റെ ദേഹത്തിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുംപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനമാനാദികൾ അദ്ദേഹത്തിന്മേൽ കിടക്കുന്നു എന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നുന്നു.

മാനവരൻ—അവന്റെ അന്തഃകരണവൃത്തികളായ സകലതും ആ സ്ഥാനത്തിൽ വസിക്കേണ്ടിവന്നതിനെക്കുറിച്ചു സ്വയം നിന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ അവന്റെ സംബന്ധിതങ്ങൾ ആയ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അവനെത്തന്നെ പീഡിപ്പിക്കുന്നതിൽ വല്ലവരെയും കുറ്റപ്പെടുത്താനുണ്ടോ?

കേതകീദേവൻ—നന്നായി. നമ്മുടെ അനുസേവനം ആർക്കു നാം നല്കേണ്ടതുണ്ടോ ആ സ്ഥാനത്തിൽ അതു നല്കുന്നതിനായി നമുക്കു യാത്ര ചെയ്യാം. രോഗഗ്രസ്തമായ രാജ്യയോഗക്ഷേമത്തിനുള്ള ഔഷധത്തെ നമുക്കു സന്ധിക്കാം; അദ്ദേഹത്തിനോടൊന്നിച്ചു നമ്മുടെ ഓരോ രക്തത്തുള്ളിയേയും നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽ നിന്നു ആ നൃശംസനെ വിസർജ്ജിക്കാനായി നമുക്കു ഒഴിക്കാം.

രണ്ടൂരൻ—അല്ലെങ്കിൽ ആ രാജകുമാരപുഷ്പത്തെ നനച്ചു പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുന്നതിനും കളകൾ പറിച്ചെടുക്കുന്നതിനും ആവശ്യമുള്ളിടത്തോളം തുള്ളികൾ നമുക്കൊഴിക്കാം. നമുക്കു വാരണവനത്തിലേക്കു പോകാം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ യോഗിനികളുടെ വാക്കുകളുടെ ശരിയായ അൎത്ഥം ഗ്രഹിക്കാൻ ശക്തനാകാതെ അവയ്ക്കു സ്വമനോരഥാനുരൂപമായ അൎത്ഥം കല്പിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ യുദ്ധസന്നാഹം വളരെ കുറവായും മന്ദമായും ഇരുന്നു. സകല പ്രജകളും ആ നൃശംസനെ വിദ്വേഷിച്ചു വെറുത്തു. യാതൊരുത്തനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേൎക്കു ബഹുമാനമോ ഭക്തിയോ ഇല്ലാതായി. എന്നാൽ എല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു ശങ്കിതരായും ഇരുന്നു. തങ്ങളുടെ നേൎക്കു അടുത്ത നിമേഷത്തിൽ സകലവിധ വഞ്ചകപ്രവൃത്തിയും ക്രൌൎയ്യവും രാജാവു ആചരിക്കും എന്നു പ്രജകൾ ധരിച്ചിരുന്നൊള്ളു. വിപ്ലവം ആസന്നമായി. രാജാവിനു തന്നെയും സ്വാവസ്ഥ അചിരേണ കഷ്ടമായി തോന്നി. ഇഹലോകജീവിതം—പ്രത്യേകം ക്ലേശപ്പെട്ട് മഹാപാതകകൎമ്മങ്ങളാൽ ആൎജിച്ചതായ രാജത്വം—ഭാരവഹം എന്നു മാത്രമല്ല ദുഃഖദായിയും ആണെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു ബോദ്ധ്യം വന്നു. തന്നാൽ ഹതനായ ധൎമ്മദേവമഹാരാജന്റെ അവസ്ഥയെ വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ച് അവൻ അസൂയാലുവായി. ആ പരേതൻ ശാശ്വതസുഖനിദ്ര—നിത്യശാന്തി—അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. തനിക്കോ അതു ലഭ്യം അല്ല. രാജദ്രോഹകൎമ്മത്താൽ സാദ്ധ്യമായ ആത്യന്തികാപത്തു് ആ മഹാരാജാവു അനുഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിനിശിതമായ ഖഡ്ഗമോ കാളകൂടവിഷമോ ആകട്ടെ സ്വരാജ്യത്തിലെ വിപ്ലവമോ സ്വപ്രജകളുടെ ദ്രോഹബുദ്ധിയോ വിദേശീയരുടെ ആക്രമണമോ ആകട്ടെ ആ മഹാനുഭാവനായ ശാന്തനെ മേലാൽ ഉപദ്രവിക്കയില്ലല്ലോ. തദ്ദേശനിത്യശാന്തിക്കും തന്റെ പ്രതിനിമേഷം ഉള്ള ഭീതഭീതാവസ്ഥയ്ക്കും തമ്മിൽ ഉള്ള അന്തരത്തെ ചിന്തിച്ചു് പ്രതാപചന്ദ്രൻ മിക്കസമയവും ഭ്രാന്തമതിയായി ഇരുന്നുപോയി.

അദ്ധ്യായം ൰൭.

മഹിഷീമരണം.

പ്രതാപരുദ്രദേവരാജന്റെ അവസ്ഥ ഏതാദൃശയായിരിക്കെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹധർമ്മചാരിണിയുടെ കഥ എന്തായിരുന്നു? "സഹധർമ്മചാരിണി" എന്ന പദം സ്മൃതികാരകന്മാർ ഏതൎത്ഥത്തിൽ തന്നെ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നാലും ഇവളുടെ സഹധർമ്മചരത്വം രാജാവിന്റെ നൃശംസതോദ്ദീപനത്തിനായി പരിണമിച്ചിരുന്നതേയുള്ളു. അക്കാരണത്താലും ഈ മഹിഷിക്കു ഈ പേരു അന്വൎത്ഥം തന്നെ. മനുഷ്യന്റെ ശരീരസുഖത്തോളം നിസ്തുലമായ ആനന്ദം മറ്റൊന്നും ഇല്ലല്ലൊ. ജീവിതത്തിൽ സുഖവും ദുഃഖവും സമ്മേളിച്ചിരിക്കയേയുള്ളു. ഭൎത്താവിന്റെ സുഖത്തിലും ദുഃഖത്തിലും തന്നോടൊപ്പം പങ്കുകൊള്ളുന്നതാണു യഥാൎത്ഥ സഹധർമ്മചരത്വം. ഈ വിധം സഹധർമ്മാചരണം ഹേതുവായി അനുഭവിക്കുന്ന ദാമ്പത്യസുഖം തന്നെയാണു സ്വൎഗ്ഗസുഖം; മറുവിധത്തിലുള്ളതു നരകജീവിതം. ഭാൎയ്യാ എന്നും ഭൎത്താ എന്നും ഉള്ള രണ്ടു പദങ്ങളുടെ യാഥാൎത്ഥ്യത്തെമാത്രം അനുസരിച്ചു പ്രവൎത്തിക്കുന്നതു ഗുണമുദ്രയിട്ടും അല്ല; ദമ്പതികൾ പരസ്പരഗുണദോഷങ്ങളെ നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചു വേണ്ട ഹിതോപദേശം പരസ്പരം നല്കി ജീവിതം നയിപ്പിച്ചില്ലെങ്കിൽ പരിണാമം ദുഃഖാവഹമായിരിക്കയേയുള്ളു.

മഹിഷിയാകട്ടെ പ്രതാപരുദ്രനെ ഘാതകകൎമ്മങ്ങളിൽ ഉദ്യോഗിപ്പിച്ചവരം ആയിരുന്നാലും അവളുമായുള്ള

സാഹചര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്ന മനശ്ശാന്തി ജനിക്കാതിരുന്നില്ല. രാത്രിതോറും പ്രേതദർശനങ്ങളും ഘോരദുസ്സ്വപ്നങ്ങളും രാജാവിനെ ഭയാവിഷ്ടനാക്കിയിരുന്നു. ആ പീഡിതാവസ്ഥയിൽ താൽകാലികം ആയിട്ടെങ്കിലും ഉപശമനം പ്രാണപ്രേയസിയുടെ സാഹചര്യത്തിൽനിന്ന ലഭിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. അതും ക്രമേണ കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അത്യുൽകടപാപകർമ്മത്തിന്നുള്ള ഫലം മഹിഷി ഇഹലോകത്തിൽ തന്നെ വേഗേന അനുഭവിച്ചുതുടങ്ങി. ധർമ്മദേവമഹാരാജാവിനെ വധിപ്പിച്ചതു് താൻ ആണ് എന്നുള്ള സത്യാവസ്ഥ പ്രജകൾ അറിയാൻ ഇടയാകുന്ന എന്നുള്ള ഭീതി ഹേതുവായി അവൾക്ക വലിയ ആധി ജനിച്ചു. പ്രജകൾ ഭർത്താവായ രാജാവിനെ വെറുത്തതോടൊപ്പംതന്നെ രാജ്ഞിയേയും വെറുത്തു. രാജ്ഞി രോഗഗ്രസ്തയായി. അഗ്ണദശയിൽ ജനിക്കാറുള്ള പുലപ്പങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പൂർവ്വകഥാസ്മരണം ഉണ്ടായി കാര്യത്തിന്റെ സത്യാവസ്ഥ വെളിപ്പെട്ടുപോകുന്നതു് സാധാരണമാണല്ലോ. രാജ്ഞിയുടെ ചികിത്സക്കായി രാജ്യത്തിലുള്ള വൈദ്യശാസ്ത്രവിദഗ്ദ്ധന്മാരെല്ലാം വേണ്ടതു ശ്രമിച്ചു. ഒന്നും ഫലിച്ചില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവൾക്ക പിടിപെട്ടിരുന്ന രോഗം കായികം അല്ല മാനസികം ആണ്. രോഗനിദാനം അറിയാതെ എന്തുതന്നെ ചികിത്സിച്ചാലും ഫലം എന്തു്? ആ 'നിദാനം' ഗ്രഹിക്കാൻ ആർക്കും ഇടയായില്ല. പ്രധാനരോഗം ആയി വെളിയിൽ കാണപ്പെട്ടതു് ചിത്തഭ്രമം ആയിരുന്നു. രാജ്ഞി എന്തൊ കരുതിക്കൊണ്ട് അർദ്ധരാത്രിയിൽ പലപ്പോഴും ശയ്യയിൽ നിന്ന എഴിച്ചു് ജാഗ്രദവസ്ഥയിൽ ഇരിക്കുംപോലെ എന്തെല്ലാമോ പ്രവർത്തിച്ചു വരാറുള്ളതായി പ്രധാനതോടി വൈദ്യ

കലാനിധിയായ രാജവൈദ്യനെ അറിയിച്ചു. ഇതിൻെറ യഥാൎത്ഥകാരണം എന്തെന്നും സ്വപ്നദൎശനമല്ലെ്യ ജനിയ്ക്കുന്ന ജാഗ്രദാമാനസദശയിൽ രാജ്ഞി എന്തെല്ലാം പ്രവൎത്തിക്കാറുണ്ടെന്നും അറിയാനായി ഈ ഭിഷഗ്വരൻ രാജ്ഞിയുടെ സമീപത്തുതന്നെയിരുന്ന് അവളുടെ സകല ചേഷ്ടകളേയും സശ്രദ്ധം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കാം എന്ന് നിശ്ചയിച്ചു. അദ്ദേഹം പ്രധാന ചേടിയോടു ക്രാസ് എക്സാമിനേഷൻ നടത്തി.

വൈദ്യർ:—രണ്ടു രാത്രി ഞാൻ നിങ്ങളോടൊന്നിച്ചു സൂക്ഷിച്ചു വീക്ഷിച്ചിരുന്നു എന്നിട്ടും നിങ്ങൾ അറിയിച്ച കാൎയ്യത്തിൻെറ ലേശംപോലും കാണ്മാൻ എനിക്കു സാധിച്ചില്ല. തത്രഭവതി ഒടുവിലത്തെ തവണ നടന്നതെപ്പോൾ?

ചേടീ:—തിരുമേനി യുദ്ധക്കളത്തിലേക്കു പോയ കാലം മുതൽ തത്രഭവതി സ്വശയ്യയിൽ നിന്നു എഴീക്കയും രാത്രി പുതയ്ക്കാറുള്ള വസ്ത്രം ധരിക്കയും അവരുടെ നിദ്രാഗാരത്തിലെ പൂട്ടു തുറക്കയും കടലാസു പുറത്തെടുക്കുകയും അതു മടക്കുകയും അതിൽ എഴുതുകയും അതു വായിച്ചുനോക്കുകയും പിന്നീടു അതിനെ മുദ്രവയ്ക്കയും വീണ്ടും ശയ്യയിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്യുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്; എന്നു വരികിലും ഈ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നകാലം മുഴുവനും അവർ ഗാഢനിദ്രാലുവായിത്തന്നെ ഇരിക്കാറും ഉണ്ടു്.

വൈദ്യർ:—നിദ്രാദേവിയുടെ ആലിംഗനസുഖം അനുഭവിക്കയും അതേകാലത്തുതന്നെ ജാഗ്രദവസ്ഥയിലുള്ള

യാളുടെ പ്രവൃത്തികൾ നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നത് പ്രകൃതിയിൽ മഹത്തായ വികൃതിയത്രെ. ഈ നിദ്രാക്ഷോഭത്തിൽ അവർ നടക്കയും മററുകാൎയ്യങ്ങൾ വാസ്തവത്തിൽ പ്രവൎത്തിക്കയും ചെയ്യുവന്നതിനു പുറമെ അവർ വല്ലകാലത്തും വല്ലവാക്കും ഉച്ചരിച്ചതു നിങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ടോ?

ചേടി:—അതു, സ്വാമിൻ, ആൎയ്യ പറഞ്ഞതുപോലെ ഞാൻ അറിയിക്കയില്ല.

വൈദ്യർ:—എന്നോടു പറയാമല്ലോ. പറയേണ്ടതു അത്യാവശ്യവുമാണ്.

ചേടി:—എന്റെ വിജ്ഞാപനം സത്യം ആണെന്നു ഉറപ്പിക്കാൻ യാതൊരു സാക്ഷിയും ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു നിങ്ങളോടാകട്ടെ മററു യാതൊരുത്തനോടാകട്ടെ ഞാൻ പറകയുമില്ല.

ഈ വിധം ഇവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന രാജ്ഞി വിളക്കു കത്തിച്ചുകൊണ്ട് അവരെ കടന്നു നടന്നു പോയി. അതുതന്നെയാണ് ആ തിരുമേനിയുടെ പതിവു എന്നും ആൎയ്യ നടക്കുന്നുണ്ടെന്നു വരികിലും ദൃഢസുഷുപ്തയായിരിക്കുന്നുവെന്നും ചേടി വൈദ്യരോടു പറഞ്ഞു. ആൎയ്യയുടെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽ നിന്നു ഇരുവരും മാറിനിന്ന് വീണ്ടും ചോദ്യങ്ങൾ തുടങ്ങി.

വൈദ്യർ:—അവൾക്കു വിളക്ക് എങ്ങനെ കിട്ടി.

ചേടി:—അതോ അതു അവരുടെ അടുത്തുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ സമീപത്തു കെടാവിളക്ക് സദാ എരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്. അങ്ങനെയാണ് അവരുടെ ആജ്ഞ.

വൈദ്യർ:—നോക്കൂ അവരുടെ നേത്രങ്ങൾ തുറന്നിരിക്കുന്നു.

ചേടി:—അതേ, എന്നാൽ അവയുടെ ദർശനശക്തി അടഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

വൈദ്യർ:—അവർ ഇപ്പോൾ എന്തുചെയ്യുന്നു, അവർ കൈകൾ എങ്ങനെ തുടയ്ക്കുന്നു, എന്നു നോക്കൂ.

ചേടി—ഈ വിധം കൈകൾ തിരുമ്മിക്കഴുകുന്നതു അവർ പതിവായി ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തിയാണ്. അവർ ഈ പ്രവൃത്തി കാൽ മണിക്കൂറുനേരം തുടൎന്നു നടത്തുന്നതു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

രാജ്ഞി കൈതേച്ചു കഴുകിയപ്പോൾ "വീണ്ടും ഇതാ ഒരു ലാഞ്ഛനം കിടക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഒരിക്കൽ കൂടി വെള്ളം ഒഴിച്ചു തേച്ചുകഴുകി ഇപ്രകാരം തന്നത്താനെ പറഞ്ഞു:— "വെളിയിൽ പോ, ദുഷ്ടമായ ലാഞ്ഛനമേ, വെളിയിൽ പോ; പോ എന്നല്ലേ ഞാൻ പറയുന്നതു. ഒന്നു, രണ്ടു്; ഹാ അതു ചെയ്വാൻ കാലമായി. നരകം തമോമയമാണ്. ധിക്! നാഥാ ധിക്! ഒരു യുദ്ധവീരൻ! അങ്ങനെയിരുന്നിട്ടും ഭീതനായിരിക്കുന്നുവോ? നമ്മുടെ രാജാധികാരത്തിനു സമാധാനം പറയേണം എന്നു് ആവശ്യപ്പെടാൻ യാതൊരുത്തനും ശക്യമല്ലാതിരിക്കെ ഏവൻ അറിയുന്നു എന്നു നാം പേടിക്കേണ്ടതായ ആവശ്യം എന്തു്? എന്നിരുന്നാലും ഈ വൃദ്ധനു ഇത്രത്തോളം തുനിച്ചലും ധീരതയും നിഷ്കാരുണ്യവും ഇവന്റെ ദേഹത്തിൽ ഇത്രയധികം രക്തക്കറയും ഉണ്ടായിരുന്നതായി ഏവൻ വിചാരിക്കും? ധീരശാന്തപ്രഭുവിനു ഒരു ഭാര്യ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവൾ ഇപ്പോൾ എവിടെ? ഈ കൈകൾ ഒരിക്കലും നിഷ്കളങ്കങ്ങളായി തീരുകയില്ലയോ? പ്രാണനാഥാ, താദൃശകർമ്മം ഇനിവേണ്ടാ, വേണ്ടാ?

ഈ വിധം പേടിയും ഞെട്ടലും കൊണ്ട് അവിടുന്ന സർവ്വവും കളങ്കിതമാക്കുന്നു. ഇവിടെ രക്തഗന്ധം ഇനിയും ഉണ്ട്. അറബിദേശത്തിലുള്ള സകലവിധ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്താലും ഈ ചെറുഹസ്തത്തിലെ ദുർഗ്ഗന്ധത്തെ കഴുകി നിർമ്മലമാക്കാൻ ശക്തമാകുന്നില്ല. അയ്യോ! അയ്യോ! നിങ്ങളുടെ കൈ കഴുകൂ; രാത്രി ധരിക്കുന്ന ഉടുപ്പു ധരിക്കൂ. അത്യധികം വിവർണ്ണരായിരിക്കേണ്ടാ. ഉഗ്രസേനനെ കുഴിയിലിട്ടു മൂടിക്കഴിഞ്ഞു എന്നല്ലേ ഞാൻ വീണ്ടും പറയുന്നത്. അവനു പ്രേതക്കുഴിയിൽ നിന്നു പുറത്തു വരാൻ കഴിയുകയില്ല. ശയ്യയിൽ ചെന്നു കിടക്കൂ. ആരോ കതകിൽ തട്ടുന്നു. വരൂ, വരൂ, വരൂ. പാണിപീഡനം ചെയ്യാം. കൃതത്തെ അകൃതമാക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. ശയ്യയിൽ ചെന്നു കിടക്കൂ. കിടക്കൂ".

ഇത്രയും തുടർച്ചയായല്ലാ അല്പമല്പം ഇടവിട്ടും ദീർഘശ്വാസത്തോടുകൂടിയും ജാഗ്രദവസ്ഥ പ്രാപിക്കാതെ തന്നെ പറഞ്ഞിരുന്ന രാജ്ഞി അതേ നിലയിൽ ഉറക്കറയിൽ ചെന്നു കിടപ്പായി.

വൈദ്യർ ഓരോ വാക്യത്തെയും ശ്രദ്ധിച്ചു കേട്ടു എന്നു മാത്രമല്ല ഓർമ്മയ്ക്കായി എഴുതിയെടുക്കയും ചെയ്തു. വൈദ്യർ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"ഇതെന്തൊരു ദീർഘശ്വാസം. ഹൃദയം നിശ്ചയമായും ഗുരുവായ വ്യസനഭാരത്താൽ പീഡിതമായിരിക്കണം. ഈ രോഗം എന്റെ ചികിത്സയ്ക്കു അതീതമാണ്; എന്നിരുന്നാലും ഉറക്കത്തിൽ

എഴിച്ചു നടക്കുന്ന രോഗികൾ ശയ്യയിൽ കിടന്ന് നിർമ്മല മനസ്കരായി മരിച്ചിട്ടുള്ളതു എനിക്കറിയാം. ദുഷ്ടങ്ങളായ വദന്തികൾ പ്രചരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രകൃതിവിരുദ്ധങ്ങളായ പ്രവൃത്തികൾ പ്രകൃതിവിരുദ്ധങ്ങൾ ആയ പീഡകളെ ജനിപ്പിക്കുന്നു. സ്വാപരാധവിമുക്തമായ മനസ്സു തദ്രോഹകൃത്യങ്ങളെ ബധിരങ്ങളായ തലയണകളോടു പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു സ്വഭാരത്തെ കുറയ്ക്കും. അവൾക്കു അലങ്കാരങ്ങളേക്കാൾ അധികമായി ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു ദേവപ്രീതിയാണ്. ഈശ്വരാ, ഈശ്വരാ, സർവ്വരുടെയും അപരാധങ്ങളെ ക്ഷമിക്കണേ. രാജ്ഞിയെ കാത്തു രക്ഷിക്കണേ. സർവ്വദാ അവളിൽ ദൃഷ്ടി വച്ചിരിക്കണേ. ഇനി ഞാൻ പോകാം. രാജ്ഞി എന്റെ ചിത്തത്തെ സംഭ്രാന്തമാക്കിയിരിക്കുന്നു. എന്റെ ദൃഷ്ടിയെ വിസ്മയാകുലമാക്കിയിരിക്കുന്നു. സംഗതി ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചു. പക്ഷേ അതു വെളിയിൽ പറഞ്ഞുകൂടാ".

ഇത്രയും സംസാരിച്ചതിന്ന് ചേടിയും വൈദ്യനും പിരിഞ്ഞു പോയതിൽ പിന്നീട് ഏതാനും മുഹൂർത്തങ്ങൾക്കുള്ളിൽ രാജ്ഞി സ്വഖഡ്ഗങ്ങളാൽ തന്നത്താനെ കഴുത്തറുത്തു മരിച്ചു.

ഉഗ്രസേനനേയും ധീരശാന്തപ്രചേദിയേയും വധിച്ചതു് ഉന്മാദിയായ പ്രതാപചന്ദ്രൻ ആണെന്ന അസന്ദിഗ്ദ്ധമായ വിധം ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് ഭിഷഗ്വരൻ രാജാന്തഃപുരത്തുനിന്നു വെളിയിൽ പോയി രാജ്ഞിയുടെ രോഗവിവരം അറിയിക്കാനായി രാജസന്നിധിയിൽ എത്തി.

ഇതിനിടയ്ക്കു ശത്രുസൈന്യങ്ങൾ യുദ്ധസന്നാഹത്തോടുകൂടി സമീപിച്ചിരിക്കുന്ന വിവരമറിഞ്ഞു പ്രതാപ

ഭദ്രൻ ശത്രുസംഹാരതല്പരനായിരുന്നു എന്നു വരികിലും "വൈദ്യരെ നിങ്ങളുടെ രോഗിണിക്കു സൗഖ്യം ഉണ്ടോ? ഇപ്പോഴും എങ്ങനെയിരിക്കുന്നു". എന്നു വൈദ്യനോടു ചോദിച്ചു

വൈദ്യർ:—അത്രഭവതി വിശ്രാന്തിഹാനികരങ്ങളും കൂട്ടം കൂട്ടമായി വരുന്നവയും ആയ ചിന്തകളാൽ പീഡിതയായിരിക്കയാൽ അത്രയധികം രോഗം പിടിച്ചവളല്ലാ സ്വാമിൻ.

പ്രതാപഭദ്രൻ:—അതിനു ചികിത്സിച്ചു് ആ ദോഷം ശമിപ്പിക്കൂ. രോഗം പിടിച്ച ചിത്തത്തെ ചികിത്സിക്കുന്നതിനും ദൃഢമൂലമായ ദുഃഖത്തെ സ്മരണശക്തിയിൽ നിന്നു വേരോടെ പറിച്ചെടുക്കുന്നതിനും മസ്തിഷ്കത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന പീഡകളെ ചെത്തിക്കളയുന്നതിനും ഹൃദയഭാരമായിക്കിടക്കുന്ന ആപൽക്കരമായ സാധനത്തെ മധുരവും വിസ്മൃതികരവും ആയ വല്ല പ്രത്യൗഷധവും പ്രയോഗിച്ചു ബഹിഷ്കരിച്ചു ഹൃദയത്തെ കഴുകി ശുദ്ധിയാക്കുന്നതിനും തനിക്കു ശക്തിയില്ലയോ?

വൈദ്യർ:—ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ രോഗി സ്വയമേവ ചികിത്സ നടത്തിക്കൊള്ളേണ്ടതാണു്".

പ്രതാപഭദ്രൻ:—എന്നാൽ തന്റെ മരുന്നുകളെ നായ്ക്കെറിഞ്ഞുകൊടുക്കൂ. തന്റെ ചരക്കൊന്നും എനിക്കു വേണ്ടാ.

അദ്ധ്യായം ൨൰.

ഉദ്യോഗം.

ധീരശാന്തൻ ഏലാരണ്യത്തിലെ അനന്തപുരനഗരത്തിൽ ചെന്നു അവിടെ അഭയംപ്രാപിച്ചിരുന്ന വേദാരണ്യത്തിലെ യുവരാജാവിനെ സന്ദർശിച്ചു. വേദാരണ്യത്തിലെ പ്രജാസംഖ്യയിൽ അധികഭാഗവും സേനാപതികളും സചിവന്മാരും യുവരാജാവിനെ ക്രമാഗതമായ കേരളാധീശരാജാവായി വാഴിക്കാൻ സന്നദ്ധരായിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു അറിയിച്ചു. എന്നാൽ യുവരാജാവ് അദ്ദേഹത്തിനെ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിക്കാൻ ശക്തനായിരുന്നില്ല. സകല സ്ഥലങ്ങളിലും താൻ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന അനന്തപുരത്തിൽ പോലും പ്രതാപചന്ദ്രന്റെ ഗൂഢചാരന്മാർ ഉള്ളതായിട്ടാണ് ആ തിരുമേനി വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു്. ധീരശാന്തനുമായി സംസാരിക്കുന്നതുപോലും പരസ്യമായ സ്ഥലത്തു അരുതു എന്നു യുവരാജൻ സങ്കല്പിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

"നാം വിജനമായ വല്ല ചോലയിലും ചെന്നിരുന്നു നമ്മുടെ വ്യസനത്തെക്കറിച്ച് വിലപിച്ച് നമ്മുടെ ഹൃദയഭാരത്തെ കറയ്ക്കാം".

ധീരശാന്തൻ:—അങ്ങനെയല്ല വേണ്ടതു്. നമ്മുടെ മരണപ്രദമായ ഖഡ്ഗത്തെ ദൃഢമായി പിടിച്ചുകൊണ്ട് നമ്മുടെ അധഃപതിതമായ ജന്മാവകാശത്തെ സംരക്ഷിക്കാനായി ധീരോചിതമായി ഉറച്ചു നിൽക്കണം. ഓരോ പുതിയ പ്രഭാതത്തിലും നവംനവമായി വിധവീകൃതകളായ സ്ത്രീകൾ നിലവിളി

ക്കുന്നു. നവപ്രഭാതത്തിൽ പിതൃവിഹീനരാക്കപ്പെട്ട കുഞ്ഞുങ്ങൾ കരയുന്നു; നവനവമായ ദുഃഖങ്ങളുടെ ഉച്ഛ്വാസങ്ങൾ ആകാശത്തിൽ ചെന്നടിച്ച് അവിടന്നുണ്ടായ പ്രതിധ്വനി നമ്മുടെ നാടുമായി സഹതപിച്ച് യാതനാജാതമായ നിലവിളിപോലെ ശബ്ദിക്കുന്നു.

യുവരാജാവ്:—ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് ഞാൻ വിലപിക്കും. ദുഃഖമോചനം ചെയ്യാൻ എനിക്കു ശക്യമായുള്ളതിനെ, അവസരം വരുമ്പോൾ എന്റെ സ്നേഹിതനുവേണ്ടി, ഞാൻ മോചനം ചെയ്യും. നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതു പക്ഷേ അപ്രകാരം സംഭവിച്ചിരിക്കാം. ഏതുവന്റെ നാമോച്ചാരണംപോലും അതുച്ചരിക്കുന്ന നാവിനെ പൊള്ളിക്കുന്നുവോ ആ ദുഷ്ടൻ ഒരു കാലത്ത് യോഗ്യപുരുഷനായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. നിങ്ങൾ അവനെ നല്ലപോലെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. എന്നിട്ടും ഇതുവരെ കീദൃശിയൻ എന്നു നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഞാൻ ആകട്ടെ ബാലൻ; എന്നാൽ നിങ്ങൾക്ക് ആപത്തിൽനിന്നു എന്റെ മുഖേന ഏതോ ചിലതു ലഭിക്കാൻ അർഹത ഉണ്ടായിരിക്കാം. ഒരു ക്രുദ്ധനായ ദേവന്റെ കോപശമനത്തിനായി സാധുവും നിർദ്ദോഷിയുമായ ഒരു ആട്ടിൻകുട്ടിയെ ബലിയായി കൊടുക്കുന്നതു വിവേകവും ആയിരിക്കാം.

ധീരശാന്തൻ:—ഞാൻ വഞ്ചകനും വിശ്വാസഘാതകനും അല്ല.

യുവരാജാവ്:—എന്നാൽ പ്രതാപതല്ലൻ അങ്ങനെയുള്ളവൻതന്നെ; ഗുണസമ്പന്നവും സദാചാരവത്തും ആയ

ഒരു പ്രകൃതി രാജാജ്ഞയെ നടത്തുന്നതിൽ നീതി
പഥത്തിൽ നിന്നും വ്യതിചലിക്കാൻ ഇടയാകാം.
എന്നാൽ ഞാൻ നിങ്ങളോട് മാപ്പിനപേക്ഷിക്കുന്നു.
ഏതുവിധം അവസ്ഥയിൽ നിങ്ങൾ ഇരിക്കുന്നുവോ
ആ അവസ്ഥയെ മാററാൻ എന്റെ വിചാരത്തിന്
ശക്തിയില്ല. അങ്ങു ഗുണവാനായിരിക്കെ അങ്ങു
ദുഷ്ടനാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതുകൊണ്ട്
അങ്ങു ദുഷ്ടനാകയില്ല, അതുപോലെ തന്നെ മറിച്ചും.
ദുർമ്മദവും നീചവുമായ സർവ്വവും സൽഗുണോചി
തമായി സുന്ദരമായ ബാഹ്യാകാരത്തെ ധരിക്കുന്ന
തായാലും ഗുണവത്തെ സൗന്ദര്യനിധിയായിരിക്കു
കയേയൊള്ളു.

ധീരശാന്തൻ—എന്റെ സകല ആശകളും നഷ്ടങ്ങളായി.

യുവരാജാവ്:—ഞാൻ നിങ്ങളെ സാശങ്കം അംഗീകരിച്ചതു
കൊണ്ടായിരിക്കാം. സ്നേഹത്തിനുള്ള അമൂല്യനിധാ
നങ്ങളും ദൃഢസ്നേഹബന്ധങ്ങളും ആയ നിങ്ങളുടെ
ഭാര്യയേയും കുഞ്ഞുങ്ങളേയും വിവരം അറിയിക്കാ
തെതന്നെ അതിദ്രുതമായി അങ്ങ് അവരെ വിട്ടു
വന്നതു് എന്തിന്! നിങ്ങൾക്ക് വിമാനനീയമായ
ഉദ്ദേശങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതായി ഞാൻ സംശയി
ക്കുന്നു എന്നു ഗണിക്കരുതേ. ആത്മരക്ഷയെക്കുറിച്ചു
മാത്രമേ ഞാൻ പറയുന്നൊള്ളു. ഞാൻ എന്തു
തന്നെ വിചാരിക്കുന്നതായാലും നിങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തി
നിശ്ചയമായും ന്യായമായിരിക്കും.

ധീരശാന്തൻ:—അനാഥമായ ദേശമേ! നിന്റെ പ്രജകളുടെ
രക്തമോചനം നടക്കട്ടെ. പ്രജകൾ ഹതരായി ഭവി

കട്ടെ. മഹത്തായ നൃശംസത! ഭവാന്റെ ശങ്കാഹേതുവിനെ ദൃഢപ്പെടുത്തികൊൾക. ആത്മനിയന്ത്രണം വേണ്ട. ഭവാങ്കൽ നിന്ന് ബലാദപഹൃതമായ സ്ഥാനമാനങ്ങൾ തിരുമേനി ധരിച്ചുകൊണ്ടാലും. രാജസ്ഥാനത്തിന്ന തിരുമേനിക്കുള്ള അവകാശം സുപ്രതിഷ്ഠിതമായിരിക്കട്ടെ. തിരുമനസ്സിലേക്ക് ക്ഷേമമുണ്ടാകട്ടെ. ആ നൃശംസന്റെ പിടിക്കകത്ത് ലഭിച്ചിരിക്കുന്ന ദേശം മുഴുവനും അതിന്ന പുറമെ ധനാഢ്യമായ ഗ്രാമീണദേശവും ലഭിക്കുന്നതായാലും ഞാൻ തിരുമേനി വിചാരിക്കുംപോലെ ദുഷ്ടനായിരിക്കാൻ മനസ്സുള്ളവനല്ല.

യുവരാജാവു:—കോപിക്കരുതേ. നിങ്ങളെ അത്യന്തം പേടിക്കുന്നവനെപ്പോലെ ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നില്ല. നമ്മുടെ രാജ്യം—പ്രജകൾ—ഭാരംവഹിച്ച് അധഃപതിതമായി കിടക്കുന്നു എന്ന് ഞാൻ ഗണിക്കുന്നു. നമ്മുടെ രാജ്യം കരയുന്നു, രക്തം ഒലിക്കപ്പെടുന്നു. ഓരോദിവസം ചെല്ലുംതോറും അതിന്റെ പുത്തൻ മുറിവുകളുടെ എണ്ണം കൂടിക്കൂടി വരുന്നു. അങ്ങനെയിരുന്നാലും എന്റെ അവകാശസ്ഥാപനത്തിന്നായി എനിക്കനുകൂലമായി ഉയർത്തപ്പെടുന്ന പാണികൾ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ ഗണിക്കുന്നു. ഇവിടെ കരുണാനിധിയായ അനന്തപുര രാജൻ അനേക സഹസ്രം യോദ്ധാക്കളെ അയച്ച് എന്നെ സഹായിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കാൎയ്യം ഈവിധമെല്ലാമിരുന്നാലും ഞാൻ നൃശംസശിരസ്സിൽ ചവിട്ടുകയോ അതിനെ എന്റെ ഖഡ്ഗത്തിൽ വഹിക്കയോ ചെയ്യുമ്പോൾ എന്റെ പാവപ്പെട്ട രാജ്യത്തിന്

പൂർവ്വകാലത്തെക്കാൾ അധികം ദോഷങ്ങളും അധികം കഷ്ടനഷ്ടങ്ങളും പിൻവാഴ്ചക്കാരനാൽ ജനിപ്പിക്കപ്പെടും.

ധീരശാന്തൻ:—അവൻ ആരായിരിക്കും?

യുവരാജാവ്:—എന്നെത്തന്നെയാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ സകലവിധ ദോഷങ്ങളും എന്നിൽ ചേർത്തൊട്ടിച്ച് വളർത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഞാനാകുന്ന ആ വൃക്ഷം പൂത്ത് കാച്ച് ഫലങ്ങളുണ്ടാകുമ്പോൾ, തമോനിധിയായ പ്രതാപതുംഗൻ ഹിമശുഭ്രനായി നിഷ്കളങ്കനായി കാണപ്പെടുകയും എന്റെ അതിരററ ദുഷ്പ്രവൃത്തികളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അവനെ ഈ സാധുമേഷം ഒരു പൈതുക്കുട്ടിപോലെ നിർദ്ദോഷിയായി ഗണിക്കയും ചെയ്യും എന്ന് എനിക്കറിയാം.

ധീരശാന്തൻ:— ദുഷ്കൃത്യത്തിലും നീചവൃത്തിയിലും പ്രതാപതുംഗനെ അതിശയിക്കുന്നതായ യാതൊരു വേതാളവും ഘോരനരകങ്ങളിൽപോലും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല.

യുവരാജാവ്:—അവൻ മനുഷ്യരക്തമോചനപ്രിയനും വിഷയലമ്പടനും ദുർവൃത്തനും ഈർഷ്യാലുവും പേതുള്ളതായ സകലപാതകങ്ങളും ഉള്ളവനുമാണെന്ന് ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ എന്റെ അഗാധകമായ വിഷയാസക്തിയുടെ അടിത്തട്ടു കണ്ടവർ ഇല്ല. താദൃശൻ രാജാവായി വാഴുന്നതിൽപരം പ്രതാപതുംഗൻ അധികം ക്ഷേമങ്കരനായി ഗണിക്കപ്പെടും.

ധീരശാന്തൻ—പ്രകൃതിസിദ്ധങ്ങളായ മനോവികാരങ്ങളിൽ അനിയന്ത്രിതാസക്തി നൃശംസതയത്രേ. അതു മനസ്സിന്റെയും ബുദ്ധിശക്തിയുടെയും വിവേകത്തിന്റെയും സ്ഥാനത്തിന്റെ ബലാലപഹരണമാകുന്നു. ഏതാദൃശവിഷയാസക്തി അനേകം രാജാക്കന്മാരുടെ അധഃപതനത്തിനും ആനന്ദസ്ഥാനമായ രാജസിംഹാസനത്തെ അകാലമായി നാഥവിഹീനമാക്കുന്നതിനും നിദാനമായി തീർന്നിട്ടുണ്ട് എന്നു വരുകിൽ തിരുമേനിയുടെ വകയായ രാജത്വത്തെ വീണ്ടെടുക്കുവാൻ തീരെ ഭയപ്പെടേണ്ട; ശങ്കിക്കുകയും വേണ്ട. അവിടത്തെ സന്തോഷത്തെ യഥേഷ്ടം തൃപ്തിപ്പെടുത്തുകയും, അതേകാലത്തുതന്നെ ഉദാസീനനെപ്പോലെ വെളിയിൽ ഭാവിക്കുകയും ചെയ്യുക. ഈ വിധം നടിക്കുന്ന കാലംകൊണ്ട് ശത്രുവിനെ തെററിദ്ധരിപ്പിക്കാം.

യുവരാജാവ്—തീരെ അപാഘടിതമായ എന്റെ പ്രകൃതിയിൽ ഇതുകേട്ട് വളരെ അനുപമമായ ഉത്സാഹം വളരുന്നു. ഞാൻ രാജാവായിരുന്നാൽ പ്രജകളുടെ വസ്തുവകകളെ മോഹിച്ച് ഒരുവന്റെ ആഭരണാദികങ്ങളെയും മററൊരുവന്റെ ഗൃഹത്തിനായും അവരുടെ ശിരശ്ഛേദനത്തിനു ഉദ്യുക്തനായി ഭവിക്കത്തക്കവണ്ണം പ്രകൃത്യാ കുടിലവും അപാഘടിതവും ആയ എന്റെ മനസ്സിൽ ഇതുകേട്ട് അപാരവും അനുപമവുമായ മോഹവും ലോഭവും വളരുന്നു. അധികമധികം ദ്രവ്യമുണ്ടാക്കേണ്ടതാകും ആ ദ്രവ്യലുബ്ധി ധനവാന്മാരുടെയും രാജഭക്തന്മാരുടെയും നേർക്ക് അനീതിയായ കലഹകാരണം സൃഷ്ടിച്ച് അവരുടെ ധനത്തെക്കരുതി അവരെ വധിക്കുവാൻ ഇടയാക്കുകയും കൂടുതൽ

ശ്രേയോലാഭത്തെ കൊതിക്കുന്നതിനുള്ള ബുദ്ധിയെ ഉജ്ജ്വലിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്ന ദീപനൗഷധമായി ഭവിക്കുന്നു.

ധീരശാന്തൻ—ഈ അതിമോഹം അഗാധമായി പുതഞ്ഞു കിടക്കുകയും ക്ഷണികമായ വിഷയസുഖേച്ഛയെക്കാൾ അധികം ദോഷകരമായി വേരൂന്നി വളരുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നിരുന്നാലും ഭയപ്പെടേണ്ട. തിരുമേനിക്കു സ്വന്തമായി സ്വേച്ഛാപൂർത്തി വരുത്തുന്നതിന് വേണ്ട ധാരാളത നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽ ഉണ്ട്. ഇവ മറ്റനുഗ്രഹങ്ങളുമായി തുലനം ചെയ്തു നോക്കുമ്പോൾ സഹ്യമായുള്ളവ തന്നെ.

യുവരാജാവ്:—എനിക്കു അങ്ങനെയുള്ള യാതൊന്നും ഇല്ല. നീതി, സത്യം, ആത്മസംയമനം, സ്ഥിരബുദ്ധി, ഉദാരത, പരിശ്രമം, കാരുണ്യം, വിനയം, ഭക്തി, ക്ഷമ, ധൈര്യം, സ്ഥൈര്യം മുതലായ രാജോചിതഗുണങ്ങളിൽ എനിക്കു അഭിരുചി ഇല്ല. എന്നാൽ നാനാവിധമായ അപരാധങ്ങളിൽ ഓരോന്നിനേയും നാനാമുഖമായും അനിയന്ത്രിതമായും പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ വാസന എനിക്കു ഉണ്ട്. എന്നുതന്നെയുമല്ല, എനിക്കു അധികാരം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നുവരികിൽ സൌജന്യവും ചിരൈക്യവും ആകുന്ന മധുരക്ഷീരത്തെ ഞാൻ നരകഗർത്തത്തിൽ ഒഴിച്ചുകളയും; സാർവ്വത്രികമായി പരന്നിരിക്കുന്ന ശാന്തതയേയും സമാധാനത്തേയും അത്യന്തം സങ്കലമാക്കയും ഇഹലോകത്തിൽ സകലവിധൈക്യത്തേയും ഭിന്നിപ്പിക്കയും ചെയ്യുമായിരുന്നു.

ധീരശാന്തൻ:—അയ്യോ, വേദാരണ്യമേ! വന്ദേമാതരം. അയ്യോ.

യുവരാജാവു്:—താദൃശൻ രാജ്യഭരണത്തിനു യുക്തൻ ആണെങ്കിൽ പറയൂ: ഞാൻ വർണ്ണിച്ചവിധത്തിൽ ഉള്ളവൻ തന്നെ ഞാൻ.

ധീരശാന്തൻ:—രാജ്യഭരണത്തിനു ഉചിതൻ എന്നോ? അല്ല. ജീവിച്ചിരിക്കാൻ ഉചിതനല്ല. അയ്യോ ദുഃഖപൂരിതരായ ജനങ്ങളേ! രക്തത്തിൽ മുക്കിയ ചെങ്കോൽ ധരിച്ചവനും രാജസ്ഥാനം ഇല്ലാത്തവനും ആയ ഈ ശംസന്നു് അധീനരായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്ന സാധുക്കളേ! നിങ്ങളുടെ രാജസിംഹാസനത്തിനു നിജതമനായ അവകാശി ആത്മഖണ്ഡനത്താൽ തൻ സ്ഥാനത്തിൽനിന്നു നിരാകൃതനായി തീരുകയും സ്വവർഗ്ഗത്തെ കളങ്കിതമാക്കി അപരാധിക്കയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു് നിങ്ങളുടെ ഭാഗ്യാദികളെ വീണ്ടും എപ്പോഴും ഞാൻ ദർശിക്കും? തിരുമേനിയുടെ പിതാവായ രാജാവു് അത്യന്തം സിദ്ധതുല്യൻ ആയിരുന്നു. ഭവാനെ മടിയിൽ വച്ചു ലാളിച്ചുവളർത്തിയ, ആ മഹാരാജ്ഞിയായ, ജനനി ജീവിതകാലത്തിൽ ദിനംതോറും മരിക്കാൻ ഒരുങ്ങിയിരുന്നു. തിരുമേനി ക്ഷേമമായി ഗമിക്കുക. തിരുമേനിയുടെ പേരിൽ സ്വയമാരോപിച്ചതായ അപരാധങ്ങൾ എന്നെ മാതൃദേശത്തിൽനിന്നു ബഹിഷ്കരിച്ചിരിക്കുന്നു. അയ്യോ, എന്റെ മനമേ, നിന്റെ ആശ ഇവിടെ അവസാനിക്കുന്നു.

യുവരാജാവു്:—ധീരശാന്തപ്രഭോ! ശാന്തനായിരിക്കൂ; വിമലമായ ആർജവബുദ്ധിയിൽനിന്നു ജാതങ്ങൾ ആയ ഈ ഉത്തമ മനോവികാരമായ കളങ്കിത സംശയ

ങ്ങളെ എന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു പ്രമാൎജ്ജനം ചെയ്തു എന്റെ ചിന്തകളെ അങ്ങേടെ സത്യത്തിനും മാനത്തിനും യോജിച്ചവയാക്കിയിരിക്കുന്നു. പൈശാചനായ പ്രതാപരുദ്രൻ ഈ വിധം അനേകം കൂടപ്രയോഗങ്ങളാൽ എന്നെ അവന്നു വശപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ശാന്തമായ വിവേകം, അത്യശങ്കിയായ ദ്രുതഗതിയിൽനിന്നു, എന്നെ പിൻവലിപ്പിച്ചു. സ്വൎഗ്ഗസ്ഥനായ ഈശ്വരൻ നിങ്ങൾക്കും എനിക്കും തമ്മിൽ സൌഹാൎദ്ദം ഉണ്ടോ എന്നു അറിഞ്ഞു നമ്മെ യഥായോഗ്യം അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ. എന്തു കൊണ്ടെന്നാൽ ഇപ്പോൾ തന്നെയും ഞാൻ നിങ്ങളുടെ വിവേകവത്തായ ഉപദേശത്തിനു സ്വയം കീഴ്പ്പെടുകയും എന്റെപേരിൽ ഞാൻ സ്വയമേവ ആരോപിച്ച കറകളെ ഞാൻ നിരാകരിക്കയും തഥാവിധം ആത്മാരോപിതങ്ങളായ ദോഷങ്ങൾ എന്റെ പ്രകൃതിക്കു വിരുദ്ധങ്ങൾ ആകയാൽ അവയെ ഞാൻ സശപഥം ത്യജിക്കയും ചെയ്യുന്നു ഇതേവരെ ഞാൻ സ്ത്രീജനത്തിനു പരിചിതൻ അല്ല; ഒരിക്കലും കള്ളസത്യം ചെയ്തിട്ടും ഇല്ല. എന്റെ സ്വന്തമായിട്ടുള്ളതു ലഭിക്കണം എന്നുപോലും ഞാൻ മോഹിച്ചിട്ടില്ല. യാതൊരിക്കലും വിശ്വാസഘാതകം ചെയ്തിട്ടില്ല. പൈശാചികവൃത്തനെ ചതിച്ചു തുല്യനിലയിലുള്ളവനോടു സംഘടിപ്പിക്കയില്ല. പ്രാണനേക്കാൾ കുറവായി സത്യത്തിൽ സന്തോഷിക്കയില്ല. ഞാൻ ഇദം പ്രഥമമായി കളവു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു എന്റെ പേരിൽ തന്നെ ഞാൻചെയ്ത ഈ ദോഷാരോപണം ആണ്. വാസ്തവസ്ഥിതിയിൽ ഉള്ള ഞാൻ നിങ്ങളു

ടെയും എന്റെ പാവപ്പെട്ട രാജ്യത്തിന്റെയും ആശങ്കകൾക്കു വശപ്പെട്ടവൻ. വൃദ്ധനായ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവൻ പൂർണ്ണമായി യുദ്ധയോഗ്യതയായ പതിനായിരം ഭടന്മാരോടു കൂടി, നിങ്ങൾ ഇവിടെ വരും മുമ്പേതന്നെ, എന്റെ രാജ്യത്തിന്റെ നേർക്കു പുറപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവിടെ നമുക്കൊന്നിച്ചുപോകാം. വിജയമോ ഭാഗം നമ്മുടെ കാര്യത്തിന്റെ നീതിമത്തയ്ക്കു അനുരൂപമായി നിശ്ചിതമായ്ഭവിക്കട്ടെ. അങ്ങു എന്തു കാരണത്താൽ മൗനം അവലംബിച്ചിരിക്കുന്നു.

ധീരശാന്തൻ:—ഏതാദൃശങ്ങളായ പ്രിയകാര്യങ്ങളും അപ്രിയകാര്യങ്ങളും ഏകകാലേ പറഞ്ഞതു് ദുസ്സഹനീയമാണല്ലോ.

ഇവ്വിധം ഇവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനിടയ്ക്കു ഒരു രാജവൈദ്യൻ അവിടെ വന്നെത്തി. "എന്താ മഹാരാജാവു് എഴുന്നള്ളുന്നുണ്ടോ" എന്നു യുവരാജൻ ചോദിച്ചു.

വൈദ്യൻ:—ഉണ്ടു്. ഒരു വലിയ കൂട്ടം രോഗികൾ അവിടുത്തെ ചികിത്സയെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. അവരുടെ രോഗം വലിയ വൈദ്യനൈപുണ്യത്തിന്റെ യത്നങ്ങളെ വിഫലീഭവിപ്പിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ളതു്; എന്നു വരികിലും ആ തിരുമേനിയുടെ സ്പർശനമാത്രത്താൽ അവർ ക്ഷണേന നീരോഗികളായിത്തീരും. അവിടുത്തെ പാണിക്കു അത്ര വലിയ ശുദ്ധതയും മാഹാത്മ്യവും ഈശ്വരൻ നല്കിയിരിക്കുന്നു.

യുവരാജാവു്:—വൈദ്യരെ നിങ്ങൾക്കു വന്ദനം. (വൈദ്യർ പോയി)

ധീരശാന്തൻ:—അദ്ദേഹം പറയുന്ന രോഗം ഏതാണ്?

യുവരാജാവ്:—അതിന്ന കണ്ഠമാല അല്ലെങ്കിൽ രാജസ്പൎശം എന്നാണ പേര്. ഈ ഗുണവാനായ മഹാരാജാവിന്ന അത്യന്തവും അത്ഭുതവും അതിമൎത്ത്യവും ആയ പ്രവൃത്തിയാണിത്. ഞാൻ ഇവിടെ താമസം തുടങ്ങിയതിൽ പിന്നീട അവിടുന്ന ഈ അത്ഭുതകാൎയ്യം നടത്തുന്നത് ഞാൻ പലപ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ഈശ്വരന്റെ കനിവു വരുത്തേണ്ടതായ മാൎഗ്ഗം അദ്ദേഹത്തിന്ന നല്ലപോലെ അറിയാം. എന്നാൽ അസാധാരണ മഹാരോഗങ്ങളാൽ പീഡിതരായ ജനങ്ങൾ, ദേഹമെല്ലാം പുണ്ണുകളായി അഴുകി പഴുത്തുനാറുന്നവർ, കാഴ്ചയ്ക്കു അത്യന്തം ദുസ്സഹരായുള്ളവർ, സകലവിധൗഷധശക്തിക്കും അതീതർ, ഈവിധം ഉള്ളവരുടെ കഴുത്തിൽ അദ്ദേഹം ഈശ്വരസ്തോത്രപൂതമായ ഒരു കവചം കെട്ടിത്തൂക്കിയാൽ അവർ സൎവ്വരോഗങ്ങളിലുംനിന്ന വിമുക്തരായി ഭവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിൻവാഴ്ചക്കാൎക്കും ഈ അനുഗ്രഹം ജന്മസിദ്ധമായി ഭവിക്കുംപോലും. ഈ അത്ഭുതഗുണയുക്തനായ അദ്ദേഹത്തിന്ന ഭാവികാൎയ്യങ്ങളെ മുൻകൂട്ടി പറയുന്നതിനുള്ള ശക്തിയും ഈശ്വരൻ നല്കീട്ടുണ്ട്. ഇതിനും പുറമെ വിവിധാനുഗ്രഹങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സിംഹാസനത്തിന ചുറ്റും തിങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹം പ്രസാദപൂൎണ്ണനും കൃപാനിധിയും ആണെന്ന ഗണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

സാക്ഷാൽധൎമ്മാവതാരമൂൎത്തിയായ അനന്തപുരത്തിലെ മഹാരാജാവിന്റെ മഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഇവർ ഈ

വിധം സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ വല്ലഭ പ്രഭുവും യുവരാജദർശനത്തിനായും ധീരശാന്തന്റെ തൽകാലസ്ഥിതിയെ അറിയിപ്പാനായും അവിടെ എത്തി. വല്ലഭനെ വേണ്ടവിധം സൽക്കരിപ്പാൻപോലും യുവരാജൻ ശക്തനായിരുന്നില്ല. ധീരശാന്തനോടു അറിയിക്കേണ്ടതായ അത്യന്തദുഃഖകരമായ വൃത്താന്തത്തെ പൊടുന്നനവെ അറിയിക്കുന്നതു് ബാധിതി തന്മരണഹേതുവായിഭവിച്ചേക്കുമല്ലോ. അതുകൊണ്ടു കഴിയുന്നതു മന്ദമായി പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കണം എന്നായിരുന്നു വല്ലഭന്റെ ഉദ്ദേശ്യം: ധീരശാന്തൻ ആകട്ടെ വല്ലഭന്റെ തൽകാലഗമനഹേതുവിനെ ഒട്ടും ശങ്കിച്ചില്ല. യുവജന സഹായത്തിനായി മനഃപൂർവം യത്നിക്കുന്ന ഒരു സചിവൻ തങ്ങളെ കാണ്മാൻകൊതിച്ചു വന്നിരിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു സന്തോഷിച്ചിരുന്നതേയുള്ളൂ. "സ്വാമിൻ ഇവിടെ വരുന്നതാരെന്നു നോക്കണേ" എന്നു ധീരശാന്തൻ യുവരാജാവിനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തു.

യുവരാജൻ:—എന്റെ നാട്ടുകാരൻ; എന്നിരുന്നാലും എനിക്കു അദ്ദഹത്തെ അറിഞ്ഞുകൂടാ.

ധീരശാന്തൻ:—അതിശാന്തനായ ചെട്ടാ, അങ്ങേയ്ക്കു സ്വാഗതം.

യുവരാജാ—ഇപ്പോൾ ആരും മനസ്സിലായി. ഈശ്വരാ ഞങ്ങളെ അപരിചിതരാക്കിയിരിക്കുന്ന ഹേതുവിനെ മാററുക.

വല്ലഭൻ:—തമ്പുരാന്നു സർവമംഗളം ഭവിക്കട്ടെ.

ധീരശാന്തൻ:—നമ്മുടെ രാജ്യം പൂർവസ്ഥിതിയിൽതന്നെ കിടക്കുന്നുവോ?

വല്ലഭൻ:—അയ്യോ പാവപ്പെട്ടദേശം! തന്റെ നിലയും വിലയും ദൗർഭാഗ്യവും അറിയാൻ ഭീതഭീതമായിരിക്കുന്നു. അതിനെ നമ്മുടെ മാതൃഭൂമി എന്നു വിളിക്കാൻ പാടില്ല, നമ്മുടെ ശ്മശാനഭൂമി എന്നാണ് വിളിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നതു്. ഗുണദോഷവിഹീനന്മാരും ബാലന്മാരും അല്ലാതെ യാതൊരുത്തനും അവിടെ സ്വൈരമുള്ളവനായി കാണാറില്ല. അവിടെ ഗഗനത്തെ വലിച്ചുകീറുമാറ് ദീർഘശ്വാസങ്ങളും കരച്ചിലും നിലവിളിയും വളർന്നു പൊങ്ങിക്കിടക്കുന്നു; എന്നിട്ടും അവ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടുന്നില്ല: അവിടെ അത്യുഗ്രമായ വ്യസനം ദൈനംദിനമായ ചിത്തക്ഷോഭമായി പരിണമിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടെ മൃതസംസ്കാരകാലത്തുണ്ടാകുന്ന നിലവിളി കേൾക്കുമ്പോൾ ആരു മരിച്ചു പോയി എന്നു ഗണിക്കുന്നവർ ഇല്ല; ഗുണവാന്മാരുടെ ജീവിതങ്ങൾ, അവർ തലയിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന പുഷ്പം വാടുമുമ്പെയും, അവർ രോഗാക്രാന്തരായി തീരുമുമ്പെയോ നഷ്ടമായിപ്പോകുന്നു.

ധീരശാന്തൻ:—അയ്യോ, വളരെ സൂക്ഷ്മമായ വാർത്തയാണ്; കേൾപ്പാൻ വയ്യാത്തവിധം സത്യവും അത്രെ.

യുവരാജാ:—നവീനതരമായ ദുഃഖഹേതു ഏതു്?

വല്ലഭൻ:—ഒരു മുഹൂർത്തകാലം മാത്രം പ്രായമുള്ളവൻ പോലും പുതിയ വാർത്ത പറയുന്നവനെ അപഹസിക്കുന്നു. ഓരോ നിമിഷവും പുതിയ ദുഃഖഹേതു ജനിപ്പിക്കുന്നു.

ധീരശാന്തൻ:—എന്റെ ഭാര്യക്കു സൗഖ്യം തന്നെയോ?

വല്ലഭൻ:—സൗഖ്യം,

ധീരശാന്തൻ:—എന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങളും?

വല്ലഭൻ:—അവൎക്കും സൗഖ്യംതന്നെ.

ധീരശാന്തൻ:—ആ ഉഗ്രസേനൻ അവരുടെ സമാധാനത്തെ അതിക്രമിച്ചില്ല, അല്ലേ.

വല്ലഭൻ:—ഇല്ല. ഞാൻ അവരെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞപ്പോൾ അവർ സമാധാനത്തിൽ സുഖിച്ചുകിടക്കുന്നു.

ധീരശാന്തൻ:—സംഭാഷണത്തിൽ ലുബ്ധ് കാണിക്കേണ്ട, കാൎയ്യം എങ്ങനെ ഇരിക്കുന്നു.

വല്ലഭൻ:—ഞാൻ ദുഃഖഭാരമായി വഹിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന ഈ വൎത്തമാനം അറിയിക്കുന്നതിനായി ഇവിടെ വന്നപ്പോൾ അനേകം മാന്യപുരുഷന്മാർ ആയുധപാണികളായി വെളിക്കു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു് ഒരു ശ്രുതി ഉണ്ടായി; അതു കേട്ടതിൽ ആ ഘാതകനായ ഉഗ്രസേനന്റെ ശക്തി പ്രചരിതമായിരിക്കുന്നുവെന്നത്രേ ഞാൻ പരിച്ഛേദിച്ചതു്, ഇക്കാലം ആണു് സഹായം ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കാലം. തിരുമേനി നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽ വന്നു് ജനങ്ങൾക്കു് ദൃഷ്ടനായിഭവിച്ചാൽമാത്രം മതി. ആ അവസ്ഥിതി തന്നെയും രണധീരന്മാരെ സൃഷ്ടിക്കയും നമ്മുടെ സ്ത്രീകളുടെ ദാരുണകഷ്ടങ്ങളെ ദൂരീകരിക്കാനായി സ്ത്രീജനങ്ങളെപ്പോലും യുദ്ധവീരകളാക്കയും ചെയ്യും.

യുവരാജ:—നാം അങ്ങോട്ടുവരുന്നുണ്ടു്. ഈ വസ്തുതയറിഞ്ഞു് അവർ സമാശ്വസിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. കരുണാനിധിയായ അനന്തപുരത്തെ മഹാരാജാവു് ഗുണനിധിയായ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യരാജനെ പതിനായിരം

ടന്മാർ ചേററ സൈന്യത്തിന്റെ നായകനാക്കി നമ്മുടെ സഹായത്തിന്നായി തന്നിരിക്കുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിനെ അപേക്ഷിച്ച് ഐശ്വൎയ്യവാനും രണജേതാവും ആയ സേനാനി ഇഹലോകത്തിൽ ഇല്ല.

വല്ലഭൻ:—ഏതാദൃശാശ്വാസത്തിന്നും ഞാനും സഹായഭൂതനായിരിക്കേണം എന്നു വലുതായ മോഹം ഉണ്ട്. പക്ഷെ അതിന്നു ശക്തിയില്ലല്ലൊ എന്നു ഖേദിക്കുന്നു. പരശ്രോത്രങ്ങളിൽ പതിച്ചുകൂടാത്തവയും നിൎമ്മാനുഷമായ ആകാശത്തിൽ മാത്രം ഉച്ചരിക്കേണ്ടവയും ആയ ചില വാക്കുകൾ എനിക്കു പറയാനുണ്ട്.

ധീരശാന്തൻ:—അവ എന്തിനെപ്പററിയുള്ളവ? പൊതു ദുഃഖഹേതുവൊ അതല്ലാ ഒരുത്തനു തനിച്ചുള്ള വ്യസനം ക്രമാഗതമായി അതിന്റെ സന്തതികൾക്കു ലഭിച്ചതായുള്ളതോ?

വല്ലഭൻ:—അതിൽ പ്രധാനാംശം നിങ്ങളെ മാത്രം സംബന്ധിക്കുന്നതാണെന്നു വരികിലും കേൾക്കുന്ന ഏതു ശുദ്ധബുദ്ധിയ്ക്കും അതു വ്യസനഹേതുവാകാതിരിക്കയില്ല.

ധീരശാന്തൻ:—എന്നെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതാണെങ്കിൽ ഒളിക്കേണ്ടാ, വേഗത്തിൽ പറഞ്ഞാലും,

വല്ലഭൻ:—നിങ്ങളുടെ ശ്രോത്രപുടങ്ങളിൽ ഇതേവരെ പ്രവേശിച്ചിട്ടുള്ള നാദങ്ങളിൽവെച്ച് അത്യുഗ്രവും അതിപ്രചണ്ഡവും ആയ ശബ്ദം അവിടങ്ങളിൽ

ഞാൻ ഇപ്പോൾ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഉച്ചരിക്കുന്ന നാവിനെ അത്ര ശ്രോത്രങ്ങളും ശാശ്വതമായി വെറുക്കരുതേ എന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

ധീരശാന്തൻ:—ഹും—അതെന്താണെന്നു ഞാൻ ഊഹിക്കുന്നുണ്ട്.

വല്ലഭൻ:—നിങ്ങളുടെ ദുർഗ്ഗപ്രാസാദം അവസ്കന്ദിതമായി; നിങ്ങളുടെ ഭാര്യയും ശിശുക്കളും മൃഗീയമായി ഹതരായി. ഈ മാൻപേടയേയും മാൻകുട്ടികളേയും ഹനിച്ച രീതിയുടെ വിവരണം കേട്ടാൽ അതു നിങ്ങളേയും മൃതരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേർക്കും.

യുവരാജാ:—കൃപാവാരിധിയായ ഭഗവാൻ! എന്തെടാ മനുഷ്യാ, വ്യസനഭാരത്താൽ തല കുനിക്കേണ്ട. ദുഃഖത്തെ വാഗ്രൂപമാക്കൂ; വാചാ വെളിപ്പെടാത്ത വ്യസനം അതിഭാരാക്രാന്തമായ ഹൃദയത്തിൽ ചെന്നു് സ്വയം ഛിന്നഭിന്നമാകുവാൻ ഹൃദയത്തിനോടു മന്ത്രം ഉപദേശിക്കും.

ധീരശാന്തൻ:—എന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങളും കൂടിയോ?

വല്ലഭൻ:—ഭാര്യ, കുഞ്ഞുങ്ങൾ, ഭൃത്യർ, അവിടെ കാണപ്പെട്ടിരുന്ന സകലരും.

ധീരശാന്തൻ:—ഇക്കഥയറിഞ്ഞിട്ടും ഞാൻ ഇവിടെനിന്നു അങ്ങോട്ടു ചെല്ലണമോ? എന്റെ പ്രിയതമയും ഹതയായിപ്പോയോ?

വല്ലഭൻ:—ഞാൻ പറഞ്ഞല്ലോ!

യുവരാജാ:—സമാശ്വസിക്കൂ — നമ്മുടെ മഹാപ്രതികാരത്തെ, ഈ മരണകരമായ വ്യസനരോഗം ശമിപ്പിക്കാൻ ഉള്ള, ഔഷധമായി നമുക്ക പരിണമിപ്പിക്കാം.

ധീരശാന്തൻ:—അവൻ കുഞ്ഞുങ്ങൾ ഇല്ലാത്തവൻ. എന്റെ സുന്ദരരായ ആ കുഞ്ഞുങ്ങൾ എല്ലാവരും പോയോ? എല്ലാവരും എന്നാണോ അങ്ങ പറഞ്ഞത്? അയ്യോ, നരകലോകപ്പരുന്തേ! എല്ലാവരുമോ! സൗന്ദൎയ്യനിധികളായ എന്റെ എല്ലാ കുഞ്ഞുങ്ങളും തള്ളയുംകൂടി ക്രൂരമായ ഒരു റാഞ്ചിൽ പൊയ്പ്പോയോ?

യുവരാജാ:—നിങ്ങൾ ദുഃഖവുമായി ആണിനൊപ്പം യുദ്ധം ചെയ്യൂ.

ധീരശാന്തൻ:—ഞാൻ അങ്ങനെ ചെയ്യും. എന്നു വരികിലും മനുഷ്യോചിതമായ ബോധവും എനിക്ക ഉണ്ടാകേണ്ടതു തന്നെ. എനിക്ക അത്യന്തം അമൂല്യദ്രവ്യങ്ങളായിരുന്നവ പൊയ്പ്പോയി എന്നു സ്മരിക്കാതിരിപ്പാൻ ശക്തിയില്ല. ഈശ്വരൻ ഇതെല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കയും അവൎക്ക അനുകൂലമായി പ്രവൎത്തിക്കാതിരിക്കയും ചെയ്തുവോ? നിന്റെ പ്രതാപം സംഹാരരുദ്രന്റെ മൂൎത്തിയായി പരിണമിക്കണം എന്നു കരുതീട്ടാണോ നിന്റെ അച്ഛൻ നിനക്ക ഈ പേര് നല്കിയത്. മഹാപാതകിയായ പ്രതാപരുദ്രാ; അവരെല്ലാം എന്റെ നിമിത്തം പ്രഹതരായല്ലോ. ഞാൻ അകിഞ്ചനപാതകൻ! അവരുടെ സ്വന്തം അപരാധങ്ങൾ നിമിത്തം ക്രൂരവധം അവരുടെ ആത്മാവിൽ ആപതിച്ചു. വൈകുണ്ഠം ഇപ്പോൾ അവൎക്ക വിശ്രമസ്ഥാനം ആയി ഭവിക്കട്ടെ.

യുവരാജാ:—ഇതു നിങ്ങളുടെ ഖഡ്ഗത്തെ തേച്ചു മൂർച്ച്വരുത്തുന്നതിനുള്ള ചാണയായിരിക്കട്ടെ. ദുഃഖം ക്രോധമായി പരിണമിക്കട്ടെ. മനസ്സിനെ മൊണ്ണയാക്കരുതേ; അതിനെ ക്രോധവിലോമാക്കൂ.

ധീരശാന്തൻ:—അയ്യോ, എന്റെ നേത്രങ്ങൾകൊണ്ടു സ്ത്രൈണകൃത്യം അഭിനയിക്കയും നാവുകൊണ്ടു ആത്മശ്ലാഘാപരനായി ഭവിക്കയും ചെയ്വാൻ എനിക്കു കഴിയും. എന്നാൽ ശാന്തനായ ഈശാ, സകല വിളംബത്തെയും കുറയ്ക്കണേ. വേതാരണ്യത്തിലെ ഈ വേതാളത്തെയും എന്നെയും യുദ്ധത്തിൽ പരസ്പരം അഭിമുഖീകരിപ്പിക്കണേ. അവനെ എന്റെ ഖഡ്ഗശീർഷത്തുമ്പിൽ ആക്കിവെക്കണേ. അവൻ എന്റെ ഖഡ്ഗപാതം തട്ടാതെ രക്ഷപ്പെടുന്നതായാൽ ഈശ്വരനും അവനു മാപ്പുകൊടുക്കട്ടെ.

യുവരാജാവ്:—ഈ രാഗം പൗരുഷംതന്നെ. വരൂ, നമുക്കു രാജസന്നിധിയിൽ ചെല്ലാം. നമ്മുടെ ബലം സന്നദ്ധമായിരിക്കുന്നു. വിടവാങ്ങാനേ താമസമുള്ളൂ. പ്രതാപാഢ്യൻ പഴുത്ത പഴംപോലെ പതിക്കാൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. ഈശ്വരൻ ഇപ്പോഴും പ്രതികാരകൃത്യം നടത്തേണ്ടവരായ അവിടുത്തെ അമാത്യന്മാരെ ഉത്തേജിപ്പിക്കുന്നു. ലഭ്യമായ പ്രോത്സാഹനം ലഭിച്ചാലും. അന്ധകാരമയമായ രാത്രി ഒടുവിൽ പ്രഭാവത്തായ പകലിനു വഴി കൊടുക്കയേയുള്ളൂ.

അദ്ധ്യായം ൧൯.

അധഃപതനം

രാജ്ഞി മരിച്ചതിൽ പിന്നീട പ്രതാപചന്ദ്രന്റെ അവസ്ഥ ശോച്യതരമായി. അദ്ദേഹം ഏകാകിയായി ഭവിച്ചു. ഗൃഹലക്ഷ്മി പൊയ്പ്പോയതാൽ സകലവിധ ലക്ഷ്മിയും നഷ്ടം തന്നെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണദോഷങ്ങളിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നവൻ എന്നൊ അദ്ദേഹത്തെ മനഃപൂൎവ്വം സ്നേഹിക്കുന്നവൻ എന്നൊ ഗണിക്കാവുന്നതായി രാജഗൃഹത്തിൽ അകത്തെ പുറമെയാകട്ടെ യാതൊരുത്തനും ഇല്ലാതായി. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹം മേലും ദുഷ്കൎമ്മങ്ങളും ചതികളും പ്രവൎത്തിക്കാൻ ആലോചിച്ചു മനസ്സിനെ ദൃഢപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ദുഷ്കൎമ്മങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുവാൻപോലും വിശ്വസ്തനായ ഒരാൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഏതാദൃശാവസ്ഥയിൽ ജീവിതം മരണവേദനയല്ലയോ? "ഇനി ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതെന്തിന്? വേഗേന മരിക്കുന്നതു്. നല്ലതു്" എന്നുപോലും അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നിപ്പോയി. ഇവ്വിധം ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത്സാഹത്തെ പുനൎജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നതായ ഒരു സംഗതി ആവിൎഭവിച്ചു. പ്രായേണ എല്ലാ കാലത്തും സമീപത്തുണ്ടായിരിക്കാറുള്ള ഒരു ഭൃത്യൻ ഒരു ദിവസം ബദ്ധപ്പെട്ട് ഓടിവന്ന് ഏതോ ഒരു കാൎയ്യം തിരുമനസ്സറിയിക്കാൻ ഭാവിച്ചു. അതു കേൾക്കാൻപോലും രാജാവിനു ശ്രദ്ധ തോന്നിയില്ല. എന്നിട്ടും രാജാവു ഇപ്രകാരം അവനോട പറഞ്ഞു:—

“യാതൊരു വൎത്തമാനവും എന്നെ അറിയിക്കേണ്ടാ; അവർ സകലരും ഓടിപ്പൊയ്ക്കൊള്ളട്ടെ. ബർണ്ണാരണ്യം എന്റെ രാജധാനിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതുവരെ ഞാൻ ഭയാവിഷ്ടൻ ആയിത്തീരുകയില്ല. ഈ ബാലനായ കേരളദേവൻ തുച്ഛൻ; ഇവൻ സ്ത്രീജാതൻ അല്ലയോ? മൎത്ത്യൎക്കു സംഭവിക്കുന്ന സകല കാൎയ്യങ്ങളും അറിയുന്നവരായ ആ യോഗിനികൾ ‘പ്രതാപചന്ദ്രപ്രഭോ പേടിക്കേണ്ടാ, സ്ത്രീജാതനായ യാതൊരു മനുഷ്യനും നിന്നെ ജയിച്ചു ഹനിക്കയില്ല’ എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥിതിക്കു വഞ്ചകരായ നാടൻപ്രഭുക്കളെ! ഓടിക്കൊൾവിൻ; ഉദരംഭരികളായ ഹൂണരാജ്യക്കാരോടൊന്നിച്ചു ചേൎന്നുകൊൾവിൻ. എന്റെ പ്രവൃത്തികളെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന ചിത്തവും ഞാൻ വഹിക്കുന്ന ഹൃദയവും യാതൊരിക്കലും സംശയംകൊണ്ടു് നമ്രമായി ഭവിക്കയില്ല, ഭീതികൊണ്ടു ചഞ്ചലപ്പെടുകയും ഇല്ല.”

“എടാ നിനക്കു കൊക്കുതുല്യമായ ശ്വേതവൎണ്ണം എവിടെ കിട്ടി?”

ഭൃത്യൻ:—പതിനായിരം ഉണ്ടു്.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—കൊക്കുകളോ? ജാല്മാ.

ഭൃത്യൻ:—ഭടർ, തമ്പുരാനേ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—പോടാ, രക്തവിഹീനനായി ഭീതനായ ചെക്കാ; നിന്റെ മുഖത്തെ മുള്ളുകൊണ്ടു കുത്തി ഭയദ്യോതകമായ ശ്വേതിമയെ രക്തവൎണ്ണമാക്കു. എന്തു ഭടർ മൂഢാ! നിന്റെ ആത്മാവിനു നാശകാരികൾ. നിന്റെ കപോലങ്ങളിലെ വിളറിപ്പു് നിന്റെ

ഭീതിയെ ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നു; എന്തു മടരാണ്, പേടിച്ചു വരുന്നു.

ഭൃത്യൻ:—എല്ലാമരണ്യസേനം, തിരുമേനി.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—"നിന്റെ ദുർമുഖവും കൊണ്ട് മറയത്തു പോ"

ഭൃത്യൻപോയതിൽ പിന്നീട് മഹത്തരനെ വിളിച്ചു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. "മഹത്തരാ എനിക്കു മനോവേദനയുണ്ട്. കാണുമ്പോഴും ചിത്തവൈകല്യം ജനിക്കുന്നുണ്ട്? മഹത്തരാ! ഈ ശത്രുപരാക്രമണം ഒന്നുകിൽ എന്നെ ശാശ്വതാനന്ദവാൻ ആക്കും; അല്ലെങ്കിൽ ഇപ്പോഴം സ്ഥാനഭ്രഷ്ടൻ ആക്കും. ഞാൻ ഗുണദോഷം അറിയാൻ ശക്തനായി മതിയാകുംവണ്ണം ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ട്. എന്റെ ജീവിതത്തിൽ ഉച്ചപ്രായമായിരിക്കുന്നു. എന്റെ ഇലകൾ പഴുത്തുതുടങ്ങി. ബഹുമതി, ഭക്തി, അനുസരണം മിത്രവർഗ്ഗം, മുതലായി വാർദ്ധക്യത്തിൽ സഹചരിക്കേണ്ടതായ യാതൊന്നും എനിക്കു ഉണ്ടായിരിക്കും എന്നു പ്രതീക്ഷിച്ചുകൂടാ. തൽസ്ഥാനത്ത് ശാപങ്ങളും, ഉച്ചങ്ങളും അല്ലെന്നുവരികിലും അഗാധങ്ങളായ ശാപങ്ങളും, കേവലം വാചാമാത്രമായ ഹാർദ്ദമല്ലാത്ത ബഹുമതിയും ശ്വാസവും ഉണ്ടായിരിക്കും. ഈ ശ്വാസം ഇല്ലാതിരിക്കാൻ സാധുവായ മനസ്സിനു ഇഷ്ടം ഉണ്ടായിരിക്കാം എന്നുവരികിലും അതില്ലാതാക്കാൻ തുനിയുന്നില്ല, മഹത്തരാ.

മഹത്തരൻ:—അടിയൻ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—മറ്റൊന്നു വർത്തമാനം!

മഹത്തരൻ:—അറിയിച്ചതെല്ലാം സത്യം തന്നെ എന്ന് ഉറപ്പു കിട്ടിയിരിക്കുന്നു.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—എന്റെ അസ്ഥികളിൽനിന്നു മാംസം ചതച്ചെടുക്കപ്പെടുന്നതുവരെ ഞാൻ യുദ്ധം ചെയ്യും. എന്റെ കവചം തരു, വരു. എന്റെ കവചം മേലിൽ ഇട്ടുതരു, എന്റെ വടിയും തരു; മഹാത്മരാ! കൂടുതൽ എണ്ണം കതിരകളെ വെളിയിൽ അയക്കൂ. വൈദ്യരെ, പ്രഭുക്കൾ എന്നെ കണ്ടു് ഓടിപ്പോകുന്നു. വൈദ്യരെ, എന്റെ നാട്ടിലെ ജലത്തെ വൈദ്യശാസ്ത്രരീത്യാ പരിശോധിക്കാൻ കഴിയും, എങ്കിൽ വേദാരണ്യത്തിന്ന് പിടിപെട്ടിരിക്കുന്നരോഗം ഏതെന്നു അറിഞ്ഞു വിരേചനം ചെയ്തു അതിനെ മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ നീരോഗം ആക്കൂ. അങ്ങനെ ചെയ്താൽ അതിനെ കുറിച്ചു ഞാൻ ഉച്ചരിക്കുന്ന പ്രശംസാ വാക്യം വാനത്തിൽ തട്ടി പ്രതിധ്വനിയായി ഭൂമിയിൽ വീണ്ടും പതിച്ചുമുഴങ്ങും. കവചം ധരിപ്പിക്കാനല്ല പറഞ്ഞതു്. കവചം എന്റെ പിന്നാലെ കൊണ്ടുവാ. വാരണവനത്തിലെ ഉടുമ്പൻചോല നമ്മുടെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നെത്തുന്ന കാലംവരെ ഞാൻ മരണത്തെയോ നാശത്തെയോ പേടിച്ചിരിക്കയില്ല".

യോഗിനികൾ നിശ്ചയമായും ത്രികാലജ്ഞരാണെന്നും അവർ പറഞ്ഞതെല്ലാം സത്യമായി ഭവിക്കയേയുള്ളൂ എന്നും ബോധ്യം വന്നിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് പ്രതാപരുദ്രൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞതു്.

യുവരാജാവായ കേരളദേവൻ മഹാസേനാസമേതനായി യുദ്ധത്തിനു ഒരുമ്പെട്ടു വന്നിരിക്കുന്നതു സത്യം തന്നെ എന്നു മഹാത്മരും സ്വയമേവ പ്രത്യേകമായ അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞറിയിച്ചു. അതുകൊണ്ടു പ്രതാപരു

രാജാവു അതു വിശ്വസിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജന്മസിദ്ധമായ ധൈൎയ്യവും വീൎയ്യവും ശൗൎയ്യവും ഒരിക്കൽകൂടി ഉജ്ജ്വലിച്ചു; ശത്രുവുമായി യുദ്ധം ചെയ്തേതീരു എന്ന അദ്ദേഹം ഉറച്ചു. യോഗിനികളുടെ വാക്കിൽ ഉള്ള വിശ്വാസം ഈ ഉജ്ജ്വലനത്തെ പീഡിച്ചു. താൻ അവധ്യനും അജയ്യനും ആണെന്നുതന്നെ അദ്ദേഹം വീണ്ടും തീൎച്ചപ്പെടുത്തി. സ്ത്രീ പ്രസവിച്ച യാതൊരാളും തന്നെ ഹനിക്കയില്ലാ എന്നും വാരണവനം സ്വരാജധാനിയിലേക്കു വരുന്നതുവരെ യാതൊരുത്തനും തന്നെ പരാജയപ്പെടുത്തുകയില്ല എന്നും ആണല്ലോ അവർ പറഞ്ഞിരുന്നതു്-സ്ത്രീപ്രസവിക്കാതെ വല്ലവനും ജനിക്കുമോ? അചലം ചലിക്കുമോ? ഇവ സൎവ്വഥാ അസംഭാവ്യങ്ങൾ അത്രേ എന്നുറച്ചുകൊണ്ടു് രാജഗോപുരങ്ങളും കോട്ടകളും ഉറപ്പിച്ചു അടച്ചുപൂട്ടി ദുരാക്രമമായ തൻെറ ദുൎഗ്ഗത്തിന്നുള്ളിൽ നിൎഭീകനായി യുവരാജൻെറ വരവും കാത്തുകൊണ്ടു വസിച്ചു.

ഈ അവസരത്തിൽ അന്തഃപുര സ്ത്രീകളുടെ നിലവിളി കേട്ടു. അതെന്തെന്നു തിരക്കിയതിൽ രാജ്ഞി മരിച്ചുപോയതായി മഹത്തരൻ അറിയിച്ചു.

പ്രതാപരുദ്രൻ അതു കേട്ടു് വ്യസനാക്രാന്തനായില്ല. തൽകാലമരണചിന്തയാണു് അവൻെറ മനസ്സിൽ പ്രധാനമായിരുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

ഞാൻ ഭീതിയുടെ രുചി മിക്കതും മറന്നുപോയി. ബാല്യകാലത്തു രാത്രി വല്ല ശബ്ദവും കേട്ടാൽ എൻെറ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഭയപ്പെട്ടു നടുങ്ങുമായിരുന്നു. രൗദ്രമായ വല്ല കഥയും കേൾക്കുമ്പോൾ ഞാൻ അതിൽ പെട്ടവനായിരു

ന്നവൻ എന്ന പോലെ എൻെറ രോമങ്ങൾ പോലും ചഞ്ചലമായി ഭവിക്കുന്ന കാലം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ സന്ത്രാസങ്ങളുമായി ഏകീകൃതനായിരുന്നിരുന്നു. എൻെറ വധചിന്തകൾക്കു ഉചിതമായ ഭയകമ്പംപോലും ഇപ്പോൾ എന്നെ ചലിപ്പിക്കാൻ തീരെ ശക്തമാകയില്ല. പിന്നെ യാരെന്നോ ഈ മരണവാർത്ത! മാരകൻ മരണത്തിൽ വ്യസനിക്കുമോ. അതിരിക്കട്ടെ. അവൾ സ്വല്പകാലം കൂടി കഴിഞ്ഞു മരിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. അപ്പുറം മരണവാർത്ത കേൾക്കാനുള്ള സമയം ഉചിതമായിരുന്നിരിക്കും. കാലഗതി ഇങ്ങനെ തന്നെയാണ്. നമുക്കു ഇന്നു ഇല്ലാത്തതായ വല്ലതും നാളെ ലഭിക്കുമെന്നു നാം വിശ്വസിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ഭവിക്കുന്നതെല്ലാം ഇങ്ങനെ തന്നെ. ഈ വിധം ദിനംതോറും ഭാവികാലത്തെ ആശ്രയിച്ചുകൊണ്ടു നാം മന്ദമായും വിജ്ഞാനകീർത്ത്യാദിസ്പർശംപോലും തട്ടാത്തവരായും ലോകാവസാനംവരെ കഴിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നു. നമുക്കു മുൻപെ മരിച്ചുപോയവർക്കു കാലം എന്തുചെയ്തു? കാലം അവരുടെ മൗഢ്യത്തെ അവരെ മനസ്സിലാക്കിയില്ല. അവരെ ജന്മസ്ഥാനമായ പൃഥിവീഭൂതത്തിലോട്ടു അടിച്ചു തള്ളിയതേയുള്ളൂ. ജീവിതമാകുന്ന ക്ഷണികാഗ്നികണമേ, ഇവിടം വിട്ടുപോ; മനുഷ്യജീവിതം കേവലം ഛായതന്നെയാണ്. നാളെ, നാളെ, എന്ന പദം ഒരു ദിനത്തിൽ നിന്നു മറെറാന്നിലേക്കു ലോകാവസാനകാലത്തിൻെറ അന്തിമമുഹൂർത്തംവരെ മന്ദമായും അവിജ്ഞാതമായും ഗമിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു. ഇന്നലത്തെ ദിനങ്ങൾ ആയിരുന്നവയെല്ലാം മൂഢർക്കു തമോമയമായ മരണത്തേക്കു വഴി കാണിക്കുന്ന ദീപം ആയിരിക്കുന്നു. വെളിയിൽ പോ, കെട്ടുപോ,

ചെറിയ ദീപമേ, തീക്കനലേ, കെട്ടുപോ. ജീവിതം കേവലം ഗച്ഛത്തായ ഛായയാകുന്നൊള്ളു. അതു്, അരങ്ങിൽ കയറിവന്നു് തന്റെ പാത്രാഭിനയത്തിൽ ഞെളുക്കവും തങ്കൽ അപ്രത്യയവും നടിച്ചതിൽ പിന്നീടു് തീരെ അദൃശ്യനും അഗണ്യനും ആയി ഭവിക്കുന്ന ഒരു പാവപ്പെട്ട നടനു്, തുല്യമാണു്. ജീവിതം അന്തസ്സാരവിഹീനവും കേവലം മുഴക്കവും ശബ്ദവും മാത്രംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞതും ആയി ശൂന്യചിത്തൻ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിക്കുന്ന കഥയത്രെ.

അദ്ധ്യായം ൨൦.

യുദ്ധസന്നാഹം

ഇക്കാലത്തിനിടയ്ക്കു യുവരാജനെ സഹായിക്കാനായി ഹതനായ മഹാരാജാവിന്റെ ഉററ ബന്ധുക്കളും ഭക്തരും ആത്മമിത്രങ്ങളും ആയ അനേകം സചിവന്മാരും സേനാനികളും അനേകം യുദ്ധവീരന്മാരോടൊന്നിച്ചു വേദാരണ്യത്തിൽനിന്നു വന്നെത്തിയിരുന്നു. ഇവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ണെല്ലൂരൻ, വല്ലഭൻ, മഹാവീരൻ, കേതകീദേവൻ മുതലായ പ്രധാന പുരുഷരും ഉണ്ടായിരുന്നു. വേദാരണ്യത്തിലെ രാജധാനിയായ അനന്തപുരത്തിലെ അധീശൻ ഇവരെ വേണ്ടവിധം സൽക്കരിച്ചു. അനന്തപുരത്തിൽ ആകട്ടെ കേളികേട്ട ധുരപ്പടയുണ്ടായിരുന്നു. അതിലെ പ്രധാന സേനാധീശൻ ഇപ്പൊഴത്തെ ചെത്തൂർ മഹാരാജാവിന്റെ പൂർവൻ ആയ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവൻ ആയിരുന്നു. ചെത്തൂർ രാജാക്കന്മാർ അന്നും എന്നും ധർമ്മശീലർ, സത്യസന്ധർ, സകല സൽഗുണസമ്പന്നർ, സാധുസംരക്ഷണത്തിനായി ബദ്ധകങ്കണർ. ആ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യസേനാധ്യക്ഷൻ കേരളദേവന്റെ സഹായത്തിനായി സ്വസേനയെ സജ്ജമാക്കി. അവരെല്ലാം സുമുഹൂർത്തത്തിൽ രാജധാനിവിട്ടു പുറപ്പെട്ടു വാരണവനത്തിലെത്തി കൂടാരമടിച്ചു സ്വസ്ഥിതിയെ ഒന്നുകൂടി ആലോചിച്ചു.

യുവരാജൻ:—അളിയരെ, നമ്മുടെ ഗ്രഹങ്ങൾ സുരക്ഷിതങ്ങളായിത്തീരുന്ന കാലം സമീപിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ഞാൻ ആശംസിക്കുന്നു.

മാനവരൻ:—അതു ഞങ്ങൾ തീരെ സംശയിക്കുന്നില്ല.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—നമ്മുടെ മുൻവശം കാണുന്ന ഇതു ചോല ഏതു്?

മാനവരൻ:—ഓരോ ഭടനും ഇതു ഉട്ടമ്പൻചോലയിലെ വൃക്ഷങ്ങളിൽനിന്നു ഓരോ ശാഖ അവനവന്റെ ഉപയോഗത്തിനായി ഒടിച്ചെടുത്തു ധരിച്ചുകൊൾവിൻ. അതു പൊക്കിപ്പിടിച്ചു നമ്മുടെ സേനയെ മറച്ചിരുന്നാൽ സേനാബലം ശരിയായി നിർണ്ണയിക്കാൻ ശത്രുക്കൾക്കു കഴിവില്ലാതാവും.

ഭടർ:—കല്പനപോലെ.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—ആ ഘാതകൻ ആത്മരക്ഷയെക്കുറിച്ചു പ്രത്യയരഹിതനായി ഇപ്പോഴും സ്വനഗരിയിൽതന്നെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും നാം അവിടെച്ചെന്നു ആ ദുർഗ്ഗം വളയുവാൻ സമ്മതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും എന്നും ഇപ്പോൾ അറിയുന്നു.

യുവരാജാവു്:—അതുതന്നെയാണല്ലോ അവന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട ആശ. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ലഭ്യമായ ഓരോ അവസരത്തിലും, അതു് ഉച്ചമായിരുന്നാലും നീചമായിരുന്നാലും, അവൻ അതിനു വിരുദ്ധമായി പ്രതിരോധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ബലാൽക്കാരേണ സേനയിൽ ചേർപ്പിക്കപ്പെട്ടവരും ഉൽഭ്രാന്തരും അല്ലാതെ മററാരുംതന്നെ അവന്റെ പക്ഷത്തിൽ ചേർന്നു സേവിക്കുന്നില്ല.

ധീരശാന്തൻ:—കാര്യ്യങ്ങളുടെ അവസാനത്തീർച്ച അറിയാൻ കാത്തിരിക്കാം. അതുവരെ അഭിപ്രായം ഒന്നും പുറ

പ്പെടുവിക്കണ്ട. അതിനിടയ്ക്കു പരിശ്രമോദ്യുക്തമായ യുദ്ധസന്നാഹം നമുക്കു നടത്താം.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—നമുക്ക് ഏതെല്ലാം ജയം ലഭിച്ചു ഏതെല്ലാം നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്നു അറിയുന്നതിനു വേണ്ട കാലം സമീപിക്കുന്നു. ഉത്സാഹങ്ങൾ അനിശ്ചിതാശകളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ജനിക്കുന്നവയത്രെ. വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ള ഫലം യുദ്ധം നടന്നതിൽപിന്നീടു മാത്രമെ പരിഃച്ഛേദ്യമായി വെളിക്കയുള്ളു. അതു കൊണ്ടു യുദ്ധത്തിന് ഒരുങ്ങാം.

മാനവരന്റെ ആജ്ഞയെ ഓരോ ഭടനും അനുഷ്ഠിച്ചു. എല്ലാവരും ഉട്ടയൻചോലയിൽനിന്നും തിരിച്ചു.

അദ്ധ്യായം ൨൧.

പ്രതാപചന്ദ്രവധം.

ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ വരവു അറിഞ്ഞു മുൻകൂട്ടി അറിവിക്കുന്നതിനായി നിയുക്തനായിരുന്ന ഒരു ഭടൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു ഓടിവരുന്നതു കണ്ടു് പ്രതാപചന്ദ്രരാജാവു ചോദിച്ചു: നീ എന്തോ പറവാൻ വരുന്നു. വേഗത്തിൽ പറഞ്ഞുതീർക്കു.

ദൂതൻ:—കരുണാനിധേ, ഞാൻ കണ്ടവസ്തുത അറിയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അറിയിക്കേണ്ടവിധം എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അതിരിക്കട്ടെ പറയു.

ദൂതൻ:—ഞാൻ കുന്നിന്മുകളിൽ കാവൽ നിന്നിരുന്നപ്പോൾ വാരണപ്രദേശത്തിന്റെ നേക്കുനോക്കി. ആ വനം ചരിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നു എനിക്കു തോന്നി.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—കള്ളം പറയുന്നുവോ അടിമച്ചെക്കാ!

ദൂതൻ:—വസ്തുത അങ്ങിനെയല്ലാ എന്നുവരികിൽ അടിയൻ തിരുമനസ്സിലെ കോപഫലം അനുഭവിച്ചുകൊള്ളാം, ഇവിടെനിന്നു മൂന്നുമൈൽ ദൂരത്തിങ്കൽ അതു ഇങ്ങോട്ടുവരുന്നതു തിരുമേനിക്കു കാണാവുന്നതാണ്. അതു സഞ്ചരമാണമായ അരണ്യം ആയി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—നീ പറയുന്നതു കള്ളം ആണെന്നുവരികിൽ നിന്നെ അടുത്തുനിൽക്കുന്ന മരത്തിൽ കെട്ടി

ത്തൂക്കി നീ ആഹാരം ഒന്നും ഇല്ലാതെ ചാകാൻ ഇടയാക്കും; നീ പറയുന്നതു സത്യം ആണെന്നുവരികിൽ നീ എന്നെയും തഥാവിധം ശിക്ഷിക്കുന്നതിൽ വിരോധം ഇല്ല. ഞാൻ എൻെറ ബലവത്തായ വിശ്വാസത്തെ നിയന്ത്രിക്കയും സത്യം ആണെന്നുതോന്നും വിധം കള്ളംപറഞ്ഞ ആ യോഗിനികളുടെ ദ്വ്യർത്ഥമായവാക്കിനെ സംശയിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നു. 'വാരണവനം എൻെറ നഗരിയിലോട്ടു വരുന്നതുവരെ ഭയപ്പെടേണ്ട എന്നാണല്ലോ അവർ പറഞ്ഞിരുന്നതു്. ഇതാ ഇപ്പോൾ ഒരു വനം ഇങ്ങോട്ടു വരുന്നപോൽ. ആയുധം ധരിപ്പിൻ! ആയുധം എടുക്കുവിൻ! വെളിയിൽ ഇറങ്ങുവിൻ. ഇവൻ പറയുന്നതു വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ളതാണെന്നു വരികിൽ ഇവിടം വിട്ടു ഓടുകയും വേണ്ടാ, ഇവിടെത്തന്നെ താമസിക്കുയും വേണ്ടാ; എനിക്കു സൂര്യനെ കണ്ടുകണ്ടു മനം മടിഞ്ഞുതുടങ്ങുന്നു. ലോകസംഘടനം വിഘടിതമായി ഭവിക്കേണേ എന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഭയാനകമായ മണിയടിക്കൂ. മാരുതദേവ! പ്രഹരിക്കൂ. അന്തകദേവാ വരൂ, നമുക്കു യുദ്ധോദ്യുക്തരായിട്ടെങ്കിലും മരിക്കാം.

വാരണവനത്തിൻെറ ചലനത്തെക്കുറിച്ചു ഭൂതങ്ങൾ പറഞ്ഞതിൻെറ അർത്ഥം പ്രതാപരുദ്രൻ ശരിയായി ഗ്രഹിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ അവർ പറഞ്ഞതു പ്രകാരംതന്നെ സത്യമായി ഭവിക്കയും ചെയ്തു.

യുവരാജാവിൻെറ കക്ഷിയിൽ ഉള്ള സേനാ പ്രതാപരുദ്രന്നു ദൃശ്യമായ ദൂരത്തു എത്തിയപ്പോൾ യുവരാജാവു് ഈ വിധം ആജ്ഞാപിച്ചു:—

ഇത്ര മതിയായിടത്തോളം സാമീപ്യം തന്നെ, നിങ്ങളുടെ പർണ്ണാവരണങ്ങളെ താഴെ എറിയുക; നിങ്ങളുടെ വാസ്തവരൂപത്തിൽ ധീരരായി നിൽക്കുക: പൂജ്യരായ മാതുലാ, അങ്ങ് അവിടത്തെ ധീരപുത്രനായ എന്റെ അളിയനോടുകൂടി നമ്മുടെ അഗ്രസേനയെ നയിപ്പിക്കണേ. ആര്യനായ ധീരശാന്തനും ഞാനുംകൂടി ഞങ്ങളുടെ വ്യൂഹക്രമത്തിനു ശേഷം ഉള്ള സകലകാര്യ്യവും നിർവ്വഹിച്ചുകൊള്ളാം.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—ഈശ്വരൻ നിങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! ശുഭമായി ഗമിക്കുക; നാം ഇന്നു രാത്രിതന്നെ ഘാതകന്റെ ശക്തികണ്ടാൽ മാത്രംമതി. നമുക്കു യുദ്ധം ചെയ്വാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ നമുക്കു പരാജയം ലഭിച്ചോട്ടെ.

ധീരശാന്തൻ:—നമ്മുടെ കാഹളങ്ങൾ എല്ലാം ശബ്ദിക്കട്ടെ. രക്തയാചനത്തിന്റെയും മരണത്തിന്റെയും ശബ്ദായമാനദൂതരായ വാദ്യങ്ങളെ സകലശ്വാസവും പ്രയോഗിച്ചു വാദിക്കുക. എല്ലാവരും യുദ്ധാഹ്വാനകാഹളം ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

പ്രതാപരുദ്രന്റെ കക്ഷിയിൽ വിശ്വാസ്യരും ധീരരും ആയ ചില യോദ്ധാക്കൾ ഉണ്ടായിരുന്നു; എന്നു വരികിലും സൈന്യബലം തീരെ കുറവായിരുന്നു; എന്നു മാത്രമല്ല സേനാനികളിൽ അനേകം പേർ മനസാ പ്രതാപരുദ്രവിദ്വേഷികളും യുവരാജശ്രേയസ്സിനെ ആകാംക്ഷിച്ചവരും ആയിരുന്നു. രാജാവു യുദ്ധക്കളത്തിൽ ഇറങ്ങി ഖഡ്ഗാഖഡ്ഗിയായും ദണ്ഡാദണ്ഡിയായും എന്നു വേണ്ടാ പലവിധ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധങ്ങളും ചെയ്തു. അത്യുൽകട

ക്രോധാവേശത്തോടും വീൎയ്യത്തോടുംകൂടി ശത്രുച്ഛേദനം നിരന്തരം നടത്തി. ഒടുവിൽ രാജാവു ഉഗ്രപാണ്ഡ്യപുത്രനാൽ വദ്ധ്യസ്തംഭത്തിൽ കെട്ടപ്പെട്ടു് ഓടിപ്പോകാൻ പോലും അശക്തനായി. "കരടിയെപ്പോലെ ശത്രുക്കളുടെ അതിക്രമണത്തെ എതിൎത്തന്നെ വേണ്ടു; സ്ത്രീജാതൻ അല്ലാത്തവൻ ഏവനായിരിക്കാം? തഥാവിധനെ മാത്രമേ ഞാൻ പേടിക്കേണ്ടിയൊള്ളൂ. മററാരെയും ഭയപ്പെടേണ്ട" എന്നു അക്കാലത്തും അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനെ സ്തംഭത്തിൽ കെട്ടിയിട്ടു യുദ്ധവീരനു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരെന്തെന്നു ചോദിച്ചു.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—കേട്ടാൽ നിനക്കു ഭയം ജനിക്കുന്ന പേരു്.

ഔഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:— ഇല്ലാ നരകത്തിലുള്ള ഏതിനെക്കാളും ഉഗ്രതരമായ നാമം നീ ധരിക്കുന്നതായാലും അതുകേട്ടു് ഞാൻ പേടിക്കയില്ല.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—എന്റെ പേരു് പ്രതാപചന്ദ്രൻ.

ഔഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—എന്റെ ശ്രവണപുടത്തിനു് ഇതിൽ അധികം വിദ്വേഷകരമായ നാമം പിശാചിനു പോലും ഉച്ചരിക്കാൻ കഴികയില്ല.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—അല്ല; ഇതിൽപരം ഭയങ്കരമായ പേരും ഇല്ല. ഞാൻ സംഹാരചന്ദ്രൻ ആയി തീൎന്നിരിക്കുന്നു.

"ഗർഹിതനായ നൃശംസാ, നീ കള്ളം പറയുന്നു. നീ പറയുന്നതു് കളവാണെന്നു എന്റെ വായ്കൊണ്ടു ഞാൻ തെളിയിക്കാം." എന്നു പറഞ്ഞു ഔഗ്രപാണ്ഡ്യൻ പ്രതാപചന്ദ്രന്റെ കെട്ടഴിച്ചുവിട്ടു. ഇവർ തമ്മിൽ

ഉണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യനെ പ്രതാപചന്ദ്രൻ വെട്ടിക്കൊന്നു.

"എടാ നീ സ്ത്രീജാതൻ; മനുഷ്യസ്ത്രീ പ്രസവിച്ച ഒരു പുരുഷൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന വാൾ കണ്ട് ഞാൻ ഹസിക്കയും അവൻ ചലിപ്പിക്കുന്ന ആയുധങ്ങളെ തുച്ഛങ്ങളായി ഗണിച്ച് ഞാൻ ചിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു." എന്നു പ്രതാപചന്ദ്രൻ അപഹസിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ ഉള്ളിലോട്ടു പാഞ്ഞുചെന്നു.

അവിടെ അതിനുവളരെ അടുത്തായി ധീരശാന്തൻ വേദാരണ്യസേനാനികളെ ഹനിച്ചുകൊണ്ട് പ്രതാപചന്ദ്രസംഹാരത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് ചിന്താവിഷ്ടൻ എന്നപോലെ നിമേഷകാലം നിശ്ചലനായിരുന്നു. അവന്റെ ചിന്തയെന്ത്? ചിന്താകാരണം എന്ത്? "ആ വഴിക്കാണ് ശബ്ദം കേൾക്കുന്നത്. ദുശംസാ, നിന്റെ മുഖം കാണിക്കൂ. നീ ഹതനാകാതിരുന്നാൽ, മൃതരായിത്തീർന്ന എന്റെ ഭാര്യയുടെയും കുഞ്ഞുങ്ങളുടെയും പ്രേതങ്ങൾ എന്നെ സദാ ഉപദ്രവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. കേവലം ശമ്പളവും പണവും മോഹിച്ച് ആയുധം ധരിച്ചിരിക്കുന്ന പദാതികളെ ഞാൻ പ്രഹരിക്കയില്ല, പ്രതാപചന്ദ്രാ! ഒന്നുകിൽ ഞാൻ നിന്നെ കൊല്ലും അല്ലെങ്കിൽ എന്റെ വാൾ അതിന്റെ ധാരയ്ക്കു പ്രയോഗം ലഭിക്കാതെയും ഉത്കൃഷ്ടവൃത്തി നടത്താതെയും ഞാൻ അതിനെ ഉറയിൽ തള്ളിയേക്കും. നീ അവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഈ വലിയ ധ്വനി അതിപ്രശസ്തനായ ഒരാളുടെ ആഗമനത്തെ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. ഭാഗ്യദേവതേ! ഞാൻ അവനെ കാണാറാകണേ! ഇതിലധികം ഒന്നും ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നില്ല" ഈ വിധം ധീരശാന്തൻ വിചാരിച്ചു. ഈ സേനാനി ഇങ്ങനെ

ചിന്തിച്ചു നില്ക്കവെ പ്രതാപരുദ്രൻ യദൃച്ഛയാ ഇവൻെറ മുമ്പിൽ കേറിച്ചെന്നു. "ഞാൻ എൻെറ ഖഡ്ഗത്താൽ തന്നെത്താനെ വെട്ടിച്ചാവുകയില്ല. ജീവിച്ചിരിക്കുന്നവരെ കാണുന്നതിനിടയ്ക്കു അവരിൽ ദീർഘക്ഷതം ഉണ്ടാക്കുകുന്നതാണു് നല്ലതു്" എന്നായിരുന്നു പ്രതാപരുദ്രൻെറയും വിചാരം.

ധീരശാന്തൻ രാജാവിനെ കണ്ടമാത്രയിൽ അതുവരെ ഒരുവിധം അടക്കി വച്ചിരുന്ന ക്രോധാഗ്നി ഒന്നിച്ചുചേൎന്നു് ഘനീഭവിച്ചു നിൎഗ്ഗമിച്ചു. "തിരിക്കൂ, നരകശാഠാവു, ഓടിപ്പോകാതെ തിരിക്കൂ" എന്നു ധീരശാന്തൻ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—എവനെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതായാലും തരക്കേടില്ല. ഞാൻ തന്നെ അഭിമുഖീകരിക്കാതെ ഒഴിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കയാണു്; എന്നാൽ താൻ മടങ്ങിപൊയ്ക്കൊള്ളൂ. എൻെറ ആത്മാവു ഇപ്പോഴ് തൻെറ രക്തത്താൻ അയഥാക്രമം ഭാരവത്തായി ഭവിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ധീരശാന്തൻ:—"കാൎയ്യങ്ങൾ വാക്കുകൊണ്ടു പറഞ്ഞാൽ ഒടുങ്ങുന്നതല്ല. എൻെറ വാക്ശക്തി എൻെറ ഖഡ്ഗത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു. വാഗതീതമായി ക്രൂരനായ ദുഷ്ട." അതിനിടയ്ക്കു അവരിരുവരും തമ്മിൽ യുദ്ധം തുടങ്ങി.

പ്രതാപരുദ്രൻ:—നീ വൃഥാ ശ്രമം ചെയ്യുന്നു. നിശിത ഖഡ്ഗംകൊണ്ടു് എൻെറ രക്തം പ്രവഹിപ്പിക്കുന്നതു് അച്ഛേദ്യമായ വായുവിനെ അതുകൊണ്ടു ഛേദിക്കും പോലെ ദുസ്സാദ്ധ്യം ആകുന്നു. നിൻെറ വാൾ ഭേദ്യങ്ങളായ ശിരസ്സുകളിൽ പതിപ്പിക്കൂ. ഞാൻ മന്ത്രപൂത

മായ പ്രാണൻ വഹിക്കുന്നു, അതു സ്ത്രീ പ്രസവിച്ചതായ ഒരുത്തന്ന് കീഴടങ്ങുന്നതല്ല.

ധീരശാന്തൻ:—നിന്റെ മന്ത്രരക്ഷയിലുള്ള വിശ്വാസം നിവൃത്തിക്കളയൂ. ധീരശാന്തൻ അകാലീനമായി മാതൃഗർഭത്തിൽ നിന്നു വെളിയിൽ വലിച്ചെടുക്കപ്പെട്ടവനാണെന്നു നീ ഇതേവരെ സേവിച്ചിരുന്ന ദൈവതാ നിന്നോടു പറയട്ടെ.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—ഈ വചനം എന്റെ പൌരുഷത്തിൽ ഉത്തമാംശത്തെ ഭീതഭീതമാക്കുന്നു. എന്നോടു പറഞ്ഞ നാവ് ശപ്തമായി ഭവിക്കട്ടെ. നമ്മോടു ദ്വ്യർത്ഥത്തിൽ വാക്കുകൾ പറഞ്ഞ് നമ്മെ മയക്കുന്ന ഈ ദുർദ്ദേവതകളെ മേലാൽ ആരും വിശ്വസിക്കരുതേ. അവരുടെ വാക്കു ശരിയായി ഫലിക്കും എന്നു ശ്രവണമാത്രത്തിൽ തോന്നുന്നു. എന്നാൽ അവർ നമ്മുടെ ആശകളെ ഭംഗപ്പെടുത്തുന്നു. ഞാൻ നിന്നോടു കൂടി യുദ്ധം ചെയ്കയില്ല.

ധീരശാന്തൻ:—എന്നാൽ, ഭീരോ, സ്വയം എനിക്കു കീഴടങ്ങി തൽക്കാലോചിതമായി ജനങ്ങൾക്കു കാഴ്ചദ്രവ്യമായിരിക്കാനായി നീ ജീവിച്ചിരിക്കൂ. നമ്മുടെ അപൂർവ്വസൃഷ്ടിവിശേഷങ്ങളിൽ ഒന്നായി ഞങ്ങൾ നിന്നെ ഗണിക്കയും അവയെപ്പോലെ ചായമടിച്ചു ഒരു തൂണിൽ കെട്ടിവച്ച് അതിനടിയിൽ "ഇതാ നൃശംസനെ കാണാം, ഇവിടെ നിൽക്കുവിൻ" എന്നു എഴുതിവെക്കുകയും ചെയ്യാം.

പ്രതാപചന്ദ്രൻ:—യുവരാജാവിന്റെ പാദങ്ങളുടെ മുൻപാകെ ഭൂദേവിയെ ചുംബനം ചെയ്യുന്നതിനും ശ്വാക്കളെ ഉപയോഗിച്ചു കരടികളെ കുരുക്കിലാക്കുംപോലെ

ശാപങ്ങളാൽ അവൃതനാക്കി തീൎക്കുന്നതിനും ആയി ഞാൻ കീഴടങ്ങുകയില്ല. വാരണവതം എന്റെ രാജധാനിയിലേക്കു വരുന്നതായാലും നീ സ്ത്രീ പ്രസവിച്ചവൻ അല്ലാത്തവൻ ആയിരിക്കെ നീ എന്നെ അഭിയോഗിക്കുന്നതായാലും ഞാൻ വിജയത്തിനായി അവസാനംവരെ ശ്രമിക്കയേയുള്ളു. എന്റെ ശരീരത്തിന്റെ മുൻവശത്തു എന്റെ യുദ്ധോചിതമായ പരിശയെ ഞാൻ എറിയുന്നു. ധീരശാന്താ! പിടിച്ചുകൊൾക. 'നിവൃത്തു ശക്തി' എന്നു പറയുന്നവൻ ശത്രുനായി തീരട്ടെ.

ഇവർ തമ്മിൽ ഉള്ള ഖഡ്ഗാഖഡ്ഗിയുദ്ധം വളരെ ദ്രുതമായി അവസിതമായി. ധീരശാന്തൻ പ്രതാപരുദ്രന്റെ ശിരശ്ഛേദനം ചെയ്തു. ആ വെട്ടിയ തലയെ കുന്തിലെടുത്തുകൊണ്ടു ധീരശാന്തൻ വിജയഘോഷത്തോടുകൂടി രാജസന്നിധിയിലേക്കു തിരിച്ചു.

അദ്ധ്യായം ൨൨.

മഹാവിജയം

ഇതിനിടയ്ക്കു സേനാധീശനായ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ പ്രതാപരുദ്രന്റെ രാജഗൃഹത്തെ കീഴടക്കി വിവരം യുവരാജാവിനെ അറിയിച്ചു.

"സ്വാമിൻ! ഈ ദുർഗപ്രാസാദം അപ്രതിഹതമായി കീഴടങ്ങിപ്പോയി. നൃശംസന്റെ ആളുകൾ ഇതുവരെയും ചെന്നു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു. കുലീനരായ പ്രഭുക്കൾ ഈ യുദ്ധത്തിൽ ധീരമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ഇന്നത്തെ ദിവസം അത്യന്തു് വിജയകരമാണെന്നു സ്വയം പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. നമുക്കു അധികം പ്രവർത്തിക്കാനില്ല."

യുവരാജാവു്:—നമ്മെ മനഃപൂർവ്വം ഒഴിഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന ശത്രുക്കളുമായി നാം സന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—സ്വാമിൻ, ഈ ദുർഗപ്രാസാദത്തെ പ്രവേശിച്ചാലും.

വിജയം നേടിയ ഉഗ്രപാണ്ഡ്യനെ യുവരാജാവു് ആശ്ലേഷം ചെയ്തു് 'സർവ്വവും അവിടത്തെ അനുഗ്രഹം' എന്നു പറഞ്ഞു തൊഴുതു. അനന്തരം ഹർഷിതനായി, മറ്റു സേനാനികളോടും മന്ത്രിമാരോടും കൂടി യുവരാജാവു സ്വരാജഗൃഹത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:

"ഇവിടെ നാം കാണാതിരിക്കുന്ന സ്നേഹിതർ നിരപായരായി വന്നുചേരട്ടെ എന്നു ഞാൻ അഭിലഷിക്കുന്നു."

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—മിലർ കഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കണം. എന്നിരുന്നാലും ഇത്ര മഹത്തായ വിജയം സുലഭമായി അല്പമൂല്യത്തിന്നു വിലയ്ക്കു കൊള്ളപ്പെട്ടു എന്നു ഞാൻ ഇവിടെ കാണുന്ന സംഗതികളിൽനിന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നു.

യുവരാജാവ്:—ധീരശാന്തനെ കാണുന്നില്ല. അങ്ങേടെ ശ്ലാഘ്യനായ പുത്രനേയും കാണുന്നില്ല.

വല്ലഭൻ:—സ്വാമിൻ, അങ്ങേടെ പുത്രനു വീരസ്വർഗ്ഗം ലഭിച്ചു. തന്റെ പൗരുഷത്തെ പ്രദർശിപ്പിക്കാൻ മാത്രമേ അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. അദ്ദേഹം സ്വസ്ഥാനത്തിൽനിന്നു വ്യതിചലിക്കാതെ യുദ്ധം ചെയ്തിരുന്നു. അവിടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബലവും ശക്തിയും സ്പഷ്ടമായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടു ഉടൻതന്നെ അദ്ദേഹം ധീരോചിതമായി മരിച്ചു.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ—ഹാ, അവൻ മരിച്ചുപോയോ?

പുത്രവധം കേട്ട ആ സേനാധിപൻ ദ്രോണാചാര്യ്യനെപ്പോലെ വ്യസനമഗ്നനായി ഭവിച്ചില്ല. ആ ദുഃഖവാർത്തയെ ക്ഷത്രിയോചിതമായി അംഗീകരിച്ചു. ശത്രുവിനെ എതിർത്തു സധൈര്യം യുദ്ധംചെയ്തു മരിക്കുന്നവൻ വീരസ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു ഗമിക്കയാണല്ലോ. അങ്ങനെയുള്ളവൻ ശോച്യൻ അല്ല, അവൻ സ്വധർമ്മത്തെ പരിപാലിച്ചവനാകയാൽ അഭിനന്ദനീയൻ. പുത്രന്റെ വിക്രമപ്രക്രമങ്ങളെക്കുറിച്ചു സ്വല്പംകൂടി അറിയാനുള്ള ഉൽക്കണ്ഠയാണു് ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവനു ജനിച്ചതു്. അതറിഞ്ഞു വല്ലഭപ്രഭു ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു:

"എന്നുതന്നെയുമല്ല വിജയവും നേടി. അവിടുത്തേക്കു ദുഃഖഹേതുവായ പുത്രമരണത്തെ പുത്രന്റെ യോഗ്യതയും ഗുണവും കൊണ്ടെല്ലാം മതിക്കണമേ. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതായാൽ അതു അനാവസിതമായിരിക്കും.'

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—അവൻ ആദ്യമായി ശത്രുവിനെ മുറിവേല്പിച്ചുവോ?

വല്ലഭൻ:—അതേ, അഗ്രഭാഗത്തിൽ.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—എന്നാൽ അവൻ ഐശ്വരയോധൻ. എനിക്കു രോമങ്ങൾ ഉള്ളിടത്തോളം എണ്ണം പുത്രർ ഉണ്ടായിരുന്നാലും ഇതിൽപരം ഉചിതമായ മരണം അവർക്കു സംഭവിക്കണം എന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടു അവന്റെ അന്ത്യഘണ്ടാനാദം ധ്വനിപ്പിക്കപ്പെട്ടുപോയി.

യുവരാജാവ്:—അവനെക്കരുതി ഇതിലധികം വ്യസനം ഉണ്ടാകേണ്ടതുചിതമത്രേ. അതു അവന്റെ വകയ്ക്കായി ഞാൻ ചിലവാക്കാം.

ഉഗ്രപാണ്ഡ്യൻ:—ഇതിലധികം വ്യസനത്തിനു അവനു യോഗ്യതയില്ല. അവൻ അഭിജനോചിതമായി ദേഹിയെ ദേഹത്തിൽനിന്നു പിരിച്ചയക്കയും അവന്റെ ഋണം വീട്ടുകയും ചെയ്തു. ഈശ്വരൻ അവനു സായുജ്യം നല്കട്ടെ. ഇതാ നവതരമായ ആശ്വാസഹേതു വരുന്നു.

ഇവർ ഈ വിധം സല്ലാപം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ആണ് ശത്രുവിന്റെ ഛിന്നശിരസ്സും കയ്യിലേന്തി വന്ന ധീരശാന്തൻ ദൃശ്യൻ ആയതു. ഇതുകണ്ടു സന്തോഷിച്ചു "ഇതാ നവതരമായ ആശ്വാസഹേതു, ആനന്ദ

പ്രഭവം വരുന്നു" എന്നു ഉഗ്രപാണ്ഡ്യദേവൻ ആഹ്ലാദചിത്തൻ ആയി പറഞ്ഞു.

ശത്രുക്കൾ ഹതരായി. പൈതൃകമായ സിംഹാസനത്തെ ആരോഹണം ചെയ്തു സ്വരാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കാൻ സർവ്വഥാ അർഹൻ ആയ കേരളദേവന്ന് സ്വസ്ഥാനാരോഹണത്തിന്നുള്ള സകല പ്രതിബന്ധങ്ങളും നീങ്ങിയിരിക്കകൊണ്ടു് യുവരാജാവിനെ കണ്ടമാത്രയിൽ "ജയജയ മഹാരാജാവേ" എന്നു ഉച്ചൈസ്സ്വരം വിളിച്ചുകൊണ്ടു് കയ്യിലിരുന്ന ശത്രുശിരസ്സിനെ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ കാഴ്ചയായിവച്ചു ധീരശാസനൻ ഇപ്രകാരം അറിയിച്ചു:—"ജയ ജയ മഹാരാജാ! തിരുമേനി മഹാരാജാവു തന്നെ. രാജ്യാപഹാരിയുടെ ശപ്തമായ തല ഇതാ ഇവിടെ നില്ക്കുന്നു; കാണുക. തിരുമേനി സ്വരാജ്യത്തിൽ വിശിഷ്ടതമാലങ്കാരഭൂതരായ പ്രജകളാൽ ആവൃതരായിരിക്കുന്നതായി ഞാൻ കാണുന്നു. അവർ ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഉച്ചരിച്ച അഭിനന്ദനവാക്യമായ ജയഘോഷത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടു് ഉത്ഘോഷിക്കുന്നു. അവർ എന്റെ വാക്യത്തോടു ചേൎന്ന് ഉച്ചൈസ്സ്വരം ജയഘോഷം വിളിക്കും എന്നും ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. "ദേവാരണ്യ മഹാരാജാവേ! ജയ! വിജയീഭവ!!"

എല്ലാവരും "ദേവാരണ്യമഹാരാജാവേ ജയവിജയീഭവ" എന്നു ആഹ്ലാദപൂൎണ്ണമായ ജയഘോഷം ഉച്ചരിച്ചു. തുമുലധ്വനിയുടെ നാദം ആകാശത്തിൽ പ്രതിധ്വനിയുണ്ടാക്കി; കുറെ നേരം ആകാശം ശബ്ദായമാനമായി. യുവരാജാവു അവിടെ കൂടിയിരുന്ന സകലരേയും നോക്കി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"നിങ്ങൾ ഓരോരുത്തരുടെയും സ്നേഹാദരബഹുമാനങ്ങളെ നാം യഥാവിധി ഗണിച്ചു് നിങ്ങളുടെ നേൎക്കു വേണ്ട കൃതജ്ഞത അറിയിക്കും മുമ്പെ നാം സമയം വൃഥാ വ്യയം ചെയ്തുകൂടാ. എന്റെ പ്രജകളും ബന്ധു

ക്കളും ഇന്നുമുതൽ 'തമ്പുരാ[illegible]' എന്ന പേരുകളെ പ്രസിദ്ധ
ളായി ഭവിക്കട്ടെ. ഭോദാരണ്യരാജ്യത്തു തമ്പുരാൻസ്ഥാനം
ഇതംപ്രഥമമായി വഹിക്കേണ്ടവർ ഇവർ ആയിരിക്കും. വി
രോധികളെ ഗ്രന്ധമായി പി[illegible] തടവിലാക്കുന്ന നൃശംസ
ൻെറ കൂടസൂത്രങ്ങളെ പേടിച്ചു നാടുവിട്ടോടി പുറനാടുകളി
ൽതാമസിക്കുന്ന നമ്മുടെ മിത്രങ്ങളെ തിരിയെ സ്വഗൃഹങ്ങ
ളിലേക്കു വിളിച്ചുവരുത്തുന്നു. [illegible] പുറമെ ഈ നവീനാബ്ദ
ത്തിൽ കാലോചിതമായി നാം പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതെന്തുണ്ട്.
ഈ മൃതനായ കശാപ്പുകാരൻെറ പൈശാചികരായ മന്ത്രി
മാരേയും അവൻെറ രാക്ഷ[illegible]യ റാണിയേയും പിടിച്ചു
വലിച്ചുകൊണ്ടുവന്ന് യഥോചിതം ശിക്ഷിക്കേണ്ടതായു
ണ്ട്. അവരും സ്വഹസ്തങ്ങളാൽ സ്വയം ദേഹപീഡനം
ചെയ്തു് പ്രാണനെവിട്ടു എന്നും കിംവദന്തിയുണ്ട്. ഇതും
നാം ഇനി ചെയ്യേണ്ടതായുള്ള മറ്റു പ്രവൃത്തികളും കരു
ണാമൂർത്തിയുടെ കൃപയോടുകൂടി യഥാകാലം യഥാസ്ഥാന
ത്തു യഥോചിതം നാം നടത്തുന്നതാണ്. എല്ലാവർക്കും
സമഷ്ടിയായും ഓരോരുത്തർക്കും തനിച്ചും നിങ്ങടെ ചെയ്ത
മഹാനുഗ്രഹത്തിനായി എൻെറ കൃതജ്ഞതയെ അറിയിച്ചു
കൊള്ളുന്നു. പൂർവ്വനഗരത്തിൽ കിരീടധാരണം ചെയ്യുന്ന
താണ്. ആ ഉത്സവത്തിനായി നിങ്ങളെല്ലാവരേയും ഞാൻ
ക്ഷണിക്കുന്നു.''

[illegible] യഥാകാലം ''താവും മംഗല്യവാദ്യഘോ
ഷിത് [illegible] ചക്രവാളനായി'' യഥാവിധി അ
ഭിഷിക്തനായി [illegible] വേണ്ടുംവണ്ണം ഭരിച്ചു സ്വപ്രജ
കളെ മനഃപൂർവ്വമായി [illegible] സർവ്വദാ പാലിക്കു
[illegible]

ഇതിശം

കേരള സാഹിത്യ
അക്കാദമി